

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์งานพัฒนานักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามรูปแบบของ เอ ซี พี เล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา และประกอบการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น

- ตอนที่ 1 ลักษณะของนักศึกษา
- ตอนที่ 2 งานบุคลากรนักศึกษา
- ตอนที่ 3 งานพัฒนานักศึกษาตามรูปแบบของ เอ ซี พี เล
- ตอนที่ 4 การจัดการศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ลักษณะของนักศึกษา

ลักษณะนักศึกษา

นักศึกษาเป็นผู้ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 17-18 ปี จนถึง 21-22 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่จนเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว บุคคลในวัยนี้มักมีอารมณ์อ่อนไหว ในขณะที่เด็กนั้นก็มีความกระตือรือร้น อซากรู้ อซากรู้เห็น อซากรทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเหนือพินและพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่คนเชื่อถือมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในร่างกายและพฤติกรรม มีพฤติกรรมก้าวร้าวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ และค่อนข้างเป็นผู้ใหญ่ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตมีการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงสืบเนื่องมาจากวัยแรกเริ่ม ได้แก่

พัฒนาการทางร่างกาย เป็นช่วงที่พร้อมเข้าสู่ภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์สามารถให้กำเนิดคนได้ ความสามารถในทางความคิดของคนในวัยนี้ มีพัฒนาการทางสติปัญญาทำให้เขาต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับเหตุและผลทั้งนี้เนื่องจากจะเข้าสู่วัยเป็นผู้ใหญ่ จะเริ่มแสวงหาตนเอง ในบางกรณีจะอยู่ในสภาพวิกฤตด้านเอกลักษณ์จะเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากสังคมเองก็ยังไม่มีความแน่นอนในการปฏิบัติต่อพวกเขา ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในบทบาทที่ถูกต้องและเหมาะสมของตน

พัฒนาการทางอารมณ์ เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยและตรงเกินไป อาจมีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองสูงและสนุกสนาน ร่าเริงและแจ่มใส แต่ต่อมาเกิดความสงสัยไม่เชื่อมั่นตนเอง

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ในวัยนี้มีความรู้สึกอาส กระตาค ความรู้สึกต่อคนและสิ่งของ ไม่ว่าจะทางบวกหรือลบด้วยตัวรุนแรง ในเวลาเดียวกันก็อาจจะเป็นคนใจอ่อน โอบอ้อมอารี แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

พัฒนาการทางสังคม ในวัยนี้แบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ ระยะแรก ชัดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะเปรียบเทียบกับอะไรมักจะนำตนเองเป็นที่ตั้ง จะคุยเฉพาะเรื่องของตนเอง ไม่ยอมเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเองไปนั้นคนอื่นจะเข้าใจหรือไม่ ระยะที่สองเป็นระยะที่ปรับตัวคลายจากภาวะระยะแรก เริ่มเข้าใจว่าสังคมที่ตนเป็นสมาชิกนั้นจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและต้องมีความร่วมมือช่วยเหลือกัน ระยะที่สาม เป็นระยะที่พวกเขาตระหนักถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของคนและผู้อื่น มองเห็นทุกคนมีความสัมพันธ์เท่ากัน แต่ละคนมีสิทธิเสรีภาพความคิดความอ่านของตน

พัฒนาการทางคุณธรรมและจริยธรรม นักศึกษาส่วนใหญ่จะยึดถือ คุณธรรมที่เป็นมาตรฐานของสังคมสูงพอควร นอกจากนี้ยังคงมีความสนใจในปัญหาสังคมและอนาคตของสังคมด้วย เป็นวัยที่กำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง สับสน ขุ่นงาและลังเลใจแต่ในที่สุดเมื่อเขาจบการศึกษาออกไป เขามักมีลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นและมีอุดมคติที่ค่อนข้างแน่วแน่ (ไพฑูริย์สินลาวัณ, 2524)

เนื่องจากเป็นวัยที่สับสนช่วงหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาจึงควรจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จัดทำจำหน่ายอาหารที่สะอาดและมีคุณภาพไว้จำหน่ายแก่นักศึกษาในราคาที่เหมาะสม จัดบริการอนามัยเพื่อป้องกัน รักษาและส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาที่ช่วยให้พัฒนาการทางร่างกายของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ถึงที่สุด ในส่วนของพัฒนาการทางอารมณ์ นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ สามารถรับฟังคำติ วิจารณ์เกี่ยวกับตนเองได้ มีความมั่นคงทางอารมณ์ สำหรับพัฒนาการทางสังคม ควรได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่เกี่ยวกับทักษะในการปรับตัว ความสนใจ ความจริงใจและเห็นอกเห็นใจแก่ผู้อื่น การนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงตำแหน่งและบทบาทของคนในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับกิจกรรมและแนวปฏิบัติของกลุ่มและของสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และพัฒนาการทางสติปัญญาควรช่วยให้อารมณ์คิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำเนา วิชาการ, 2537) จากการค้นคว้าของบลูม (Bloom, 1976) อ้างถึงใน จรรยา สุวรรณทัต, 2533) พบว่าช่วงชีวิตที่อยู่ในวัยเรียนและเข้ามาศึกษาในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทัศนคติด้านการศึกษา ด้านส่วนบุคคลและแบบแผนระยะยาว

เพื่อความสำเร็จในชีวิตของงาน งานตามขั้นพัฒนาการเป็นเรื่องสำคัญยิ่งของบุคคลทุกคน โดยเฉพาะงานที่ต้องมีการ เสริมสร้างและพัฒนาสติปัญญาและการรู้จัก เพื่อช่วยให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ รู้จักไตร่ตรองและแก้ปัญหาอย่างรอบคอบด้วยเหตุผล งานตามขั้นพัฒนาการนี้จึงหมายถึง พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล ถ้าพัฒนาการนั้น ๆ ค่าเนินไปอย่างราบรื่นจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุข ความมั่นใจและกำลังใจที่จะปรับตัวในขั้นต่อไป แต่ถ้าพัฒนาการขั้นนั้น ๆ ประสบอุปสรรคไม่สามารถค่าเนินไปด้วยดีจะทำให้บุคคลนั้นเป็นทุกข์ เกิดปัญหาและพัฒนาการขั้นต่อไปจะค่าเนินไปด้วยความลำบาก พัฒนาการเหล่านี้เป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลจะต้องกระทำให้สำเร็จในแต่ละช่วงชีวิต บุคคลที่ผ่านงานตามขั้นพัฒนาการของตนเองมาแล้วจะมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นผู้พัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบ ครอบคลุมศีลธรรมจริยธรรม สามารถปฏิบัติตนให้มีคุณค่าต่อสังคม สามารถพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและสามารถแยกตัวเองออกจากความเป็นอิสระได้ด้วยกรู้จักตัดสินใจเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองอันเกิดจากการตัดสินใจนั้น

เพื่อทำความเข้าใจและเข้าใจนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะนักศึกษา ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ คลาร์กและโทร (Clark and Trow อ้างถึงในทองเรือน อมรัชกุล, 2525) ได้จำแนกลักษณะนักศึกษา โดยยึดหลักความคิดอ่านทางสติปัญญา รวมทั้งทางวิชาการของนักศึกษา และการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่มีต่อมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1 พวกนักวิชาการ (Academic Subculture) กลุ่มนี้เป็นพวกที่ขยันขันแข็งหมกมุ่นอยู่กับวิชาการ มักแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และชอบเข้าไปร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ พวกนี้ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จในทางวิชาการ มีเกรดเฉลี่ยสูง และมักพูดคุยนอกห้องเรียนเป็นประจำ โดยทั่วไปแล้วนักศึกษากลุ่มนี้มุ่งศึกษาหาความรู้จริงๆ ลักษณะที่เห็นได้ง่ายก็ ได้แก่ การชอบเข้าไปศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และเข้าร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ ระดับความมุ่งหวังของนักศึกษาต่อกลุ่มนี้คือ การได้เข้าไปศึกษาต่อในระดับหลังปริญญาตรี หรือเข้าศึกษาต่อในสถาบันอาชีพชั้นสูง พฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มนี้เพื่อความ เป็นนักทฤษฎีและนักวิทยาศาสตร์ที่แท้จริงดังเช่นครูอาจารย์ทั่วไป โดยสรุปนักศึกษาพวกนี้เห็นว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมสติปัญญา และเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2 พวกต่อต้านกฎเกณฑ์ (Nonconformist Subculture) นักศึกษาพวกนี้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านในเชิงวิชาการและสติปัญญาดี แต่ก็ไม่มุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยคือ ปลีกตัวออกห่าง

โดยทั่วไปแล้ว นักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมายเฉพาะต่อชีวิตของคนเท่านั้น มีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย และไม่ชอบร่วมกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะเด่นของนักศึกษาในกลุ่มนี้คือ การแสดงความก้าวร้าวไม่เห็นด้วย (Aggressive Nonconformist) โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการบริหารมหาวิทยาลัย และไม่ยุ่งกับกิจการของมหาวิทยาลัยรวมทั้งครูอาจารย์ กล่าวโดยสรุปนักศึกษาในกลุ่มนี้ชอบลีลาในการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับของตนเองมุ่งสร้างเสริมเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะมีความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) รวมทั้งมีความไม่พึงพอใจต่อองค์การที่ตนสังกัดอยู่ ลักษณะนักศึกษาที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้รวมเอาพวกที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติสถานของกลุ่มด้วย เช่น ฮิปปี (Hippies) พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน (Bonemians) พวกชอบเล่นการเมือง (Political Activists) พวกหัวกบฏ (Rebels) พวกวางเฉย (Apathetic Students) และพวกนักศึกษาที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนักศึกษาทั่วไป (Alienated Students)

3 พวกที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย (Collegiate Subculture) นักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่จะทำตัวจรรงกักต้อมมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตนสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามนักศึกษาในกลุ่มนี้จะไม่เป็นผู้หมกมุ่นในวิชาการแต่ประการใด แต่จะนิยมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่างรวมทั้งกีฬา ชอบรวมกลุ่มอยู่และมีเพื่อนสนิทมิตรสหายมากมาย เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ต้องไปเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ครู อาจารย์ ดังนั้นการออกทัศนศึกษาเพื่อการศึกษาเล่าเรียนจึงมีน้อยไปมักเป็นพวกที่เรียนทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ สรุปว่านักศึกษาในกลุ่มนี้ชอบสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ

4 พวกคั้งใจศึกษาอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ (Vocational Subculture) นักศึกษากลุ่มนี้โดยปกติแล้ว ไม่ชอบการศึกษาเล่าเรียนในทางวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้สติปัญญาอย่างสูงส่ง และในขณะเดียวกันก็ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่นักศึกษาประเภทนี้ยอมรับว่า การศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพ (Off-the-job Training) อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และเพื่อการปรับปรุงอาชีพหรืองานที่ทำให้ดีขึ้นเหนือสิ่งอื่นใด พวกนักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ใส่ใจกับการออกความคิดเห็น การเรียนรู้ในเชิงวิชาการ กิจกรรม ทางสังคมและกิจกรรมนอกหลักสูตรโดยสรุปนักศึกษากลุ่มนี้ มุ่งฝึกฝนเพื่อตนเองจะได้ออกไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

เล็น เจ. เอนทวิสต์ (N.J. Entwistle อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2524) ได้จำแนกลักษณะนักศึกษาตามความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาไว้ดังนี้

1 นักศึกษาสาขาอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีลักษณะคือ ภาษาดี ค่านิยมทางสุนทรียศาสตร์สูง เหตุผลเจ็บช้ำรุนแรงแต่เจ้าอารมณ์ มีบุคลิกภาพไม่แน่นอนและไม่ค่อยมีเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจหรือทฤษฎีต่าง ๆ

2 นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ มีลักษณะคือ ความสามารถทางด้านคำนวณสูง มีอารมณ์มั่นคง ทิศทางสังคมค่อนข้างไปทางอนุรักษนิยม เพราะมีระเบียบแบบแผน มีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ต่ำ แต่ความคิดทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจสูง

3 นักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ มีลักษณะคือ มักจะไม่ค่อยมักใหญ่ใฝ่สูง ใจค่อนข้างคับแคบ คุณค่าทางศาสนาค่อนข้างต่ำ แต่เจ็บช้ำเจ้าปัญหาและสนใจทางการเมือง เศรษฐกิจสูง

นอกจากนี้ คอฟแมน (Kauffman อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) ได้จำแนกลักษณะนักศึกษา ตามความมุ่งหมายของการเข้าศึกษาไว้ดังนี้

1 ผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นในสาขาวิชาที่เข้าศึกษา ต้องการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่เรียนกับชีวิต แต่มักผิดหวังเพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2 ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม (Social Security) คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยจะเป็นที่ทำให้เขาได้คลายความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับที่บ้าน เป็นอิสระสนองความต้องการโดยมีคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3 เป็นคนที่มีอุดมคติและใจดี อธิบายช่วยเหลือผู้อื่นและต้องการช่วยเหลือสังคม แต่สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และวิชาที่ศึกษาบางครั้งไม่เปิดโอกาสให้ได้ทำตามอุดมคติได้

4 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน บางคนตั้งความหวังในการเรียนระดับอุดมศึกษาไว้สูงมาก แต่เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงหันความสนใจไปในด้านอื่น ซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาอันเป็นผลร้ายต่อตัวเองและสังคม

5 ต้องการค้นพบตัวเอง (Seek for Self-Identification) เป็นตัวของตัวเองแต่มักไม่พอใจ นอกจากนี้บางสาขาวิชาไม่ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตน

6 มีความซัดเซงและรู้สึกเป็นปฏิกิริยาต่อภาวะบริหาร แต่ลักษณะนักศึกษาอาจเปลี่ยนไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยบ้าง โดยผ่านตัวแทนนักศึกษา เพื่อให้ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ถูกค้อง แท้จริง และสนองความต้องการของเขาได้

ไรชแมนและกาซา (Reichman and Gasha อ้างถึงใน วชิรา เพ็ญโรจน์ , 2528) ได้จำแนกนักศึกษารูปแบบการเรียน 6 รูปแบบ คือ

1 แบบแข่งขัน (Competitive) จะเรียนเพื่อให้ดีกว่าเพื่อนในชั้น จะรู้สึกว่าต้องแข่งขันกับคนอื่นเพื่อให้ได้รางวัลหรือความสนใจจากอาจารย์ เขาจะเห็นสถานการณ์ที่ต้องมีการแพ้และชนะ ซึ่งเขาจะต้องชนะเสมอ

2 แบบร่วมมือ (Collaborative) เชื่อว่าจะเรียนได้มากที่สุดหากมีการแลกเปลี่ยนความคิด ความสามารถกับคนอื่น เขาจะร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อน ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น นักศึกษาประเภทนี้จะเห็นห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรวมทั้งที่ได้เรียนรู้ด้วย

3 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) นักศึกษาที่มีแบบการเรียนแบบนี้ มีลักษณะไม่สนใจการเรียนเนื้อหาสาระในห้องเรียนแบบเดิม จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเพื่อนและอาจารย์ในชั้นเรียน ไม่สนใจกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

4 แบบมีส่วนร่วม (Participative) ลักษณะของนักศึกษานี้เป็นผู้ที่สนใจเข้าห้องเรียน ตั้งใจเรียน รับผิดชอบให้ตัวเองได้รับอะไรมากที่สุดในห้องเรียน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมกับคนอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนมากที่สุด แต่ไม่สนใจมีส่วนร่วมกับส่วนที่นอกเหนือวิชาการ

5 แบบพึ่งพา (Dependent) มีความอหังการหรือยากเห็นในเรื่องวิชาการน้อย เรียนเท่าที่กำหนดให้เรียน จะเห็นอาจารย์และเพื่อนเป็นแหล่งความรู้และแหล่งสนับสนุน และหาผู้มีอำนาจคอยแนะนำและบอกว่าเขาควรจะทำอะไร

6. แบบอิสระ (Independent) ผู้เรียนแบบนี้ชอบคิดด้วยตนเอง แต่จะฟังความคิดของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะเรียนเนื้อหาที่เขารู้สึกว่ามีความสำคัญและเป็นผู้ที่มีใจในความสามารถของคน

จากการวิจัยลักษณะนักศึกษาตามรูปแบบนี้ ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2525) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาไทยตามรูปแบบดังกล่าว โดยศึกษาแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชอบการเรียนแบบร่วมมือค่อนข้างสูง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพาและแบบอิสระปานกลาง ไม่ชอบแบบหลีกเลี่ยงและแบบแข่งขัน นิสิตชายชอบการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิง แต่นิสิตหญิงชอบการเรียนแบบพึ่งพาและแบบมีส่วนร่วมมากกว่านิสิตชาย นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะชอบการเรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม นิสิตชั้นปีที่ 1 ชอบการเรียนแบบพึ่งพามากกว่าชั้นปีอื่น ๆ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 ชอบแบบพึ่งพาน้อยที่สุด และยังพบว่านิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันชอบแบบการเรียนแตกต่างกัน

นอกจากการอธิบายลักษณะและธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาข้างต้นแล้ว ยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่านได้เสนอแนวคิดเพื่ออธิบายถึงลักษณะนิสิตนักศึกษาของไทย ได้แก่ วิมลภา เทพพิสิติน

๗. อุตุชชา (2525) ได้ทำการศึกษาลักษณะและการปรับตัวเองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ไม่ค่อยมั่นใจตนเองมีพฤติกรรมการปรับตัวเพราะยังใหม่ค่อสิ่งรอบข้างไม่ค่อยมีเพื่อน ต้องการความเอาใจใส่ดูแลจากอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาค่อนข้างสูง แต่ในชั้นปีที่ 2 นิสิตมีความคล่องตัว มีความมั่นใจขึ้น มีปัญหาเรื่องการเรียนและการลงทะเบียน ส่วนชั้นปีที่ 3 จะมีลักษณะเกาะกลุ่มเพื่อน อชากมีส่วนร่วมในการทำงานบริหารกิจกรรมนักศึกษา สนใจวิชาเรียน ต้องการทำอะไรเพื่อให้นักศึกษาลดชั้น และในชั้นปีที่ 4 มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่สนใจวิชาการมีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเองชอบแสดงความคิดเห็น อชากู้ชีวิตถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ

ส่วนของเรียน อมรัชกุล (2525) ได้เสนอลักษณะนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจำแนกเป็นชั้นปีไว้ดังนี้

นิสิตชั้นปีที่ 1 นิสิตพวกนี้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อหวัง

- (1) ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจในการศึกษาหาความรู้ความคืดต่าง ๆ
- (2) ต้องการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) เข้าใจปัญหาของโลก

รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน

(3) แสวงหาฐานะส่วนตัว

(4) มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อนและชอบรวมอยู่ในกลุ่มและ

(5) เป็นผู้มีมนุษยธรรม สุภาพ เรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตพวกนี้ในการเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นิสิตชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่แล้วนิสิตพวกนี้มักจะเกิดความไม่พอใจในมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีนิสิตก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่นิยมรับราชการต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งนิสิตเกิดความรู้สึกเองขึ้นมาว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนิสิตเหล่านี้คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มของตนขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

นิสิตชั้นปีที่ 3 อันเนื่องมาจากความเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นิสิตชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตปีที่ 3 ด้วยกันเองจะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือมีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่

คล้ายกับนิสิตปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรงเช่นเคย

นิสิตชั้นปีที่ 4 นิสิตพวกนี้มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย เขาจะเข้ามาส่วนร่วมกับกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิต (Student Culture) รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตด้วยกันเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว เจาะอย่างถึงที่วิพากษ์หลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว มีข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 นั้น จะพบว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูก่อน ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กันและอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามนิสิตปีที่ 2 และปีที่ 3 ส่วนใหญ่ก็ต่างคนต่างอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกันและกัน

ปรีดิษฐ์ จงกลณี (2525) ได้จำแนกความหลากหลายของนิสิตนักศึกษาออกเป็น 7 ประเภท คือ

- 1) ต้องการชีวิตเสรีหรืออยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแบบอิสระในทุก ๆ ด้าน ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจตัดสินใจ ต้องการแสดงออกให้สังคมยอมรับว่าเขาเป็นผู้รู้ และมีประสบการณ์ในทุก ๆ สิ่งที่ยิ่งใหญ่รับผิดชอบอยู่
- 2) คอค้ามนุษย์ยิ่งใหญ่ มีความสำคัญว่าคนในสังคมยอมรับมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกันและจะต้องไม่มีการแบ่งชนชั้น ทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทของการเมืองและการปกครอง
- 3) พวกคลั่งสิทธิ์ความสามารถ คอค้านการรวมอำนาจ และการผูกขาดอำนาจของฝ่ายบริหาร โดยไม่ชอบด้วยเหตุผล
- 4) พวกคอค้านคัมภีร์ เชื่อมมั่นถือมั่นอยู่กับความคิดคำนึงของตนเอง และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ
- 5) ศูนย์พัฒนาประชาชน มีความมุ่งหมายอย่างแรงกล้าที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันเพื่อปรับปรุงสังคมโดยการเข้าไปมีส่วนร่วม มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมด้วย
- 6) ความวิสัทธิ์ทางศีลธรรม มีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของงานต้องการให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางศีลธรรมเพื่อที่จะได้นำไปแก้ไขสภาพปัญหาเลวร้ายของสังคม
- 7) คอค้านสถาบัน หากจัดตั้งสถาบันจัดคืออุดมการณ์และแนววิถีของสังคม และไม่สามารถใช้หลักเหตุผลเข้าไปอธิบายให้เป็นที่เข้าใจได้ก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้านทั้งในและนอกรูปแบบ

นอกจากนี้ประภอบ คุปรัตน์ (2530) ได้จำแนกลักษณะของนิสิตนักศึกษาของไทยไว้ 11 ประการ ได้แก่

1. สนใจใฝ่รู้ (Intellectual)
2. เล็งลู่วิชาการ (Academic)
3. การงานเป็นหลัก (Vocational)
4. พลักดันสังคม (Social Political Activists)
5. สร้างสรรค์ธรรมและศาสนา (Religious Moralists)
6. ใฝ่หาความสนุก (Fun Seekers, Callegious)
7. ผูกพันประสานสังคม (Constructivists)
8. สร้างสรรค์ตนเอง (Individualists)
9. นึกเลงหัวไม้ (Anti Social Youths)
10. พวกไม่เอาไหนเลย (Apathetic Youth, Political)
11. พวกเพิกเฉยมันคง (Alienated Youth)

จากการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนักศึกษา ไพฑูรย์ สินลาวัฒน์ (2525) เห็นว่ามีความจำเป็นทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการคือ ประการแรกเพื่อเป็นผู้รู้เกี่ยวกับนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ประการที่สองเพื่อเป็นผู้จัดบริการให้กับนักศึกษาจากการทำความเข้าใจมาเป็นประโยชน์และประยุกต์ใช้ ประการที่สามคือเพื่อเป็นผู้สอนนักศึกษาที่ดีอื่นจะเป็นประโยชน์ต่อการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ นอกจากการรู้จักลักษณะของนักศึกษา และลักษณะการใช้ชีวิตของพวกเขาในสถานอุดมศึกษาแล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอีกด้วยถึงแม้ว่านักศึกษาจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเหมือนกัน ศึกษาอยู่ในคณะวิชาและสถาบันเดียวกัน นักศึกษาแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันหลายด้าน เนื่องมาจากพันธุกรรมซึ่งได้รับการถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ จากบิดามารดาซึ่งมีความแตกต่างกัน และผลมาจากสภาพแวดล้อมของแต่ละคนมีความแตกต่างกันเนื่องจากภาวะโภชนาการ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ระดับเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว วัฒนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม วิธีการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา (สมร ทองดี, 2533)

ลักษณะนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในกรณีของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่ักศึกษาในสาขานี้มักจะมีความสนใจใฝ่รู้ทางวิชาการสูง สอบการค้นคว้า ทดลอง สอบความเข้าใจแบบแผน รักความเป็นอิสระ สนใจด้านศิลปวัฒนธรรม ศาสนา การเมือง ความมีสุนทรียภาพค่อนข้างต่ำ ไม่ค่อยถนัดต่อการเรียนที่ยากและหนัก มีความมั่นใจในการทำงานและ

ความซื่อสัตย์ในหน้าที่สูง (ประโษชน์ คุปต์กาญจนกุล, 2525 ; มยุรี สุทธิเลิศอรุณ, 2528
ละอองทิพย์ เหมะ, 2532)

นอกจากนี้ ชูศรี เลิศรัตน์เคชากุล (2536) ได้ศึกษาเรื่องบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ได้คะแนนบุคลิกภาพสูงในองค์ประกอบด้านความอิสระเสรีและองค์ประกอบด้านความวิตกกังวล และได้คะแนนปานกลางในองค์ประกอบด้านการเข้าสังคม ด้านการกล้าแสดงออก ด้านมโนธรรม ด้านความกล้าหาญ ด้านจิตใจอ่อนโยน ด้านความระแวง ด้านจินตนาการ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการฟังตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านความเครียด และได้รับคะแนนต่ำในด้านความร่าเริง ด้านสติปัญญาและด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ส่วนรัชฎา ธิโสภา (2536) ได้ศึกษาลักษณะนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ใน 6 ลักษณะพบว่า นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ของทุกสถาบันในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า มีลักษณะความมั่นใจในการทำงาน ลักษณะความมีระเบียบแบบแผนอยู่ในระดับมากและมีลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ลักษณะความเป็นผู้นำ ลักษณะการไม่รู้ในวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมที่ต้องการกำลังคน สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากการศึกษาของรวีวรรณ ชินะตระกูล (2538) พบว่า สถานประกอบการต้องการกำลังคนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณลักษณะดังนี้ คือ มีความรับผิดชอบและมีวินัยต่อการปฏิบัติงาน กระตือรือร้นในการทำงาน มีความรอบคอบในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ ซื่อสัตย์ มีทักษะในการใช้เครื่องมือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บ้านอยู่ใกล้สถานประกอบการ ผ่านการสอบสัมภาษณ์ ผ่านการทดสอบมีความรู้ภาษาต่างประเทศ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก่อน มีบุคลิกภาพดี

ปัญหาของนักศึกษา

เนื่องจากนักศึกษามีจำนวนมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาหลาย ๆ ด้าน ซึ่งอาจจะมาจากตัวนักศึกษาเองหรือจากสภาพแวดล้อมปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือแก้ไขจากบุคลากรนักศึกษาเพื่อให้ นักศึกษาสามารถปรับตัวและศึกษาได้สำเร็จ (วิไลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2528) ปัญหาสำคัญของนักศึกษาที่พบในสถาบันอุดมศึกษา (สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2537) ได้แก่ ปัญหาการเลือกสาขาวิชา ปัญหาการปรับตัวทางการเรียนและสภาพแวดล้อม ปัญหาความที่พักอาศัย ปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาทางด้านสุขภาพ ปัญหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาและปัญหาทางด้านภาระเงิน นอกจากนี้ก็มีปัญหาการเลือกอาชีพ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามและปัญหาการบูรณาการบุคลิกภาพ (Muller, 1961; Hunter and Morgan, 1949; Tate

and Musilk, 1954; Bath, 1961; Penny, 1966; Astin, 1977 อ้างถึงในละเอียด จงกลนี้ ม.ป.ป.) และสามารถเรียงลำดับความสำคัญไว้ดังนี้คือ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาการเรียน ปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาเพศตรงข้าม ปัญหาครอบครัว ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา และปัญหาความไม่พอใจมหาวิทยาลัย เป็นต้น สมใจ พิศวงรักษ์ (2531) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการจำแนกตามคณะวิชา เพศและการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาโดยวิธีที่แตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและความต้องการของนักศึกษา พบว่าเฉพาะปัญหานักศึกษาทั้ง 12 ด้าน ร้อยละสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านการบริหารและการปกครองนักศึกษา ด้านบริการและสวัสดิการของมหาวิทยาลัย ด้านการปรับตัวทางการเรียน มีความต้องการทั้ง 12 ด้าน ร้อยละสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ด้านบริการและสวัสดิการ ด้านการสอนและความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านการบริหารและการปกครองนักศึกษา กล่าวได้ว่า ปัญหาของนักศึกษาอาจมีสาเหตุมาจากตัวนักศึกษาเองและจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบนักศึกษารวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Austin, 1985 ; Bean, 1990 ; Brown, 1972 ; Chickering, 1969 ; Sanferd, 1967 ; Tinto, 1987 อ้างถึงใน Karen W. Bauer, 1995)

จากแนวคิดลักษณะนักศึกษาและปัญหาของนักศึกษา สรุปได้ว่านักศึกษาแต่ละคนย่อมมีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความถนัดและศักยภาพแตกต่างกันออกไป สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งโดยเฉพะอย่างยิ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา จะต้องรู้ถึงลักษณะ พัฒนาการและปัญหาของนักศึกษาในสถาบันของตนเพื่อที่จะได้จัดระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลแก่ผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพตามขีดความสามารถและศักยภาพของพวกเขา

ตอนที่ 2 งานบุคลากรนักศึกษา

งานบุคลากรนักศึกษา

หน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา คือการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมอันดีงามที่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดำรงชีวิตในสังคมและดำรงชีวิตส่วนตัว ในการพัฒนานักศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องฝึกฝนอบรมให้ความรู้และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่เขาซึ่งบกพร่องอยู่ ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูง มีเนื้อหาสาระและมีความยุ่งยากซับซ้อน นักศึกษาจะต้องใช้สติปัญญาสูง สถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพ ความต้องการ ความสะดวก

สบายให้แก่นักศึกษา นอกเหนือไปจากการจัดประสบการณ์ทางวิชาการแล้วสถาบันอุดมศึกษาต้องเห็นถึงร่างกาย อารมณ์และสังคมของนักศึกษาด้วย ในการฝึกฝนอบรมจะเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาได้เกิดการพัฒนา งานพัฒนานักศึกษาจึงเป็นความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ งานรับผิดชอบเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษานี้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นงานของงานบุคลากรนักศึกษา งานบุคลากรนักศึกษามีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นองค์กรสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยด้านการผลิตบัณฑิต มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลบริการและหาแนวทางให้นักศึกษาสามารถมีชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างเป็นสุข และช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ดี

ความหมายของงานบุคลากรนักศึกษา

คาร์เตอร์ วี กูด (Cater V Goods, 1973) ได้ให้ความหมายของงานบุคลากรนักศึกษา คือ การให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแก่นักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ในด้านการให้คำปรึกษา การบริการและสวัสดิการทั้งหมดของนักศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาทางการศึกษาและอาชีพ การจัดหางาน การให้บริการที่พักและการให้คำปรึกษาก่อนการสอบ นักศึกษา เป็นต้น วิลเลียมสัน (William, 1961) เน้นสาระสำคัญของงานบุคลากรนักศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการให้แก่ศึกษาโดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือนักศึกษาให้แก่ปัญหาต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมทักษะในการเล่าเรียนและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และด้านที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม วิลลา ทเวทส์สัน (2530) กล่าวว่า งานบุคลากรนักศึกษาเป็นงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา ทั้งดูแลและอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาให้มีความสุข ความอบอุ่น ความสัมพันธ์ ความรู้สึกพึงพอใจตลอดจนมีวินัยในตนเองในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ งานบริการสวัสดิการ งานควบคุม งานกิจกรรมนักศึกษา งานแนะแนวก่อนเข้าศึกษา การศึกษาต่อ การรับสมัคร การลงทะเบียน การประชุมพิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา งานอนามัย งานหอพัก งานการศึกษา การศึกษาวิชาทหาร บริการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย กิจกรรมกีฬา นันทนาการ ปัจฉิมนิเทศ การจัดหางานและการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างสมบูรณ์เมื่อสำเร็จการศึกษา ส่วนสำเนา ธรศิลป์ (2525) กล่าวว่า งานบุคลากรนักศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักศึกษา และช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาที่ขั้นสูง สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ มีลักษณะทั้งในกาให้บริการและพัฒนานักศึกษา

สรุป งานบุคลากรนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริม และสนับสนุนนักศึกษาให้มีความพร้อมในการศึกษาและพัฒนานักศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อาชีพ อารมณ์และสังคมซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเหล่านี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว สามารถที่จะดำรงตนอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข

ปรัชญาในการจัดงานบุคลากรนักศึกษา

การจัดงานบุคลากรนักศึกษาในสถานศึกษานั้น จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาที่ได้กำหนดทิศทาง เพื่อที่จะได้สะดวกในการปฏิบัติโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นสถานศึกษาสูงสุดของประเทศ ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาได้เจริญและพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันซึ่งได้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง

อี จี วิลเลียมสัน (E.G Williamson อ้างถึงในละออง วรพรโคตร, 2528) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการดำเนินงานบุคลากรนักศึกษาไว้ดังนี้

- 1 การให้การศึกษานในสถาบันอุดมศึกษานั้น จะต้องพยายามทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน
- 2 การส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและศักยภาพของนักศึกษาในแต่ละคนด้วย
- 3 การศึกษาเฉพาะในห้องเรียนไม่เป็นการเพียงพอ บริการและสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการกิจกรรมทางวิชาการและสังคม ตลอดจนบริการความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาล้วนมีความสำคัญในการให้การศึกษารทั้งสิ้น
- 4 สังคมมนุษย์ไม่คงที่และธรรมชาติของมนุษย์ก็เปลี่ยนไปตลอดเวลา วิทยาการสมัยใหม่เกิดขึ้นเสมอ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดบริการสิ่งแปลกใหม่ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและให้สนองความต้องการของนักศึกษา

นอกจากนี้ สภาอมบุคลากรนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในพรชูลี อาชวอำรุง, 2525) ได้กำหนดปรัชญาเพื่อการดำเนินงานบุคลากรนักศึกษาซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ

- 1 นิสิตนักศึกษาแต่ละคนควรได้รับการพัฒนาความเป็นคนทั้งมวล โดยพึงเล็งถึงแง่มุมแห่งการพัฒนาของเขาในทุก ๆ ด้าน อันได้แก่ทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2 สิ่งแวดล้อมทั้งหมดของนิสิตนักศึกษาเป็นเรื่องของการศึกษาและการนำมาใช้ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางพัฒนาการอย่างสูงสุด

3 ความรับผิดชอบหลักของการเจริญเติบโตในเรื่องส่วนตัวและสังคมของนิสิตนักศึกษานั้นอยู่กับความต้องการและคุณสมบัติของเขา

มีข้อตกลงเบื้องต้นซึ่งเสนอโดยสภาการศึกษาแห่งอเมริกา (ACE) เป็นบรรทัดฐานเพื่อการจัดงานบุคลากรนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นักศึกษาดังนี้ (กิตติศักดิ์ บุณยบุศย์, 2525)

1 นิสิตนักศึกษาแต่ละคนต้องได้รับการพิจารณาทุก ๆ ด้านพร้อมกันในฐานะที่เป็นบุคคล ๆ หนึ่ง

2 นิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเอง สถาบันอุดมศึกษาต้องดูแลเอาใจใส่พัฒนาตนเองได้เต็มที่

3 การจัดบรรยากาศในมหาวิทยาลัยในสภาพที่ช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาตนเองได้เต็มที่

4 นิสิตนักศึกษาต้องรับผิดชอบตนเองให้มากที่สุดในเรื่องการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายและสังคม

มิลเลอร์และพริ้นซ์ (Miller and Prince, 1976) ได้กล่าวว่า การจัดงานบุคลากรนักศึกษาจะต้องวางอยู่บนรากฐานของความเชื่อมั่นดังนี้

1 เชื่อมั่นในคุณค่าของเอกลักษณ์และคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้นักศึกษาได้พัฒนาไปจนถึงขีดความสามารถของแต่ละคน

2 เชื่อมั่นในความเสมอภาค ความคิดและความรู้สึก ในการทำงานจะต้องอาศัยทั้งสองสิ่งควบคู่กันไป นั่นคือจำเป็นต้องให้ความสนใจในความเป็นคนทั้งมวล (The Whole Person)

3 เชื่อมั่นว่าทุกคน มีความต้องการสิ่งต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น

จากแนวความคิดของนักการศึกษาข้างต้น ได้เป็นพื้นฐานของแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ซึ่งต่อมาได้รับความนิยมนำมาใช้ ได้มีการนำเอาหลักการและวิธีการพัฒนานักศึกษามาใช้ในงานบุคลากรนักศึกษา (ฉวีเนาว์ ขจรศิลป์, 2537) ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้มโนทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาการของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการในระดับหลังมัธยมศึกษา เนื่องจากพัฒนาการของมนุษย์นั้นมีแบบแผนเป็นระยะและเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่ความเจริญทางการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง การควบคุมความรับผิดชอบตนเองจึง

เป็นผลให้มีพฤติกรรมอันมีประสิทธิภาพ และแนวความคิดที่สนับสนุนว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจะเป็นการบูรณาการความรู้ทางวิชาการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพัฒนาการของบุคคลในแง่มุมต่าง ๆ การกำหนดทิศทางของตนเองจะเกิดขึ้นได้อย่างมีผลดีเมื่อพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางอารมณ์มีความสำคัญเท่าเทียมกันในรูปของกิจกรรมหรือรวมอยู่ในปณิธาน (Williams and Biggs อ้างถึงในพรชุตี อาชีวอำรุง, 2525) แนวความคิดดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบของงานบุคลากรนักศึกษาและหมายถึงบริการในด้านกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่ นักศึกษาในรูปของการมีส่วนร่วมกันในเรื่องที่จะให้นักศึกษาสามารถนำตนเอง (Self-Direction) ได้ รวมทั้งให้บริการแก่ผู้สอนในด้านเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษามีพัฒนาการเป็นไปอย่างสมบูรณ์เต็มที่ จุดมุ่งหมายสูงสุดของงานพัฒนานักศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนให้นักศึกษาได้ตั้งความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา รู้จักประเมินค่าตนเองและกลุ่ม รวมทั้งการใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยให้บังเกิดพัฒนาการตามที่ได้มุ่งหมายไว้ หากมุ่งให้บริการให้มีประสิทธิภาพดังที่เคยเป็นมาในอดีตไม่ งานสำคัญของการพัฒนานักศึกษาได้แก่ การให้คำปรึกษา การวิจัยและการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา (ทองเรือน อัมวิธกุล, 2525)

โอบาเน็ธและเทสโตน (O'Banion and Thurstone อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน) ได้กล่าวว่า ปรัชญาของงานกิจการศึกษารูปแบบการพัฒนานักศึกษา เป็นการให้การศึกษาด้านพฤติกรรมโดยถือว่า บุคคลย่อมเป็นอินทรีย์ที่เจริญเติบโตขึ้นทุกวัน มีความสามารถที่จะทำให้เกิดความสูงสุดในตัวเอง (Self-Fulfillment) และมีพัฒนาการในแง่ที่จะรับผิดชอบต่อสังคม ในการทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาดังกล่าวได้ด้วยวิธีการบรรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ คือให้เสรีภาพแก่นักศึกษาในการที่จะเลือกทิศทางในการเรียนรู้ของตน ให้นักศึกษามีความรับผิดชอบที่จะแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ ให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในรูปที่เป็นสิ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้โดยมีการทำทาส เฝ้าดูหน้า กระตุ้นชักจูงทำให้มีความคึกคัก ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง เข้าใจยอมรับ สนับสนุนทำให้เกิดมีความซาบซึ้งในความแตกต่างระหว่างบุคคล (การให้ความเคารพยกย่อง)

สำหรับผลที่จะพึงได้รับจากการพัฒนานักศึกษานั้น นักศึกษาจะได้รับพัฒนาให้เกิดสิ่งต่าง ๆ คือ ความรู้ความเข้าใจเชิงสติปัญญา มีความชำนาญในการใช้ทักษะต่าง ๆ มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม มีการยึดหยุ่นและสร้างสรรค์ มีความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับตนเองและผู้อื่น เป็นคนกล้าที่จะค้นคว้าทดลอง เปิดเผยยอมรับฟัง มีความสามารถในการเรียนรู้อย่างคึกคักและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ในเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาระบบค่านิยมอย่างมีประโยชน์และมีล้าชีวิคเป็นที่น่าพอใจ

มิลเลอร์ และพริ้นซ์ (Miller and Prince, 1976 อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) ได้เสนอว่าการจัดงานบุคลากรนักศึกษาในเชิงพัฒนานักศึกษาควรยึดหลักการที่ว่า

- 1 การพัฒนามนุษย์เป็นกระบวนการเจริญงอกงามที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันมาทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ซึ่งอาจจะแบ่งตามลำดับวุฒิภาวะของชีวิตแต่ละวัยได้ และแต่ละวัยย่อมมีงานพัฒนาที่จะให้เขาชื่นแสดงพฤติกรรมและเรียนรู้สิ่งใหม่
- 2 การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง การที่คนแต่ละคนทำงานในกลุ่มอย่างซบมกขมั้นย่อมมีอิทธิพลไปถึงอนาคตด้วย
- 3 การจัดระบบที่ประสมประสานระหว่างความรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ย่อมจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 4 ความสามารถและทักษะหลายอย่างที่เกี่ยวข้องความงอกงามของคนอื่นที่ปรากฏชัด ย่อมจะเรียนรู้ได้ ใ้ใช้ได้และนำมาสอนได้โดยนักการศึกษาเพื่อการพัฒนา
- 5 การพัฒนาเอกัตบุคคล จะพัฒนาก้าวหน้าไปได้โดยเปิดโอกาสให้ได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหาที่ทำให้นักศึกษาได้เพิ่มงานพัฒนาที่มากขึ้น
- 6 การพัฒนาจะเพิ่มพูนได้ เมื่อได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรนักศึกษาที่ช่วยกันสนับสนุนงานพัฒนาทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

งานบุคลากรนักศึกษาในเชิงพัฒนานักศึกษา เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษาได้พัฒนาไปจนสุดความสามารถของตน มิใช่เป็นเพียงกิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรมร่วมหลักสูตร การพัฒนานักศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายในมหาวิทยาลัย จะต้องร่วมมือกันโดยถือเป็นที่หน้าที่ของมหาวิทยาลัย ที่จะต้องทำอย่างกว้างขวาง ต่อเนื่องและสะสม เกิดขึ้นในลักษณะที่ง่ายไปสู่ยาก เป็นไปตามลำดับขั้นคอนของการพัฒนาและมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมหลายอย่าง

สำหรับแนวทางในการพัฒนานักศึกษานั้น ชิคเกอร์ริง (Chickering อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2531) ได้เสนอว่ามหาวิทยาลัยควรพัฒนานักศึกษาให้เกิดการพัฒนาใน 7 ด้านด้วยกันคือ

- 1) การพัฒนาสมรรถภาพ (Achieving Competence) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ สมรรถภาพทางด้านสติปัญญา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาด้านนี้เป็นประการสำคัญ สมรรถภาพทางด้านร่างกายและสมรรถภาพทางด้านสังคม ส่วนที่สำคัญสุดขององค์ประกอบทั้งสามประการคือ การรวบรวมสมรรถภาพทั้งสามประการเข้าด้วยกัน และนำออกมาใช้ด้วยความเชื่อมั่นอย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

สมรรถภาพของบุคคลเป็นผลของการเสริมสร้างที่ได้สะสมต่อเนื่องกันมาตั้งแต่แรกในวัยเด็ก และเพิ่มบทบาทตลอดจนความสำคัญสูงมากขึ้นจนถึงวัยนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และในวัยผู้ใหญ่การพัฒนาสมรรถภาพทางสติปัญญาของนักศึกษา จะมุ่งไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของตน สมรรถภาพทางด้านร่างกายและสังคมมีส่วนสำคัญซึ่งช่วยพัฒนานักศึกษาให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคล ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และรวมทั้งช่วยให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ บรรลุผลสำเร็จพร้อมกันไปด้วย

2) การพัฒนาอารมณ์ (Managing Emotion) การพัฒนานักศึกษาเพื่อให้บรรลุถึงวุฒิภาวะทางอารมณ์นั้น จะต้องมึลักษณะคือเป็นค่อยไป และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาด้านอารมณ์คือ การรู้จักเข้าใจ ควบคุมและแสดงอารมณ์ตนเองของนักศึกษาอย่างเหมาะสม และการพัฒนาอารมณ์นั้นจะเกิดจากภายในจิตใจผู้เรียนเอง นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาจนบรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์นั้น สามารถเข้าใจตนเองได้ชัดและเชื่อมความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นได้โดยนุ่มนวลของจุดมุ่งหมายของบุคคล ทั้งทัศนคติค่านิยมต่าง ๆ และแผนการดำเนินงานในอนาคต

3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Becoming Autonomous) วัยนี้ชอบแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเอง กล่าวคือ เป็นผู้มีสภาพจิตใจที่มั่นคง สามารถดำเนินการประสานงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ มีความเข้าใจบุคคลอื่นและการยอมรับในการฟังหาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนความสามารถในการกำหนดวิถีชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็ง และด้วยความมั่นใจ

4) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ (Establishing Identity) การพัฒนาด้านนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาอารมณ์ และการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ความมีเอกลักษณ์เกิดจากการรวบรวมเอาความรู้สึกทั้งทางด้านร่างกาย จินตนาการ ภาพลักษณ์ท่าทาง และความทรงจำต่อเนื่องรวมตัวด้วยกัน รวมทั้งทัศนคติความต้องการทางกายภาพ จิตใจ บุคลิกลักษณะ และการแสดงออกของบทบาท และพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม

5) การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Freeing Interpersonal Relationship) จากความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จะช่วยให้ นักศึกษารู้จักสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันจะนำไปสู่ความรู้สึกที่ศรัทธาในมนุษย์ ความไว้วางใจคือเพื่อน ความรู้สึกที่เป็นไทและมิตรไมตรี

6) การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน (Clarifying Purposes) พัฒนาการด้านนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการคือ ความสนใจและการวางแผนงานด้านอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และรูปแบบการดำเนินชีวิต การพัฒนาองค์ประกอบดังกล่าวต้องอาศัยการรู้จักการวางแผนและการจัดลำดับความสำคัญที่มีการบูรณาการระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะทำให้วิถีชีวิตของนักศึกษาค่าเน้นไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ มีทิศทางที่

แน่ชัดและอย่างมีความหมาย

7) การพัฒนาบูรณาการ (Developing Integrity) การพัฒนาบูรณาการเป็นผลต่อเนื่องจากการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของตนและการกำหนดเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน การพัฒนาด้านนี้ประกอบด้วยลำดับขั้นที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องรวม 3 ลักษณะคือ การสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมของบุคลิกลักษณะและการรู้จักกำหนดความพอเหมาะพอดีของสิ่งต่าง ๆ

นอกจากนี้วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ในไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2529) เห็นว่านักศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1 การพัฒนาทางด้านสติปัญญา ให้รู้จักรักความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน มีความคิดอย่างมีระบบและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้
- 2 การพัฒนาด้านวิชาชีพ ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างงานอาชีพใหม่ได้
- 3 การพัฒนาอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ เข้าใจวิถีการรักษารมณ์ของตนได้ก็ย่อมจะทำให้สิ่งคมนั้นเป็นสิ่งคมที่น่าอยู่
- 4 การพัฒนาทักษะทางสังคม หมายความว่ารวมถึง การใช้วาจาและภาษาที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสาร ในสังคมการเจริญรุ่มรวยต่าง ๆ ในการสมาคมติดต่อ การแต่งกายตามกาลเทศะ การประพฤติปฏิบัติตามสังคม ทำเพื่อประโยชน์ต่อสังคม
- 5 ความเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจตนเอง รู้จักสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง รู้จักพึ่งตนเองได้ สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองและสร้างบุคลิกลักษณะที่พอใจ
- 6 การพัฒนาคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีความเสียสละอดทน ค่องานทุกชนิด พยายามทำงานให้เสร็จ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็ทางกาย วาจาหรือใจ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในทุกบทบาท
- 7 การพัฒนาทัศนคติ ทัศนคติที่ดีย่อมมีความรู้สึกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นมากกว่ามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี สามารถนำสังคมให้เป็นสุขได้ด้วยทัศนคติที่ดีเยี่ยม ส่งผลไปสู่การเป็นผู้นำที่ดี เป็นคนสูงงาน รู้จักการแก้ไขปัญหอย่างมีเหตุผลถูกต้องตามสังคม ตามหลักการ แสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง
- 8 การพัฒนาการจัดการ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในทุกบทบาท

สำเนาวิ สุจริตลี (ในวิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ, 2529) เห็นว่านักศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะ 6 ประการ (Totally Development) คือ

เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในสังคม สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เป็นผู้มีความรับผิดชอบ การมีความรู้และประสบการณ์ในการรักษาสุขภาพ ร่างกาย เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม อย่างไรก็ตามการพัฒนา นักศึกษาในแต่ละสถาบันอาจได้ผลแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละสถาบันที่แตกต่างกันไป (พรชูลี อาชีวอำรุง, 2525) คือ

- 1) ความชัดเจนและความคงที่ของนโยบายสถาบัน การที่แต่ละคนนิยามวัตถุประสงค์ร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดน้อยลง และการปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันมากขึ้น
- 2) ขนาดของสถาบัน ขนาดกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ของกลุ่มสมาชิก งบประมาณ ทรัพยากร ตลอดจนความเป็นไปได้ของโปรแกรมพิเศษต่าง ๆ การพัฒนา นักศึกษาน่าจะเป็นไปได้ในสถาบันเล็กๆ ที่อาจารย์และนักศึกษาใกล้ชิดกันรู้จักกันดี และมีความผูกพันกันสูงมากกว่าสถาบันใหญ่
- 3) หลักสูตรการสอนและการประเมินผล ลักษณะการจัดหลักสูตรที่ให้อ่านวนให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ตนต้องการขึ้นอยู่กับ การให้โอกาสเลือกเสรีมากขึ้น เพื่อใจ และการประเมินควรเป็นการเสริมการพัฒนา มากกว่าให้เกรด
- 4) การจัดที่พักอาศัย ให้เป็นศูนย์เสริมสร้างพัฒนาการมากกว่าเป็นหอพัก
- 5) คณะอาจารย์และผู้บริหาร ให้คณาจารย์และนักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารเพิ่มมากขึ้น นำนักศึกษาให้หันออก ให้งานในความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น
- 6) กลุ่มนิสิตนักศึกษา การปฏิสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษาจะก่อให้เกิดความอดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ มีความเชื่อมั่นนับถือซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์กับลักษณะเบื้องต้นของนิสิตนักศึกษาด้วยความกดดันต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของสถาบัน (Brown อ้างถึงในพรชูลี อาชีวอำรุง, 2525) สำหรับสโตนเนอร์และ โทกี (อ้างถึงใน วิลลดา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2525) กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาอย่างมาก และได้เสนอว่าสถาบันอุดมศึกษาควรจัดสิ่งแวดล้อมให้ส่งเสริมคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาดังนี้ คือระเบียบวินัยของตนเอง สัมฤทธิผลทางการเรียน พัฒนาทักษะทางสังคม โภชนาการ โปรแกรมทางสุนทนาการ ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย พัฒนาความเป็นผู้นำ การพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน และมีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ (สำเนาวัชรศิลป์, 2529)

- 1 ปัจจัยด้านวิชาการ อันได้แก่ หลักสูตรที่ช่วยให้นิสิตมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่ช่วยทำให้นิสิตทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอนที่ให้ออกาสินิสิตได้ค้นหาความรู้ การวิเคราะห์และการแก้

ปัญหามากกว่าการท่องจำ

2 ปัจจัยทางด้านบริหาร อันได้แก่ ระเบียบข้อบังคับ ระบบการบริหาร นโยบายและบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนา

3 ปัจจัยด้านกิจการนิสิต อันได้แก่ การจัดบริการเพื่อช่วยแก้ปัญหาของนิสิต และช่วยให้ นิสิตมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน การจัดกิจกรรมและบริการที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยพัฒนา นิสิตในด้านต่าง ๆ

4 ปัจจัยด้านบุคลากร อันได้แก่ คุณภาพและกำลังขวัญในการทำงานของบุคลากร โดยเฉพาะคณาจารย์และนักแนะแนว ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนานิสิตโดยตรง

5 ปัจจัยด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันได้แก่ งบประมาณและอาคาร สถานที่ เพื่อสนองต่อการพัฒนานิสิต มีสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่ที่สะอาดและสวยงาม

6 ปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อน อันได้แก่ กลุ่มนิสิตและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิต ซึ่งเป็น ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทางด้านสังคมของนิสิต

7 ปัจจัยทางด้านตัวของนิสิตหรือคุณภาพของนิสิต อันได้แก่ สติปัญญา ทักษะสติ อุดมการณ์ และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของนิสิตที่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน นิสิตที่มีคุณภาพย่อมง่ายต่อการพัฒนาให้ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

8 ปัจจัยภายนอกมหาวิทยาลัย อันได้แก่ บรรยากาศในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนานิสิต

ส่วนสมุน อมรวิวัฒน์ (2529) ได้กล่าวถึงการพัฒนานิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 4 ประการดังต่อไปนี้คือ ผู้สอนต้องมีศาสตร์และศิลป์ สถาบันต้องจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์และสิ่งเร้าที่ดี ส่งเสริมให้เรารู้ด้วยตนเองและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิด ความสามารถ การเลือกและตัดสินใจอย่างเต็มที่

สรุปว่า นักศึกษาเมื่อเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัย ยังไม่สามารถที่จะพัฒนาให้ครบถ้วน สมบูรณ์ได้ในทุก ๆ ด้าน แต่นักศึกษาสามารถที่จะเริ่มต้น และเสริมสร้างพัฒนาการไปที่ละด้าน หรือหลายด้านต่อเนื่องกันไป พัฒนาการของแต่ละด้านจะ เกิดออกและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดซึ่งกันและกัน บุรณาการคุณลักษณะทุกด้านอย่างสมบูรณ์แบบของตัวบุคคล อันนำไปสู่ความเจริญทางการกำหนด เป้าหมายในชีวิตของตนเอง

จุดมุ่งหมายของการจัดงานบุคลากรนักศึกษา

งานบุคลากรนักศึกษา เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์โดยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสังคม ตลอดจนการให้บริการสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา เซฟเฟอร์และมาร์ตินสัน (Shaffer and Martinson อ้างถึงในทองเวียน อัมritchกุล, 2525) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการจัดงานบุคลากรนักศึกษาก็เพื่อ

- 1 เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในหอพักรวมทั้งในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โดยมีการกระตุ้นทางสติปัญญาเพื่อความสำเร็จทางวิชาการ
- 2 เพื่อจัดให้มีบริการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาตนเองและช่วยให้เข้าใจ ความมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย
- 3 เพื่อเปิดโอกาสให้ทดลองชีวิตแบบประชาธิปไตยผ่านองค์การนักศึกษาและกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ให้นักศึกษาได้รู้จัก สิทธิและความรับผิดชอบ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4 เพื่อเปิดโอกาสให้คณาจารย์และนักศึกษาได้มีโอกาสได้ติดต่อพบปะซึ่งกันและกัน นอกห้องเรียน ซึ่งจะ เป็นสิ่งกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการ เรียนรู้และเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาชีวิต
- 5 เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ โดย การให้ความช่วยเหลือในด้าน การเงินในกรณีจำเป็น เช่น การให้ทุน การให้เงินยืมและการหางานให้ทำ เป็นต้น
- 6 เพื่อช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเองให้สูงขึ้น
- 7 เพื่อแปลจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย นโยบาย กฎ ระเบียบและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้แก่ นักศึกษาเก่าและประชาชนทั่วไป พร้อมทั้งนี้ก็ทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งทัศนคติ ความคิดเห็นและกิจการของมหาวิทยาลัยแก่คณาจารย์และนักศึกษาให้ทราบ
- 8 เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานบุคลากรนักศึกษา มีขวัญในการปฏิบัติงานสูงและมีความจงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัยอย่างยิ่ง

สำเนาว่า จอร์จิลป์ (2525) ได้เน้นสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของงานบุคลากร นักศึกษา 2 ประการคือ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และเพื่อช่วย พัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพขั้นสูง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และ สังคม ทบวงมหาวิทยาลัย (2533) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานกิจการนักศึกษาเพื่อให้สถาบัน อุดมศึกษาทุกแห่งจัดกิจการนักศึกษาให้ครบถ้วนตามกระบวนการทางการศึกษา คือ เพื่อช่วยให้

นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ

สรุป งานบุคลากรนักศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดบริการให้แก่นักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ส่งเสริมความสามารถ ทักษะ ความสนใจ โดยช่วยแก้ปัญหาทางด้านส่วนตัวและการเรียน ช่วยให้นักศึกษาใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ตลอดจนช่วยพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ และช่วยให้เป็นสมาชิกที่ดีที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

ขอบข่ายของงานบุคลากรนักศึกษา

ฟิลิป ทวีป (อ้างอิงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2530) ได้อธิบายขอบข่ายของงานบุคลากรนักศึกษาที่สำคัญนั้นมี 4 ด้านด้วยกันคือ

- 1 งานสอน คือ การให้ความรู้แก่นักศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น การปฐมนิเทศหรืองานสอนซ่อมเสริม
- 2 งานควบคุม คือ งานรับสมัครนักศึกษา งานทะเบียน งานหอพัก หรืองานวินัยนักศึกษา
- 3 งานกิจกรรมนักศึกษา คือ งานที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกันและการสร้างสรรค์
- 4 งานสวัสดิการ คือ งานที่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักศึกษา เช่น งานอนามัย งานทุนการศึกษา งานทดสอบ งานศิษย์เก่า

นอกจากนี้แล้ว งานบุคลากรนักศึกษาอาจจะประมวลเป็นงานหรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบุคลากรนักศึกษาได้ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530)

- 1 โปรแกรมการแนะแนวการศึกษาต่อ นโยบายการรับนักศึกษา การคัดเลือก
- 2 โปรแกรมที่จะวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในรูปแบบของการแนะแนวหลายรูปแบบ
- 3 โปรแกรมการปฐมนิเทศ
- 4 โปรแกรมการช่วยซ่อมเสริมการอ่าน พูด ภาษาหรือวิชาการศึกษาอื่น ๆ ที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือ
- 5 การให้บริการสุขภาพอนามัย
- 6 การจัดบริการในเรื่องของการนิเทศ การประสานงานและการประสานประสานระหว่างกิจกรรมในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร

- 7 การจัดที่พักอาศัยและบริการอาหาร
- 8 โปรแกรมให้ความช่วยเหลือทางการเงิน
- 9 การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนา และประเมินชีวิตทางศาสนาและความสนใจของนักศึกษา เช่น มีโบสถ์ในมหาวิทยาลัย มีที่บำเพ็ญบุญ เป็นต้น
- 10 การเก็บระเบียบนักศึกษา
- 11 โปรแกรมพิเศษสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ

สรุป ในการดำเนินงานบุคลากรนักศึกษาอาจจะจัดในรูปของการให้บริการ และเป็นโปรแกรมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย ความต้องการและความพร้อมของมหาวิทยาลัย โปรแกรมการบริการเพื่อพัฒนานักศึกษามีบทบาทมากในต่างประเทศ และสามารถช่วยนักศึกษาจำนวนมากในการเรียน แต่บ่อยครั้งที่อาจารย์และนักศึกษาเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนตามปกติ

จากการศึกษาเอกสาร พบว่างานหลักของงานบุคลากรนักศึกษาที่ดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ งานบริการสุขภาพอนามัย งานหอพักนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยและพัฒนานักศึกษา งานให้ความช่วยเหลือทางการเงิน งานให้คำปรึกษา งานบริการจัดหางาน งานบริการและสวัสดิการ ในการรวบรวมงานหลัก ๆ ของงานบุคลากรนักศึกษาคือไปนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักเบื้องต้นในการดำเนินงานกิจการนักศึกษาโดยทั่วไปเมื่อผนวกกับความคิดในเชิงการพัฒนานักศึกษา งานบุคลากรนักศึกษาก็ต้องครอบคลุมที่มุ่งป้องกันและเสริมสร้างพัฒนาการ และแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาต่าง ๆ อันจะเป็นเครื่องช่วยให้นักศึกษาได้ปรับตนเองให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

1) งานบริการสุขภาพอนามัย

สุขภาพ หมายถึง ความสุขปราศจากโรค อนามัย หมายถึง สุขภาพ หรือไม่มีโรค (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , 2536) สุรางค์ จันท์เอม (2527) และทองเรือน อิมรัชกุล (2525) ได้ให้ความหมายของคนที่มีสุขภาพที่สมบูรณ์ไว้ดังนี้

1 สุขภาพกาย หมายถึง สุขภาพของร่างกายที่มีการพัฒนาเหมาะสมกับวัย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและทุพพลภาพ มีความต้านทานโรคได้ดี

2 สุขภาพทางจิต หมายถึง สภาพสมบูรณ์ทางจิตใจหรือสมรรถภาพในการปรับปรุงตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นสุข ไม่มีอาการของโรคจิตโรคประสาท หรือพฤติกรรมที่ผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใดมีแนวความคิดที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต

วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า นักศึกษาเกือบทุกคนเป็นหรือเคยเป็นโรคทางเดินอาหาร ปวดท้อง ท้องไม่ปกติ โรคกระเพาะอาหารและโรคหัวใจหรือโรคแพ้การสาเหตุมานักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ออกกำลังกาย สุขภาพจึงไม่แข็งแรงทำให้เป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย นอกจากนี้ก็มีปัญหาด้านสุขภาพจิต เป็นโรคความเครียดสูง มีความวิตกกังวล เรื่องการเรียน การปรับตัวกับเพื่อนหรือมีปัญหาทางครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัว งานบริการสุขภาพอนามัยจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาและช่วยการพัฒนาให้นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา งานบริการสุขภาพอนามัยจึงหมายถึง บริการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่นักศึกษาเพื่อแก้ไข ป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาเป็นผู้ที่มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (สำเนา จรรยาศิลป์, 2525) และการที่มนุษย์เราจะพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นไปนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ดังนั้นงานบริการสุขภาพอนามัยจึงคำนึงงานในลักษณะทั้งในด้านการรักษา การป้องกันและการส่งเสริม ทำให้ นักศึกษามีความรู้และทักษะในการรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพสมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของงานบริการสุขภาพอนามัย สมาคมบริการอนามัยในสถาบันอุดมศึกษาอเมริกัน (อ้างถึงใน สำเนา จรรยาศิลป์, 2525) ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของงานบริการสุขภาพอนามัยในสถาบันอุดมศึกษาไว้เพื่อให้ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีในเรื่องของสุขภาพอนามัย ช่วยเสริมสร้างสุนทรียะทั้งทางด้านส่วนตัวและส่วนรวมให้แก่ นักศึกษา เพื่อจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันให้ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย เพื่อให้ การศึกษาด้านสุขศาสตร์แก่นักศึกษา จัดบริการรักษาพยาบาลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อจัดบริการในด้านการป้องกันโรคอันอาจจะเกิดขึ้นแก่บุคคลในสถาบันทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และเพื่อจัดให้มีการค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาขั้นพื้นฐานในด้านสุขภาพของบุคลากรในสถาบัน

ขอบข่ายของงานบริการสุขภาพอนามัย ได้แก่

1 ให้บริการด้านการป้องกันรักษาโรค เช่น การตรวจสุขภาพของนักศึกษาแรกเข้า การให้ภูมิคุ้มกันโรค การตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อจะได้ทำการรักษาได้ถูกต้องทันเวลา และเป็น การป้องกันโรคไม่ให้ลุกลามมากจนจนไม่สามารถรักษาให้หายได้ หรือเป็นการป้องกันมิให้เป็นแหล่งแพร่เชื้อไปยัง นักศึกษาอื่น ๆ

2 ให้บริการด้านรักษาพยาบาล เช่น ปัจจุบันพยาบาล การตรวจรักษาโรคทางด้านร่างกายและจิตใจ บริการด้านสุขภาพจิต การให้บริการด้านทันตกรรมและทันตกรรมบำบัด การที่ นักศึกษามีการเจ็บป่วยรุนแรงมากเกินขีดความสามารถของงานบริการสุขภาพอนามัยที่จะให้การรักษา

ได้ งานอนามัยจะมีบริการนำส่งโรงพยาบาลให้

3 ให้บริการด้านการตรวจสอบและให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านสุขาภิบาลและความปลอดภัย เพื่อให้สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา ที่พักอาศัย ที่รับประทานอาหารและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่ที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย

4 ให้บริการด้านเวชศาสตร์การกีฬา โดยปกติแล้วนักศึกษามักจะออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬาเป็นส่วนใหญ่และมักจะพบว่านักศึกษาเกิดอุบัติเหตุไม่มากนักน้อย จึงจำเป็นต้องมีบริการทางด้านการป้องกันอุบัติเหตุตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย

5 ให้บริการด้านความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากเพื่อให้ นักศึกษาได้ตระหนัก และมีความรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยทั้งส่วนตัวและส่วนรวมในสังคม ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางด้านโรคติดต่อและการป้องกันโรค สถาบันการศึกษาจะให้การศึกษาแก่นักศึกษาได้หลายทาง เช่น การสอนโดยตรงในชั้นเรียน การเขียนบทความ การประชุมชี้แจง การจัดนิทรรศการ การอภิปราย เป็นต้น

ปัญหาในการให้บริการอนามัยที่สำคัญและพบเสมอ (สะอาด โสมะบุตร, 2529) คือ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในด้านการรักษาพยาบาล ไม่มีแพทย์ประจำเต็มเวลาเนื่องจากเป็นงานที่ซ้ำซากจำเจมีความก้าวหน้าน้อย ปัญหาทางด้านการเงินและอุปกรณ์ เนื่องจากมักไม่ได้รับงบประมาณแผ่นดินอย่างเพียงพอจึงเป็นผลให้ไม่สามารถให้บริการได้เต็มที่ ปัญหา นักศึกษาขาดความรู้ในการรักษาสุขภาพและอนามัยของตน พบว่านักศึกษาที่มาขอรับบริการมักจะมาด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้เป็นส่วนใหญ่เป็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในการรักษาพยาบาล เบื้องต้นหรือจากสภาวะเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ปัญหาจำนวนบุคลากรเพื่อให้บริการไม่เพียงพอและปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะคดีของผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร ที่ตั้งของงานอนามัยอยู่ไกลและปัญหาความไม่พอใจของนักศึกษาที่มีต่อการรับบริการ เป็นต้น ในทางปฏิบัติ (พัชรี คันฉวีจารุ, 2523) ให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยส่วนใหญ่มักจะทำให้การปฐมพยาบาล เบื้องต้น การตรวจรักษาเพียงผ่าน ๆ มากกว่าการตรวจรักษาอย่างละเอียดและจริงจัง การติดตามในการรักษาไม่มีการปฏิบัติเท่าที่ควร ยกเว้นในรายที่เป็นโรคเรื้อรัง

② งานหอพักนักศึกษา

งานหอพักนักศึกษา เป็นสวัสดิการบริการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่ นักศึกษา ซึ่งนอกจากจะสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านที่พักอาศัยแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการและความเจริญงอกงามของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ด้วย มหาวิทยาลัยลอนดอนเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยที่ให้ผู้เรียนอยู่ประจำ (Residentail College) โดยเชื่อว่า การให้

นักศึกษาเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัย จะได้สัมผัสกับชีวิตความเป็นนักศึกษาที่สมบูรณ์ ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่จำลองสังคมที่ดีของประเทศชาติมาไว้ในมหาวิทยาลัยแล้ว (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2530) โดยทั่วไปสถาบันอุดมศึกษามักจัดหอพักเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้นักศึกษาให้ที่อยู่อย่างสบายและปลอดภัย แต่ก็มีหลายสถาบันที่คำนึงถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่จะมีผลต่อการพัฒนาการของนักศึกษา จึงสมควรใช้หอพักให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมจากวัตถุประสงค์ประการแรก ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักไว้คือ ริเคอร์ (Riker 1971 อ้างถึงในนิภา วงษ์พัฒนพงศ์ , 2532) การจัดหอพักมีวัตถุประสงค์โดยพื้นฐานก็เพื่อจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เป็นสถานที่อยู่อาศัยและมีส่วนช่วยสนับสนุนในการศึกษาโดยแบ่งเป็น 4 ประการคือ

- 1 เพื่อสร้างชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่น่าพอใจและเป็นระเบียบ ชุมชนเช่นนี้จะมีส่วนทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาในหอพักดีขึ้น ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย
- 2 เพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาการที่เหมาะสมกับความเป็นนักศึกษาและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 3 เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของศูนย์ศึกษาและอาศัยให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมในหอพักได้ตลอดเวลา
- 4 เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักศึกษามีความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และปรับปรุงการเรียนให้ประสบความสำเร็จ ฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ โดยต้องมีการจัดให้เป็นกระบวนการที่มีผลต่อการปฏิบัติจริง

มุลเลอร์ (Mueller 1961 อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530) ได้ทำการวิจัยหอพักต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาและสรุปว่า หอพักส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัย เพื่อส่งเสริมการศึกษาระดับสูง เพื่อพัฒนาบุคคล เพื่อประชาสัมพันธ์และเพื่อปกครองดูแลวินัยนักศึกษา ซิฟเฟอร์ด (Sifferd 1958 อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักไว้คือ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพื่อจัดการและเปิดโอกาสให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่มฝึกฝนประชาธิปไตย เพื่อเลือกหรือผลักดันให้เกิดสุนนิตยคติและรักนันทนาการ เพื่อหนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมทั้งกลุ่มหรือแต่ละกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการปรับตัวเองให้เข้ากันได้กับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ แพ็ควูด (Packwood 1977 อ้างถึงในนิภา วงษ์พัฒนพงศ์ , 2532) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหอพักไว้ 2 ประการใหญ่คือ เพื่อควบคุมและปรับพฤติกรรมของนักศึกษาให้เหมาะสมและเพื่อพัฒนานักศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาค่านิยมปัญหา จัดสรรสภาพแวดล้อมอย่างใหม่เป็นทางการด้านการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและคณาจารย์ ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้

และเจริญงอกงามเป็นผลเมืองดี

สรุปว่า ในการจัดโปรแกรมภายในหอพักว่า หอพักนักศึกษาควรวางแผนและจัดโปรแกรม การสอนที่สนับสนุนการสอนของสถาบัน โปรแกรมที่จัดควรจัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาทางด้านสติปัญญา ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักศึกษาและอาจารย์ ได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กัน และช่วยให้นักศึกษาเจริญงอกงามเป็นมนุษย์สมบูรณ์ และควรจัดให้มีการ ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและความปลอดภัยให้นักศึกษา นอกจากนี้ควรเป็นศูนย์กลางนันทนาการ และที่พักผ่อนของนักศึกษาด้วย โดยสรุปวัตถุประสงค์ในการจัดหอพักก็เพื่อสนองความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัยและอำนวยความสะดวก ปลอดภัยแก่นักศึกษา และเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของนักศึกษา

ความสำคัญของหอพัก ความสำคัญของหอพักอาจพิจารณาได้ทั้งความสำคัญต่อนักศึกษา กล่าวคือมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาตั้ง อยู่ในชนบทมีหอพักเอกชนน้อยหรือมีค่าเช่าแพงมาก หอพักเป็นสถานที่ที่อำนวยความสะดวกสบาย และปลอดภัยแก่นักศึกษารวมทั้งมีอาจารย์คอยดูแลช่วยในด้านการศึกษา จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ เสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ในสภาพที่การจราจรติดขัดมากนักศึกษาต้องใช้เวลา นานในการเดินทางหอพักจะช่วยให้นักศึกษาไม่ต้องเสียสุขภาพกายและจิต ส่วนความสำคัญต่อสถาบัน อุดมศึกษาก็คือ ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เพราะนักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา เล่าเรียน และเป็นเครื่องมือสำคัญของสถาบันในการพัฒนานักศึกษา (สำเนา ธรรมศิลป์ , 2537)

ประเภทของหอพัก สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดหอพักนักศึกษาเป็น หลากรูปแบบ เช่น การจัดหอพักสำหรับนักศึกษาที่ทำงาน นักศึกษาในหอพักทุกคนจะต้องช่วยกัน ทำงานของหอพักทั้งหมด ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ทำให้ชีวิตมีค่าและทำให้นักศึกษา ทุกคนมีความสนิทสนมกันดีมาก สำหรับนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีก็จะอยู่หอพัก ที่เรียกว่า แพรเทอร์นิตี ซึ่งจัดไว้สำหรับนักศึกษาชาย และ ไชรอร์ตี ซึ่งจัดไว้สำหรับนักศึกษาหญิง หอพักทั้งสองประเภทนี้เน้นด้านการศึกษาเล่าเรียนและการเข้าสังคม นอกจากนี้ หอพักนักศึกษาที่เป็นที่ นิยมอีกประเภทหนึ่งก็คือ ศูนย์การศึกษาและอาศัย เนื่องจากหอพักเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญ ต่อนักศึกษามากในแต่ละวันนักศึกษาได้ใช้เวลาอยู่ในบริเวณหอพักมากกว่าในสถานที่อื่น ๆ สถาบัน อุดมศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญของหอพัก จึงได้จัดหอพักนักศึกษาให้เป็นที่พักอาศัยที่มีความสะดวก สบายและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และกาวพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้เป็น คนที่สมบูรณ์

กิจกรรมในหอพัก วิทยาลัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525) กล่าวว่ากิจกรรมที่อาจจัดขึ้นในหอพักเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1 กิจกรรมส่งเสริม การรับผิดชอบร่วมกันและฝึกประชาธิปไตย ซึ่งหอพักควรจะสนับสนุนให้มีการเลือกคณะกรรมการนักศึกษาประจำหอพัก เพื่อจะได้ช่วยกันดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในหอพัก มีการประชุมปรึกษาหารือที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหอพัก

2 กิจกรรมส่งเสริมการกีฬา หอพักควรจัดอุปกรณ์และสถานที่สำหรับเล่นกีฬาไว้ให้ เช่น จัดห้องสำหรับฝึกการบริหาร กิจกรรมเข้าจังหวะโดยมีอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียงให้ฟัง ควรมีสโมสรเทนนิส สนามบาสเกตบอล วอลเลย์บอลไว้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสออกกำลังกาย

3 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ หอพักอาจจะจัดห้องสำหรับนักศึกษา มีห้องสมุดที่มีหนังสือที่จำเป็นไว้สำหรับนักศึกษาอ่าน ทำการบ้าน นอกจากสถานที่ที่ควรจัดให้เลี้ยวอ่านเวทตอบรรยากาศที่ชวนให้นักศึกษาให้ศึกษาแล้ว กิจกรรมส่งเสริมวิชาการอาจจัดได้ในรูปแบบต่าง ๆ กันดังนี้

3.1 เชิญวิทยากรมาพูดในหัวข้อต่าง ๆ ที่จะมีประโยชน์ต่อนักศึกษาในหอพัก

3.2 สอนซ่อมเสริมในวิชาการที่นักศึกษาล่าช้า ซึ่งอาจจะให้อาจารย์มาสอนให้หรืออาสาสมัครนักศึกษาสอนกันเอง

3.3 เปิดโทรทัศน์วงจรปิดในการปาฐกถาของอาจารย์พิเศษหรืออาจารย์ประจำซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ น่าสนใจ ก็จัดเป็นกิจกรรมที่จะให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจไปด้วย

3.4 ฟังวิทยุหรือโทรทัศน์การศึกษา สถาบันที่มีสถานีวิทยุภายในอาจจัดรายการการศึกษาทางวิทยุให้นักศึกษาฟัง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

3.5 สนทนาวิชาการ จัดรายการสนทนาทางวิชาการซึ่งเป็นกิจกรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ทำให้อาจารย์ใกล้ชิดและเข้าใจนักศึกษามากขึ้น

3.6 กิจกรรมเอกสารประกอบวิชาการ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหรือสรุปเรื่องราวที่ศึกษามาทำเป็นเอกสารประกอบประเภทจุลสาร สำหรับเผยแพร่ โดยผู้ที่ต้องการวารสารควรจะออกค่าใช้จ่ายในการจัดทำวารสารด้วย

4 กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้นักศึกษาได้แสดงออกในความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อาจจะจัดในหอพัก คือ

4.1 กิจกรรมดนตรี จัดให้มีการแสดงดนตรีไทย ดนตรีสากลเป็นครั้งคราวเพื่อให้นักศึกษาได้ชื่นชมและมีโอกาสมีส่วนร่วมทางดนตรี

4.2 กิจกรรมวาดรูปต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่อยู่อาศัยที่มาจากภาคต่าง ๆ กัน ได้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดหรือภูมิภาคที่แตกต่างกันไป โดยสนับสนุนให้จัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมของภาคต่าง ๆ เช่น อาหาร เพลง การแต่งกาย การละเล่น ศิลปะ ฝอยรำ

5 กิจกรรมที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เป็นกิจกรรมที่จะต้องฝึกอาจมีกิจกรรมเปิดหอพักเดือนละครั้ง เพื่อให้อาจารย์ เพื่อนต่างหอพักและผู้ปกครองมา เชื่อม เชื้อน ความสะอาด ระเบียบ ร้อย ความสวยงามของหอพัก ควรสนับสนุนให้มีการประกวดแต่งห้องพักด้วยวัสดุราคาถูกแต่สวยงาม สะอาด ระเบียบ เป็นระเบียบ เพื่อให้ทุกคนได้มีสุนทรีย์ที่รักความสะอาดและเกิดแรงกระตุ้นที่จะทำให้ห้องพักน่าอยู่

6 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การฝึกให้คนรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ให้ผู้อื่นจะทำให้ปลูกฝังนิสัยการเสียสละและการนึกถึงผู้อื่นบ้าง กิจกรรมที่อาจจัดขึ้นคือ การตกแต่งหอพัก การปลูกต้นไม้ ทำสวน รอบ ๆ บริเวณหอพัก กิจกรรมการสอนหนังสือให้เด็กยากจน เป็นต้น

ธิดารัตน์ บุญนุช (อ้างอิงในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , 2531) ได้เสนอรูปแบบของกิจกรรมที่จัดขึ้นในหอพักไว้ 5 ด้าน คือ

1 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ การจัดกิจกรรมวิชาการในหอพักเพื่อการเรียนรู้ได้ผลดีวิธีหนึ่ง คือ การนำห้องเรียนเข้าไปสู่อุหอพัก โดยเปิดสอนบางวิชาชั้นในหอพัก นักศึกษาจะเกิดความรู้สึกที่หอพักเป็นที่อาศัยและที่เรียนในเวลาเดียวกัน การจัดการสอนในหอพักนั้น ควรจะได้มีการวางแผนอย่างดี โดยเลือกทำการสอนวิชาพื้นฐานที่เกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาและควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาใหม่ได้ลงทะเลียนเรียนก่อน เพื่อให้นักศึกษาใหม่จะสามารถปรับตัวเข้ากับบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย วิชาดังกล่าวได้แก่ วิชาที่สอนให้มีความซื่อสัตย์ดี สอนการแก้ปัญหา การเข้าใจตนเองและผู้อื่น วิธีการเรียนและแบ่งเวลา การวางแผนอาชีพ วิชาเหล่านี้นอกจากจะให้ความรู้แก่นักศึกษาแล้ว ยังเป็นการช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการในการแก้ปัญหาให้แก่ นักศึกษาในความดูแลไปด้วย นอกจากนี้วิชาที่สอนยังอาจจัดโดยความร่วมมือจากคณาจารย์ในรูปของสหวิชา การเชิญวิทยากรมาบรรยายในหัวข้อที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา การจัดการสนทนาทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาหรือการคิวเพื่อสอนซ่อมเสริมกับนักเรียนที่เรียนอ่อน

2 กิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกัน และส่งเสริมความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย สิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะดังกล่าว หอพักควรส่งเสริมความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย สิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะดังกล่าว หอพักควรสนับสนุนให้นักศึกษาฝึกช่วยกันดูแลรับผิดชอบความเป็นอยู่ร่วมกันของนักศึกษาในหอพัก ในรูปของคณะกรรมการนักศึกษาหอพักที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกชายและหญิง คณะกรรมการดังกล่าวจะช่วยกันปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหอพัก ก็จะทำให้ นักศึกษาได้ฝึกทักษะความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

3 กิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางสังคม ทักษะทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ได้แก่ การสื่อสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน กิจกรรมนักศึกษาอาจจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมทักษะเหล่านี้ได้ เช่น การจัดอภิปราย ปาฐกถา ได้ว่าที่ ความสามารถในการติดต่อและเข้าสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมิได้อาศัยเพียงทักษะทางการสื่อสารด้วยการฟัง การพูดหรือการเขียนเท่านั้น แต่ยังอาศัยการแสดงออกที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การไว้วางใจและการอดทน เป็นต้น

4 กิจกรรมส่งเสริมการบำเพ็ญประโยชน์ การบำเพ็ญประโยชน์จัดเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะช่วยพัฒนาความรู้สึก เห็นอกเห็นใจ เพื่อนมนุษย์และความรู้สึกรับผิดชอบสังคม นักศึกษาอาจจัดกิจกรรมดังกล่าวได้โดยช่วยสอนหนังสือแก่เด็กในชุมชนที่อยู่รอบ ๆ หอพักหรือสอนกีฬา และการฝึกภาวนาบริหารแก่ประชาชนในละแวกเดียวกับหอพักและกับส่วนกลางเพื่อเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่นักศึกษา โดยสรุปการจัดกิจกรรมในหอพักส่วนใหญ่มุ่งเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ด้านความรู้ ความรับผิดชอบ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความมีระเบียบวินัยในตนเองและความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งจะออกไปเป็นบัณฑิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น การจัดรูปแบบกิจกรรมนักศึกษาในหอพักทั้งในอดีต ปัจจุบันและที่จะมีผลถึงอนาคต ล้วนเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ภูมิธรรม

สรุป หอพักนักศึกษาเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญแห่งหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สังคมและบุคลิกภาพ แต่สิ่งดังกล่าวจะเกิดแก่นักศึกษาได้ หอพักจะต้องจัดบริการสวัสดิการ กิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาอย่างเต็มที่ที่มีการจัดโปรแกรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

③ งานกิจกรรมนักศึกษา

การพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สามารถนำเอาวิชาการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เป็นผู้ประกอบด้วยคุณธรรม มีความรู้สึกรับผิดชอบสูง เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยยึดมั่นอยู่กับเหตุผล กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจของตน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องเป็นแนวทางในการดำเนินการกิจต่าง ๆ ตลอดจนพร้อมที่เผชิญและนำสังคมในอนาคต การเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้บรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์ได้ ดังนั้นการเรียนโดยอาศัยประสบการณ์ตรงหรือการเรียนรู้ออก การทำกิจกรรมที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในสี่โมงเช้าหรือที่เรียกว่า กิจกรรมนักศึกษา โดยความสมัครใจของนักศึกษาเอง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมหรือพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นได้

ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพราะกิจกรรมมีส่วนที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ และบุคลิกภาพก็มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในอนาคต วิลลา ทเวทส์คิน ณ ออชฮา (2530) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาไว้ว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตนักศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะการที่นักศึกษาจะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ได้ ย่อมต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา ความคิด ทักษะ ค่านิยม การตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์ การรับผิดชอบต่อการพูดและการกระทำของตนเอง สามารถดำรงตนเป็นที่ยอมรับนับถือ รักใคร่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ผลสำเร็จอีกด้วย ส่วนสำเนาวิ ชจรศิลป์ (2525) ได้สรุปถึงความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1 ความสำคัญต่อนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษาช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ช่วยให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้พลังทางด้านร่างกายและความคิด กระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสถาบันการศึกษา และต่อประเทศชาติ

2 ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา ในทัศนะของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาเห็นว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการอันสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ที่ใช้พัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ การทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ในกระบวนการกิจกรรมนักศึกษาทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นใจต่ออาจารย์และสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น กิจกรรมศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และด้านกีฬามีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันอุดมศึกษา

3 ความสำคัญต่อประเทศชาติ ในแต่ละปีนักศึกษาได้ออกไปพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดาร หากไว้ได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง เช่น โรงเรียน สะพาน ฝายน้ำล้น ดึงเก็บน้ำฝน เป็นต้น นอกจากนี้ศึกษายังช่วยให้ประชาชนในชนบทได้เข้าใจการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแผนใหม่ การสาธารณสุขและการศึกษา เพื่อช่วยให้ชาวชนบทได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาได้มีบทบาทอันสำคัญในการทำนุบำรุง พัฒนาและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ กิจกรรมด้านกีฬาได้ช่วยทำให้นักศึกษาได้มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และยังเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของประเทศอีกทางหนึ่ง จึงนับได้ว่ากิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก

ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งทางด้านคุณธรรม คุณภาพและคุณค่า นั้น การเรียนการสอนทางวิชาการภายในห้องเรียนอย่างเดียวเท่านั้นไม่อาจพัฒนานักศึกษาให้เกิด

ลักษณะดังกล่าวได้ วิจิตร ศรีส้าน (2521) ได้ให้ข้อคิดว่าหลักสูตรในระดับอุดมศึกษามักจะมีข้อจำกัดทางวิชาการ คือ ไม่สอดคล้องกับการสร้างเสริมพัฒนาการโดยรอบด้านของนักศึกษาได้ เนื่องจากระเบียบวิธีและเวลาอันจำกัด จึงไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของนักศึกษาได้อย่างครบถ้วน กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นกลวิธีที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนานักศึกษาคำที่ต้องการได้ สรุป กิจกรรมนักศึกษา มีความสำคัญมากในการช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุผลอย่างสมบูรณ์ มุ่งส่งเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา กูด (Good 1970, อ้างถึงใน จีรวัดน์ วีรังกร, 2528) ได้ให้ความหมายของคำว่า กิจกรรมนักศึกษาคือ โปรแกรมและภาระดำเนินงานซึ่งนักเรียนนักศึกษา หรือสถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ทัศนคติ ไม่มีการให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินมาดำเนินการเอง แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษานั้นตั้งอยู่บนรากฐานหรือแนวทางที่จะดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมาย ความวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เฟรดเดอริก (Frederick, 1959 อ้างถึงในประหัต สุตเสวต , 2534) กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยผู้เรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากอาจารย์ ไม่มีการนับหน่วยกิตหรือคะแนนใด ๆ วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง การงานทั้งหลายที่สถาบันจัดให้นักศึกษา หรือส่งเสริมให้นักศึกษาจัดขึ้นเองตามความสนใจและด้วยความสมัครใจของนักศึกษา เพื่อการพัฒนานักศึกษาทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมอารมณ์และสติปัญญา นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้นักศึกษาคำหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษากิจการงานที่จัดขึ้นจะต้องเป็นไปตามระเบียบของสถาบัน นอกจากนี้ยังต้องได้รับความเห็นชอบดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา เฟรดเดอริก (Frederick, 1959 อ้างถึงใน ประหัต สุตเสวต, 2534) สรุปว่างานกิจกรรมนักศึกษาจัดขึ้นโดยวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้มีความพร้อมในการที่จะต้องออกไปดำเนินชีวิตในสังคมปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมแก่นักศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รู้จักการทำงานเป็นทีมให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานนอกเหนือตำราเรียน ได้ฝึกฝนตนเองให้เกิดความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ สร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา ให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา พัฒนาบุคลิกภาพอันดีแก่นักศึกษา ฝึกฝนความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฮาโรลด์ (Harold อ้างถึงในบุญชู จงกลดี , 2525) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์

ของการจัดดำเนินการกิจกรรมนักศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักศึกษาสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน เพิ่มพูนความสนใจของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ให้สำนึกในการปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ พัฒนาความสามารถพิเศษของนักศึกษา ส่งเสริมแรงจูงใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาและพัฒนาความสามัคคีในสถานศึกษา พรakash (Prakash ,1969 อ้างถึงในจินตนา ชูนิพันธ์ ,2525) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษาไว้กว้างขวาง ๆ 2 ลักษณะคือ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของนักศึกษา และเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในตัวนักศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้รวบรวมวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้เพื่อพัฒนาความเหมาะสมด้านบุคลิกภาพ พัฒนาความหมายในความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้นักศึกษามีความสนใจกว้างขวางขึ้น ฝึกให้มีความรับผิดชอบ ฝึกให้หัดปกครองตนเอง ฝึกความคิดและการตัดสินใจ พัฒนาสติปัญญา ฝึกศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพิ่มพูนความรู้ในด้านอาชีพในอนาคต ให้รู้จักทักษะทางสังคม เช่น มารยาทในการเข้าสมาคม ให้รู้จักการเสียสละและทำงานให้ส่วนรวม ให้พัฒนาลักษณะนิสัยและความคิดที่ดี ให้มีความสามัคคีและเพื่อพัฒนาความกตัญญูต่อสถาบัน สำนาว์ ขจรศิลป์ (2527) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อการฝึกให้นักศึกษาได้เสียสละเวลาไปทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น การรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตาม การที่นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการก่อสร้าง การที่นักศึกษาได้รู้และเข้าใจถึงชีวิตของชาวชนบทและสภาพของชนบทอย่างถูกต้อง ส่วนนพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2518) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและฝึกความเป็นพลเมืองที่รู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง มีความร่วมมืออันดีต่อกัน ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ได้ฝึกและพัฒนาความสามารถ ก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้มีการเคารพกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมที่ตนอยู่และวางตนได้ดีในสังคม ส่งเสริมให้มีความสามัคคีในหมู่คณะ รักสถาบัน ห่วงในเกียรติของสถาบันและมีชีวิตดี ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดความสนุกสนานที่จะได้ทำงานที่ตนสนใจ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนเอง ส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและรู้จักเคารพผู้อื่น ช่วยให้บริการวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง ช่วยส่งเสริมการเรียนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรและช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2522 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาไว้ดังนี้ คือ สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา จัดกิจกรรมนักศึกษาในฐานะที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริม ประสบการณ์ทางวิชาการและวิชาชีพ ส่งเสริมพละานามัย ปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ของนักศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ ทบวงมหาวิทยาลัย (2521) ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่นักศึกษา ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่นักศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษา ปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ ส่งเสริมพละานามัยและพัฒนาบุคลิกภาพ ส่งเสริมให้นักศึกษานำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันและเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันการศึกษา

สรุป กิจกรรมนักศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา ความเป็นผู้นำ พัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด รู้จักเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณีของชาติ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้ร่วมกันจัดขึ้นและเพื่อให้นักศึกษามีการปกครองตนเอง รวมทั้งกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดให้

ขอบข่ายของกิจกรรมนักศึกษา พราวคาส (Prakash, 1969) อ้างถึงใน ละอองวรรณโศคร, 2524) ได้แบ่งขอบข่ายของงานกิจกรรมนักศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

- 1 กิจกรรมทางด้านส่งเสริมการติดต่อสื่อสาร เช่น การประกวด การอภิปราย การโต้วาที เป็นต้น
- 2 กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง เช่น การแสดงละคร
- 3 กิจกรรมทางด้านสังคมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมประเภทรื่นเริง
- 4 การกีฬาและดนตรี
- 5 ชุมนุมวิชาการ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
- 6 กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ได้ยาก ประสพภัยต่าง ๆ
- 7 โครงการระหว่างมหาวิทยาลัย
- 8 โครงการช่วยเหลือพิเศษต่าง ๆ

ประเภทของกิจกรรมนักศึกษา สำเนาวี ชจรศิลป์และคณะ (2527) ได้จำแนกประเภทของกิจกรรมนักศึกษาคตามวัตถุประสงค์ได้ 6 ประเภท คือ

- 1 กิจกรรมทางด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้นักศึกษา เช่น นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางการพิมพ์ก็จะได้ทำกิจกรรมด้านการเขียน หนังสือพิมพ์ของสถาบัน เป็นต้น
- 2 กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ให้นักศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น ชมรมดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษาค่าง ๆ ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ในด้านดนตรีไทยให้นักศึกษา
- 3 กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสาธารณสมบัติในชนบทและชุมชน เช่น โครงการค้าอาสาพัฒนา
- 4 กิจกรรมทางด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกายและทักษะในการกีฬา ซึ่งช่วยทำให้นักศึกษาเกิดทักษะในการกีฬาและมีความสนุกสนานแล้วก็จะทำให้นักศึกษามีร่างกายแข็งแรง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
- 5 กิจกรรมทางด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นักศึกษา เช่น การสังสรรค์ การจัดงานเต้นรำ เป็นต้น
- 6 กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นศูนย์กลางของนักศึกษา เป็นฝ่ายควบคุมและให้การสนับสนุนกิจการอื่น ๆ เช่น องค์การนักศึกษา สภานักศึกษา สโมสรนักศึกษาและชุมนุมค่าง ๆ

กิจกรรมนักศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน มี 5 ประเภทด้วยกันคือ

- 1 โครงการด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชนบท มีวัตถุประสงค์
 - 1) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อาสาพัฒนาชนบท อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น
 - 2) เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์โดยตรงอันจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคม ตลอดจนมีความสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยเฉพาะชนบทเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว
 - 3) เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวมในระหว่างนักศึกษาร่วมสถาบันและต่างสถาบัน
 - 4) เพื่อฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้นำที่มีความสามารถและเป็นผู้ตามที่ดีโดยรู้จักการทำงานด้วยกันเป็นหมู่คณะ รู้จักผ่อนปรนและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ๆ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลด้วยความรอบคอบและอดทน

- 5) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษา ประชาชน และข้าราชการ
- 6) เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในชนบทเห็นความสำคัญของการพัฒนา รวมทั้งมีความคิดที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนเองและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 7) เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

2 โครงการด้านศิลปวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ แลกเปลี่ยนและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ชนบทชนบทเนื้อมประเพณีไทยอันเป็นมรดกล้ำค่าและเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติ
- 2) เพื่อปลูกฝังค่านิยม ความภาคภูมิใจและความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย แก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

3 โครงการด้านจริยธรรม มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา
- 2) เพื่อปลูกฝังเสริมสร้างค่านิยมที่ถูกต้องดีงามในสังคมไทยให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข
- 3) เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบของนักศึกษาต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

4 โครงการด้านสัมมนากิจกรรมนักศึกษา มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา ได้รับทราบ แนวนโยบายและขอบข่ายของการส่งเสริมและดำเนินการจัดกิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งกฎ ระเบียบ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย
- 2) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติและถ่ายทอดประสบการณ์การจัด กิจกรรมนักศึกษา
- 3) เพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหา อุปสรรค กำหนดแนวทางของการพัฒนาและ วางแผนปฏิบัติกิจกรรมนักศึกษา
- 4) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาและนักศึกษา กับอาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากรฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา

5 โครงการด้านกีฬา มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา
 - 2) เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและ
อนามัย
 - 3) เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย
 - 4) เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาและอาจารย์ด้วยการเล่นกีฬา
 - 5) เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียดให้เกิศจนอารมณ์แจ่มใสและจิตใจเบิกบาน
 - 6) เพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาให้ค่านิยม สัจจ ร่าเริง และจิตใจดี
- กิจกรรมกีฬาเป็นเครื่องมือ
- 7) เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน

กีฬามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของประชาชน ส่งเสริมความสามัคคี ความก้าวหน้าและความร่วมมือระหว่างประเทศ กีฬาช่วยพัฒนาสุขภาพ สมรรถภาพทางร่างกาย พัฒนาการและจิตใจให้สดชื่นแจ่มใส กีฬาช่วยลดและประหยัดค่าใช้จ่ายค่าประกันสุขภาพ กีฬาช่วยให้เกิดธุรกิจอย่างค่อเนื่อง การร่วมมือ การเป็นส่วนหนึ่งของทีม ความสามัคคีและเป็นกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างนานาชาติ สมบัติ กาญจนกิจ (2537) สรุปว่ากีฬาเป็นหน้าที่และกิจกรรมของมวลมนุษย์ซึ่งมีหน้าที่ 4 ประการคือ

- 1) กีฬาเป็นพฤติกรรมพื้นฐานและเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมสากล เพื่อให้บุคคลได้แสดงออกและเป็นที่ยอมรับในสังคม
- 2) กีฬาเปิดโอกาสให้บุคคลหรือทีมได้ประสบความสำเร็จในการแสดงความสามารถเชิงกีฬา เช่น มีการแข่งขัน มีผู้ชนะ ผู้แพ้ พัฒนาทักษะกีฬาให้สูงขึ้น
- 3) กีฬาเปิดโอกาสให้บุคคลหรือทีมได้มีกิจกรรมส่งเสริมความสนใจ ความผูกพันอย่างค่อเนื่องถือว่าเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทุกคนพึงจะต้องมี
- 4) กีฬาเป็นสื่อกลางประสานหน้าที่ระหว่างงานและการเล่นของบุคคลและสังคม

หลักในการจัดกิจกรรมนักศึกษา แอนเดอร์สัน และ แวนไดค์ (Anderson and Van Dyke 1963 อ้างถึงในประสิทธิ์ สุตเสวต, 2534) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมนักศึกษา โดยสรุปได้ว่า

- 1 โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้นักศึกษามีส่วนร่วมนั้นควรมาจากความสมัครใจ
- 2 โครงการต่าง ๆ จะดำเนินไปได้ดีนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎและนโยบายของสถาบัน
- 3 ควรจะต้องจัดหาอาจารย์ช่วยบ้างเพียงพอและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4 นักศึกษาทุกคนจะต้องมีตัวแทนในการจัดกิจกรรมทั้งหลาย
- 5 โครงการใดจะมีความสำคัญมากน้อยและก่อนหลัง ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วม
- 6 โครงการที่นักศึกษาร่วมกันจะต้องพัฒนาการไปอย่างช้า ๆ
- 7 ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถาบันการศึกษาควรมีอำนาจในการวินิจฉัย ยับยั้งกิจกรรมที่เห็นว่าไม่เหมาะสมได้
- 8 ความมีหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษาโดยเฉพาะ
- 9 การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การนักศึกษากับนักศึกษาทั้งหลายและอาจารย์ควรเป็นไปด้วยดี
- 10 ผู้แทนนักศึกษาทำงานเพื่อส่วนรวมควรมีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม

สรุปว่าในการจัดกิจกรรมนักศึกษาควรยึดหลักการเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมที่ดี นักศึกษาทุกคนควรมีโอกาสได้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้น โดยได้รับการแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับความถนัดของตน เวลาที่จัดกิจกรรมควรใช้นอกเวลาเรียน โครงการกิจกรรมทุกโครงการต้องเป็นการสร้างเสริมโดยอาศัยพื้นฐานจากความต้องการของนักศึกษา และสถาบันเป็นหลัก กิจกรรมเหล่านั้นควรส่งเสริมให้นักศึกษาด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม จัดขึ้นจากความเห็นชอบร่วมกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาและไม่ขัดกับระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ตลอดจนกฎหมายบ้านเมือง การจัดกิจกรรมนักศึกษาจะประสบความสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับการบริหารกิจการนักศึกษาโดยเฉพาะการกำหนดนโยบายที่แน่นอน และองค์ประกอบการบริหารจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างดีพอ

การประเมินผลเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้ทราบว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการไปนั้นได้ผลมากน้อยเพียงไร อันจะแสดงให้เห็นถึง ข้อดี ข้อเสียและอุปสรรคของกิจกรรมแต่ละประเภท ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการปรับปรุงโครงการกิจกรรมนักศึกษาให้มีคุณภาพดีขึ้น มิลเลอร์และคณะ (Miller and Others อ้างถึงในชูชีพ พุทธิประเสริฐ, 2529) ได้เสนอหลักการในการประเมินผลกิจกรรมนักศึกษาดังนี้

1 การประเมินผลกิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนด้วย

2 จะต้องประเมินองค์ประกอบทุกเรื่องของกิจกรรมนักศึกษา

3 บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผล

4 การประเมินผลจะต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน

5 การประเมินผลจะต้องให้เป็นปรนัยมากที่สุด

6 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะต้องนำมาจัดและวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและจัดทำ

ข้อเสนอแนะ

7 ผลการประเมินจะต้องเก็บรักษาและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานกิจกรรมนักศึกษาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

8 การประเมินผลกิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลาเป็นระยะ ๆ มิใช่ทำเพียงครั้งเดียวเมื่อสิ้นปีการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลกิจกรรมนักศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผลจากการประเมินจะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสได้สำรวจความสนใจ ความต้องการของสมาชิกและข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ข้อมูลใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งในการประเมินผลควรจะได้ประเมินจากบุคคลทุกกลุ่มที่มีส่วนรับรู้หรือร่วมในกิจกรรมนั้น เช่น

1 ประชุมกรรมการเพื่อสรุปโครงการ ศึกษาความสำเร็จและข้อบกพร่องในการดำเนินงาน

2 สุ่มจากสมาชิกให้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรม

3 รับฟังความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมนักศึกษา

4 รับฟังการวิเคราะห์ผลงานจากผู้บริหาร หลังจากทำสรุปเสนอผลแล้ว

5 ควรมีเกณฑ์และแบบฟอร์มในการประเมิน และควรมีการประเมินทุกครั้งที่เสร็จสิ้นจากการจัดกิจกรรม ตลอดจนจัดทำรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมทั้งหมด เพื่อเสนอให้มหาวิทยาลัยทราบผลการดำเนินงานพร้อมทั้งบัญชีรับ-จ่าย

ผลดีผลเสียของกิจกรรมนักศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมนักศึกษานั้น จะก่อให้เกิดผลดีผลเสียต่อนักศึกษาที่สัมพันธ์อยู่กับตัวนักศึกษาเอง มีผู้เคยกล่าวไว้ว่า "การเรียนเป็นงานหลัก กิจกรรมเป็นงานประกอบ" เพราะฉะนั้นในการทำกิจกรรมก็ควรจะเป็นการทำเพื่อการส่งเสริมพัฒนาตนเองโดยไม่วางมือถ่วงถ่วงการเรียนมากนัก ความสำคัญจึงอยู่ที่การรู้จักแบ่งเวลา

ได้อย่างเหมาะสม สำหรับผลดีและผลเสียของกิจกรรมอาจจะสรุปได้ดังนี้

1 ผลดีของกิจกรรมนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้กระทำในสิ่งที่ตนสนใจ มีประสบการณ์ในการทำงาน ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ทำให้ได้เตรียมตัวสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ได้รับโอกาสในการพัฒนาความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ช่วยให้ผู้รู้จักการวางแผนในบทบาทต่าง ๆ รู้จักแบ่งเวลาและช่วยผู้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น การดำเนินกิจกรรมบางประเภทจะยังประโยชน์โดยตรงต่อสังคม เช่น กิจกรรมทางด้านบำเพ็ญประโยชน์ นอกจากนี้เป็นประโยชน์เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว คือในการรับสมัครพนักงานของนายจ้างในภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานราชการมักจะถือเกณฑ์การวัดมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน เริ่มจากพิจารณาผู้สมัครประกาศนียบัตร มักจะระบุเกรดระดับคี่ไม่ต่ำกว่า 2.5 ก่อนจะมีสิทธิสอบคัดเลือกเพื่อที่จะเลือกผู้ที่ทำคะแนนได้ดี เมื่อผ่านขั้นสุดท้าย คณะกรรมการก็จะพิจารณาประสบการณ์ในการทำงาน การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งผู้บริหารบางคนเห็นว่า มีความสำคัญมากเพราะลำพังแค่รับบัณฑิตที่เรียนดีมา ๆ เข้าทำงานในบริษัท อาจมีปัญหาในเรื่องของการเข้าสังคมและการปรับตัวเข้าหาเพื่อนร่วมงานที่ทำได้ยาก (สิทธิชัย คันศรีสกุล, 2536)

2 ผลเสียของกิจกรรมนักศึกษา ถ้านักศึกษาทำกิจกรรมมากเกินไป อาจทำให้ผลการเรียนลดลง ถ้ากิจกรรมไม่ดี จะทำให้นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ทำให้เห็นว่ากิจกรรมเป็นเรื่องของคนส่วนน้อย กิจกรรมที่นำไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจนำภัยมาสู่สถาบัน และประเทศชาติได้

ปัญหาและอุปสรรคในงานกิจกรรมนักศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารกิจการนักศึกษา ครั้งที่ 4 (2525) พบว่าเหตุผลที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเพราะว่า หลักสูตรและระบบการสอนที่หนักทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาได้ การกำหนดกิจกรรมนักศึกษาบางอย่างไม่ได้มาจากความสนใจจริง ๆ ของนักศึกษา นักศึกษาไม่เข้าใจในความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ความไม่ต่อเนื่องในการทำงานของนักศึกษา ไม่มีกรมอบหมายและถ่ายทอดงาน สังคมและบุคคลทั่วไปไม่ให้การยอมรับและไม่เห็นความสำคัญต่อนักศึกษาที่ทำกิจกรรม นักศึกษาไม่มีความสามัคคีและไม่มีความรู้สึกเป็นหมู่คณะที่จะทำอะไรร่วมกัน สถานภาพความเป็นอยู่ของนักศึกษาทำให้ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ความรู้สึกที่ขาดความมั่นคงและหลักประกันในอนาคตเมื่อจบการศึกษา ทำให้ต้องเรียนแข่งกันมาก และปัญหาการประชาสัมพันธ์ การประสานงานภายในองค์กรเองและ

ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และจากการจัดสัมมนาผู้บริหารเรื่องมิติใหม่ของการพัฒนา นักศึกษา (2536) นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่า งานกิจกรรมนักศึกษาเท่าที่ผ่านมายังไม่ พัฒนาไปมากนัก ซึ่งวนเวียนคิดติดอยู่กับระบบเก่า ๆ ที่ล้าตกเป็นประเพณีระหว่างรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง สนใจเฉพาะเรื่องส่วนตัวและเรื่องภายในสังคมย่อยของคน ให้ความสนใจกับกิจกรรมทางการ เมืองน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยยังไม่มีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมทางด้านนี้อย่างชัดเจน จากการศึกษาของพณี ปรีชาเนกและคณะ (2525) พบว่าเหตุผลหลักที่ทำให้นักศึกษาไม่เข้า ร่วมกิจกรรมร้อยละ 55.05 เนื่องจากไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม อันดับรองลงมาร้อยละ 16.18 ไม่ทราบว่ามีส่วนร่วมกิจกรรมอยู่ในสถาบัน จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยโดยคณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา (2537) พบว่า เหตุผลที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่เพราะมีการกิจส่วนตัวมากที่สุด ส่วน ปัญหาในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา สำเนาวิ ชจรศิลป์ (2530) กล่าวว่าปัญหาหลักมี 4 ประการ คือ เรื่องงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ สนามกีฬา สถานที่ตั้งชมรมกิจกรรมต่าง ๆ เรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาและเรื่องการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและมีทัศนะว่าปัญหาที่มีความสำคัญที่สุด คือ ปัญหาเรื่องการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ การให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม และการวางนโยบายการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาค้น ทั้งนี้ปัญหาจากฝ่ายบริหารที่ยังมีอยู่ ได้แก่ การไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุน กิจกรรมเท่าที่ควร ขาดการประสานงานทั้งภายในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก ทำให้การ ดำเนินงานมีอุปสรรคและปัญหาทางวิชาการ บางสถาบันใช้เวลาในการราชการ ซึ่งควรเป็นเวลา เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาใช้เป็นเวลาเพื่อการสอนและการสอบ (กองบริการการศึกษา, 2526) และทบวงมหาวิทยาลัย (2537) ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น เรื่องความล่าช้าได้ดังนี้ คือ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร การขาดแคลนเงินสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา การประสานงานระหว่างสถาบัน ขาดนโยบายในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาที่แน่นอน และขาด การประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการกับฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา

การจัดกิจกรรมนักศึกษา เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอก การที่จะจัดให้กิจกรรมนักศึกษามีส่วนเสริมให้การพัฒนาด้านวิชาการและสติปัญญา อารมณ์และสังคม ควรจะให้อาจารย์ได้มีโอกาสเป็นที่ปรึกษาองค์การและกิจกรรมนักศึกษา (วัลลภา เกษหัตถิน ๗ ออชฐา, 2530) ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดในการดำเนิน กิจกรรมนักศึกษา เพราะเป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์การนักศึกษาและฝ่ายบริหารของสถาบัน เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของนักศึกษาเป็นไปในแนวทางและทิศทางที่เหมาะสม มีความสำคัญ และจำเป็นที่จะแนะนำ ดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษากับนักศึกษาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้การ

ค่าเนื้องานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ

ประโยชน์ของอาจารย์ที่ปรึกษา (ทบทวนมหาวิทาลัย , 2521) ได้กล่าวว่าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาสามารถเลือกอำนวยความสะดวกแก่การทำกิจกรรมนักศึกษาหลายประการ คือ นักศึกษาได้รับความไว้วางใจ ได้รับความเชื่อถือและความร่วมมือจากบุคคลภายนอก ประสบการณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษา มีส่วนช่วยให้นักศึกษาทำงานได้ผลดียิ่งขึ้น ช่วยคลี่คลายปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่ นักศึกษา ช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา มีอยู่ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ บทบาทด้านการสอนและการให้คำปรึกษา บทบาทด้านการควบคุมดูแล บทบาทด้านการประสานงานและควรมีคุณลักษณะทางด้านความรู้และประสบการณ์และทางด้านบุคลิกภาพซึ่งเป็นที่พึงแก่นักศึกษาได้

วิลเลียม (William, 1988 อ้างถึงในสมใจ พิศดวงรักษ์ , 2530) อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษานั้นมีความสำคัญ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่เหมาะสม คือ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น สนใจ เต็มใจและเสียสละ เพื่อช่วยงานด้านกิจกรรมนักศึกษาอย่างเต็มความสามารถ เป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมนักศึกษาจะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ นักศึกษาได้นอกจากการสอนในชั้นเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบในการวินิจฉัยสั่งการหรือแก้ปัญหาได้ แต่ปัญหาในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษานั้น พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีความรู้ด้านกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกที่ว่างงานกิจกรรมนักศึกษาไม่ได้ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเท่าที่ควร ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาขาดความสนใจที่จะร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งในการแก้ปัญหาจะต้องพัฒนาระบบบริหารและหันมาให้การสนับสนุนบุคลากรด้านกิจกรรมนักศึกษาให้มากขึ้น เพื่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและเป็นการดึงดูดให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

④ งานวินัยนักศึกษา

การจัดการศึกษาไม่มุ่งให้ความรู้ทางด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะส่งเสริมให้บุคคลเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคมด้วยการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและพึงประสงค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายที่จะละเลยเสียมิได้ สิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาอยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ ระเบียบและวินัยของสถาบัน ลอรีน อี. ฟิตซ์เจอร์วาลด์ (Laurine E Fitzgerald อ้างถึงใน ละออง วารณโศตร, 2528) กล่าวว่า วินัยเป็นสิ่งหนึ่ง

ของแรงกระตุ้นในทางที่ค้ำชูชีวิตของเรา และเป็นรากฐานของการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ในการที่จะพัฒนาคนนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาในเรื่องวินัย พัฒนาให้มีวินัยในตัวเอง รู้จักควบคุมตัวเองซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา อันจะมีผลให้ผู้ได้รับการศึกษาได้พัฒนาความประพฤติ รู้ว่าอะไรคือกฎ ข้อบังคับ อะไรคือสิ่งที่ควรร่วมมือกันและอะไรคือสิ่งที่ควรรับผิดชอบ เป็นต้น ส่วนปีเตอร์ เฮช อาร์มาคอสต์ (Peter H. Armacost อ้างถึงใน จีรวัดน์ วีรังกร, 2528) ได้กล่าวถึง วินัย ว่าเป็นข้อกำหนดขั้นพื้นฐานของสถาบันที่นักศึกษาทุกคน จะต้องถือเป็นข้อตกลงร่วมกันและเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพื่อฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งทางด้านงานวิชาการและความประพฤติทั่วไป สรุปว่า วินัย หมายถึง ข้อตกลงหรือกติกาของสังคมที่คนในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นสิ่งที่ดีและควรนำไปปฏิบัติ

วินัยนักศึกษา (สำเนาวิ ชจรศิลป์ , 2525) หมายถึง การดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ นักศึกษาปฏิบัติอยู่ในระเบียบแบบแผน ซึ่งมีสองลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นการควบคุมภายนอกโดย การออกกฎระเบียบและการลงโทษผู้ฝ่าฝืน และลักษณะที่สองเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความ รับผิดชอบต่อวินัยในตนเองซึ่งเป็นการควบคุมจากภายในอีกทางหนึ่งด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยนักศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดขอบข่ายของงานวินัย นักศึกษา ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวินัย นักศึกษาทั้งในด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา การบริหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1 ทฤษฎีพระราชบัญญัติ (Statutory Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าสถาบันอุดมศึกษา ได้รับอำนาจในการจัดการศึกษาของสถาบันมาจากฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันอุดมศึกษาโดยสภาของสถาบัน ได้มอบหมายอำนาจทางวินัยนักศึกษาให้กับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายวินัยนักศึกษา

2 ทฤษฎีการทำหน้าที่แทนบิดามารดา (In Loco parentis Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าสถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่แทนบิดามารดาของนักศึกษาในการปกครองนักศึกษา

3 ทฤษฎีสัญญา (Contract Theory) ทฤษฎีนี้ได้รับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสถาบันว่าเป็นคู่สัญญาซึ่งกันและกัน สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้ระบุเงื่อนไขให้นักศึกษาปฏิบัติตาม ระเบียบวินัยของสถาบัน

4 ทฤษฎีความมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purpose Theory) ทฤษฎีนี้ ได้รับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับสถาบันในแง่การศึกษา เรื่องวินัยนักศึกษาจึงจำกัดอยู่เฉพาะ ส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา หรือเป็นการรักษาบรรยากาศของสถาบันให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การสอน และบรรยากาศแห่งการพัฒนา นักศึกษา

5 ทฤษฎีรัฐธรรมนูญ (Constitutional Theory) ทฤษฎีนี้มีได้ระบุชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับสถาบันอุดมศึกษา แต่ได้เน้นให้เห็นถึงสิทธิตามกฎหมายของราษฎรในการสมัครเข้าเป็นนักศึกษา

6 ทฤษฎีความไว้วางใจ (Fiduciary Theory) ทฤษฎีนี้ได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาในแง่ของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องเปิดเผยความจริงให้กันและกันทราบ และสถาบันอุดมศึกษาจะต้องรักษาผลประโยชน์ของนักศึกษาด้วย

7 ทฤษฎีสถานภาพ (Status Theory) ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาในแง่สิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายซึ่งจะต้องเป็นไปตามประเพณีที่ได้ปฏิบัติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการกำหนดวินัยนักศึกษา (ทองเวียน อมวิษกุล, 2525) ก็เพื่อช่วยให้ นักศึกษามีสำนึกแห่งตนและความรับผิดชอบมากขึ้นในการที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองให้มีความ เจริญงอกงามและพัฒนาสูงขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษารู้จักเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิของ ผู้อื่นในมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและเป็นพลเมืองที่มี ความรับผิดชอบต่อแนวทางศาสนาและประชาธิปไตยของสังคมไทย เพื่อสร้างบรรยากาศให้แก่ สมาชิกทุกคนในมหาวิทยาลัยได้พัฒนาความเป็นเลิศต่อบุคคลรวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเพื่อ ฝึกฝนความอดทนและรู้จักสร้างระบบควบคุมภายในตนเองมากกว่าการควบคุมจากภายนอก ฝอยฟ้า พันธุ์พัก (2537) มีความเห็นว่าระเบียบของมหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อให้ศิษย์รู้จักทำตัวให้ถูกต้อง เหมาะสมในสังคมมหาวิทยาลัย เพื่อพร้อมจะเป็นพลเมืองของชาติที่ประพฤติตนถูกต้องตามกฎหมายของ สังคมชาติ สังคมไทยเวลานี้ใกล้จะวิกฤติ เพราะคนส่วนหนึ่งในสังคมไม่รู้จักควบคุมตนเอง ชอบทำอะไรตามอำเภอใจเอาแต่ใจตนเองหรืออีกนัยหนึ่งคือเห็นแก่ตัว หากนิสิตทุกคนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบทุกเรื่องของมหาวิทยาลัยได้ ก็นับได้ว่าเราทุกคนเป็นผู้รู้จักควบคุมตนเองและเสียสละเพื่อ สังคมได้ และเชื่อแน่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวัยทำงาน

งานบุคลากรนักศึกษา พึงจัดให้มีงานวินัยนักศึกษาก็เพื่อการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เพราะงานวินัยนักศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาการเคารพต่อกฎเกณฑ์ เคารพในระเบียบของสังคม สามารถเป็นผู้ตามที่ดี สามารถเป็นผู้ตามที่ดี สามารถเสียสละความส่วนตัวเพื่อสังคมส่วนรวม ร่วม สร้างระเบียบวินัยในสังคม ไม่ประพฤติเกเรเสรีภาพของผู้อื่น ๆ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้มีงานวินัยนักศึกษาเพื่อดำเนินการให้นักศึกษาปฏิบัติตาม กฎระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา เป็นงานหนึ่งในฝ่ายกิจการนักศึกษา มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อช่วย ส่งเสริมให้นักศึกษาประพฤติตามกฎระเบียบเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง และถือเป็นที่ที่พัฒนานักศึกษาให้เคยชินกับการอยู่

ในสังคมอย่างมีวินัย การสร้างสังคมที่มีระเบียบวินัยในสถาบันอุดมศึกษานั้นเป็นการจำลองของชีวิตในอนาคตซึ่งจะเป็นการเตรียมคนให้มีคุณภาพมีระเบียบวินัยให้สังคมด้วย

ขอบข่ายของงานวินัยนักศึกษา ได้แก่ การรวบรวมข้อบังคับ ให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมายต่าง ๆ ระเบียบและข้อบังคับของนักศึกษา ทำการสอบสวนหาผู้กระทำผิดในความผิดต่าง ๆ และติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่และพนักงานสืบสวนสอบสวน การให้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับวินัยนักศึกษา ส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง งานวินัยและพัฒนา นักศึกษา (2537) มีลักษณะงานดำเนินการด้านวินัยนักศึกษาตามระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และพัฒนานักศึกษาให้สามารถใช้ชีวิตทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้อย่างเป็นสุข มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาได้รู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานหน้าที่ของงานพัฒนานักศึกษา ศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ วิจัย ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาแนวปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย และมีความเป็นธรรมแก่นักศึกษา ดูแลการออกระเบียบข้อบังคับของนักศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เก็บรวบรวมการพิจารณาโทษทางวินัยของนักศึกษา จัดการอบรมนักศึกษาที่ประพฤติไม่เหมาะสมและอยู่ในกรอบของศีลธรรมตามระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและกฎหมายบ้านเมือง ทำหน้าที่ดำเนินการประสานงานในการพัฒนานักศึกษาด้านต่าง ๆ ความที่มหาวิทยาลัย รัฐบาลและสังคมพึงประสงค์ โดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้สามารถออกไปดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทำหน้าที่ตรวจสอบค้นคว้าต่าง ๆ ของนักศึกษาที่พึงมีต่อเพื่อนนักศึกษา กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยและกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้บริสุทธิ์ปราศจากมลทินก่อนสำเร็จการศึกษาออกไปสู่สังคมภายนอกต่อไป มีหน้าที่ในการสอดส่อง ดูแลและรับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับนักศึกษาที่ประพฤติน่าสงสัยในด้านต่าง ๆ เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาวินัยนักศึกษาและรายงานต่อมหาวิทยาลัยต่อไป ทำหน้าที่เก็บสถิติและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับภารกิจในหน้าที่ของงานวินัยนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัย รวมทั้งการจัดทำระเบียบวินัยนักศึกษา

ปัญหาทางวินัยนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีปัญหาก็เกี่ยวกับวินัยนักศึกษา แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของสถาบัน และจำนวนนักศึกษา เป็นต้น การผิดวินัยของนักศึกษาที่มักพบอยู่เสมอ ได้แก่ การแต่งกายผิดระเบียบ การเล่นการพนัน การเสพของมึนเมา การทะเลาะวิวาท การทำลายทรัพย์สิน การลักขโมย การทุจริตในการสอบ การละเมิดระเบียบของสถาบัน สำหรับความผิดอื่น ได้แก่ การปลอมแปลงเอกสาร การประพฤติ

ผิดทางเพศและการมีของผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง ประกอบ คูปริคน์ (2527) ได้กล่าวถึง ปัญหาของความล้มเหลวของการปกครองนักศึกษาและรูปแบบที่ควรจะเป็นว่า ปัญหาของความล้มเหลวมักจะเกิดมาจากแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างตรงกันข้ามใน 2 รูปแบบคือ

รูปแบบที่ 1 อึดถือแนวทางอนุรักษ์นิยมมองการปกครองเน้นการควบคุม มองนักศึกษา เป็นเสมือนเค็ดระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ฝ่ายบริหารคอยแต่จะจับผิด พยายามทำคน เหมือนพ่อแม่ งานหลักที่ทำคือ การห้ามปราม การลงโทษและการสอดส่องอย่างใกล้ชิด

รูปแบบที่ 2 เป็นแนวทางตรงกันข้ามคือ แนวทางการปล่อยและการให้ทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ แม้บางครั้งจะขัดกับหลักการที่ถูกต้องหรือเป็นผลเสียกับระบบการดำเนินการของสถาบัน อย่างเห็นได้ชัดเจน

รูปแบบที่เหมาะสมควรจะเป็นรูปแบบของการใช้เหตุผลเป็นเครื่องตัดสิน วิจารณ์และ เคารพข้อเท็จจริง พิจารณาถึงผลได้ผลเสียต่อส่วนรวมไม่ใช่เป็นเรื่องของการสั่งการให้นักศึกษา ต้องปฏิบัติตามอย่างเด็ดขาด แต่ต้องเป็นรูปแบบที่ทั้งร่วมโต๊ะ คุยกันถึงปัญหาและข้อเท็จจริงที่ได้ ต้องมีการหาข้อตกลงร่วมกัน แม้จะขัดแย้งกันก็ต้องสามารถอภิปรายและตกลงประนีประนอมได้ เพราะควรมีใครได้อะไรตั้งใจตั้งใจต้องการไปหมดในสังคมที่ต้องอยู่ร่วมกัน พรชูลี อาชวอรุง (2525) ในส่วนของการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและข้อบังคับนั้น มีความเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าว จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสได้พิจารณาให้ความเห็นชอบใน การเสนอวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของการมีส่วนร่วม การกำหนดรายละเอียด ของระเบียบและข้อสำคัญจะมีผลต่อนักศึกษาทางด้านจิตวิทยา ทำให้เกิดความไว้วางใจ ลดข้อสงสัย และพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้เพราะข้อกำหนดดังกล่าว นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้นเอง

หลักในการป้องกันปัญหาทางวินัยนักศึกษา คือ ต้องคอยปรับปรุงระเบียบของมหาวิทยาลัย ให้ทันสมัยอยู่เสมอ การให้ข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบของสถาบัน ปัญหาทางวินัยนักศึกษา การส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรมนักศึกษา การพัฒนาโดยกระบวนการทางการศึกษา การพัฒนา สภาพแวดล้อมให้สะอาดเรียบร้อย

การลงโทษทางวินัยนักศึกษานักศึกษา อาสา เอส โนลด์ (Asa S Knowles อ้างถึงใน ละออง วรณโคตร, 2528) ได้กล่าวถึงการลงโทษทางวินัยนักศึกษาสามารถประมวลได้ 2 ลักษณะคือ

- 1 ความคิดที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Non-Academic) เช่น การลักขโมย การดื่ม การบุคจาหายาบคาย การทะเลาะวิวาท การเสพยาเสพติด ฯลฯ ควรใช้การดักเตือนเป็นวาทาก่อน แล้วจึงดักเตือนและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและไล่ออกเป็นขั้นสุดท้าย
- 2 ความคิดที่เกี่ยวกับวิชาการ (Academic) เช่น การทุจริตในการทดสอบจะใช้วิธี การดักเตือนและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและไล่ออกเป็นขั้นสุดท้าย

ในการพิจารณาความคิดของนักเรียนนั้น ควรยึดหลักความรวดเร็ว ความยุติธรรม ความเรียบร้อยและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา

5) งานบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

การช่วยเหลือนักศึกษาทางการเงิน เป็นงานสำคัญอีกงานหนึ่งในการช่วยให้นักศึกษาสามารถมีทุนค่าใช้จ่ายในขณะที่ศึกษาเล่าเรียน รัฐบาล ห้างร้าน องค์กร มูลนิธิ บริษัท และบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างก็มีบทบาทอันสำคัญในการช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ปัญหาความขาดแคลนด้านการเงินให้แก่ศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะในปัจจุบัน นักศึกษามักมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือทางการเงินจึงควรจัดให้อย่างพอเพียงและเกิดประโยชน์อย่างทั่วถึง ลดภาวะการออกกลางคันของนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเล่าเรียน ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน จึงหมายถึง การให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเงินในการศึกษา จะให้โดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

วัตถุประสงค์ของงานจัดบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ก็เพื่อช่วยนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้เล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้รู้จักวางแผนการใช้เงินเพื่อที่สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน มิใช่มีเพียงแต่หน้าที่จัดสรรเงินทุนเท่านั้น แต่ยังคงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางการเงินแก่นักศึกษาอีกด้วย นอกจากนี้งานบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ยังมีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการใช้ทุนการศึกษาของนักศึกษาอีกด้วย สำเนา ทรจศิลป์ (2525) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของงานบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ที่ต้องติดตามและประเมินผลนั้น มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1 เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ทุนการศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนตามเจตนารมณ์ของผู้บริจาค
- 2 เพื่อช่วยนักศึกษาในด้านการใช้จ่ายเงิน
- 3 เพื่อช่วยแนะนำนักศึกษาในด้าน การเรียนและความประพฤติ
- 4 เพื่อติดตามผลการเรียนของนักศึกษา

นอกจากนี้ควรจะได้มีการวางแผนในการหาแหล่งทุนเพิ่มเติม เพื่อจะสามารถให้บิการแก่นักศึกษาทางด้านนี้ได้เพิ่มมากขึ้น

หลักการจัดสรรทุนการศึกษา ควรยึดหลักว่าการจัดสรรทุนการศึกษานั้น มุ่งช่วยเหลือ นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ซึ่งมีความต้องการความช่วยเหลือทางด้านการเงินในการ ศึกษาเป็นอย่างมาก แต่การจัดสรรทุนยากจน นับว่ามีความยุ่งยากเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการหา หลักฐานที่แสดงว่าผู้นั้นยากจน ที่จะทำให้ออกข้อสอบเข้าได้ยาก การสัมภาษณ์จึงนับว่าเป็นวิธี ที่ดีที่สุดสำหรับสภาพการณ์ปัจจุบันในการสัมภาษณ์นักศึกษา เพื่อการจัดสรรทุนนั้นควรมีคณะกรรมการ ชัดหนึ่ง กรรมการควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสภาพของสังคมไทย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการ ศึกษาของสถาบันนั้นเป็นอย่างดี การสัมภาษณ์ควรมีหลักฐานต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ทราบถึงกำลัง ทุนทรัพย์ที่นักศึกษาจะได้มาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบการพิจารณา ท่องเรียน อัมวิษกุล (2525) เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาควรจัดทำนี้ กระจายอำนาจให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดทำเกี่ยวกับการ ช่วยเหลือนักศึกษาเรื่องเงินยืมและการทำงานพิเศษ ควรมีนโยบายให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจน และให้นักศึกษารับรู้ การให้ทุนมิให้เฉพาะนักศึกษาที่เรียนเก่งแต่ขาดทุนเท่านั้น ควรพิจารณาให้แก่ ผู้ยากจนจริง ๆ แต่เรียนไม่เก่งด้วย มีการให้ค่าปรับภายในเรื่องเกี่ยวกับการรู้จักใช้เงินเป็น ราชบุคคลหรือหมู่คณะ ควรมีบริการเงินยืมฉุกเฉิน หรือกู้ยืมเงินระยะยาว และควรมีสำนักรงาน บุคลากรที่รับผิดชอบประจำและหากเป็นไปได้สำนักงานควรมีส่วนร่วมในการจัดหา เงินทุนด้วยเช่นกัน

นอกจากทุนในลักษณะข้างต้นแล้ว สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดสรรทุนสงเคราะห์ ทุน กู้ยืมให้แก่นักศึกษา การให้ความช่วยเหลือโดยการจ้างงานด้วย การจัดสรรทุนสงเคราะห์ คือ การเตรียมเงินไว้จำนวนหนึ่งจ่ายเป็นทุนสงเคราะห์สำหรับนักศึกษาที่ประสบเคราะห์กรรม เช่น อุทกภัย ไฟไหม้ เป็นต้น ส่วนทุนกู้ยืมนั้นควรมีไว้ในกรณีที่ทางบ้านส่งเงินให้นักศึกษาไม่ทันหรือเกิด เหตุผลจำเป็นจริง ๆ ทั้งนี้จึงมีการกำหนดมาตรการให้นักศึกษานำเงินมาคืนและการกำหนดวงเงิน ในการกู้ยืมในแต่ละครั้ง การให้ความช่วยเหลือโดยการจ้างงาน เป็นการให้ความช่วยเหลือควบคู่ กับการทำงาน เป็นการช่วยเหลือที่สถาบันจัดบริการให้นักศึกษาในรูปของการหางานทำ ส่วนใหญ่ ฝ่ายแนะแนวจะจัดหาให้ เช่น งานในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และการทำงานในระหว่างปิดภาค

การศึกษา

ในการดำเนินการให้บรรลุมัคคุประสงค์ ของงานบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงินนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องติดต่อกับนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่ออาจจะได้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ทุกคนควรมีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา นอกจากนี้งานบริการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ก็ควรแสดงถึงความกตัญญูต่อเจ้าของทุนการศึกษา โดยการแจ้งผลความก้าวหน้าของนักศึกษาแก่เจ้าของทุนได้ทราบ หรืออาจจะส่งบัตรอวยพรเมื่อถึงโอกาสสำคัญแก่ผู้มีอุปการะคุณเป็นประจำทุกปี

6 งานให้คำปรึกษา

วิลเลียมสัน (Williamson อ้างถึงในทองเวียน อมรัชกุล, 2525) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นการพูดคุยกันระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย โดยที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ซึ่งมีทักษะและไว้วางใจได้ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ บุคคลฝ่ายแรกจะช่วยให้บุคคลฝ่ายสองได้เผชิญกับการรับรู้ การทำให้เกิดความกระจำแจ้ง จนสามารถแก้ปัญหาและปรับคนได้ วัชรี ทวีชัยมี (2525) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติ ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือสามารถปฏิบัติคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำปรึกษามีลักษณะดังนี้

- 1 เป็นบริการทางวิชาชีพ ซึ่งจะกระทำโดยผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความสามารถ และทักษะในการให้บริการดังกล่าว เช่น มีความสามารถในการฟัง การตอบสนอง การช่วยให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรม
 - 2 เป็นกระบวนการของสัมพันธภาพ ซึ่งเต็มไปด้วยความอบอุ่น การยอมรับและความเข้าใจ
 - 3 เป็นกระบวนการช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้พฤติกรรมและทัศนคติใหม่ ๆ
 - 4 เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้ผู้รับบริการมีทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - 5 เป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการ
 - 6 เป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มที่
- พรพรพร ทวีชยะประภา (2527) ได้กล่าวว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาได้พูดคุยสนทนากับผู้มาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางอารมณ์ของผู้มาขอปรึกษา

สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับการฝึกฝนมาอย่างเพียงพอให้ความช่วยเหลือผู้มาขอคำ

ปรึกษาที่มีปัญหาทางจิตใจ อาจจะเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ โดยผู้ที่ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศแห่งความอบอุ่นความจริงใจ ได้สามารถพูดถึงตนเองความรู้สึก ตลอดจนปัญหาต่างๆอันจะนำไปสู่การสำรวจตนเอง ความเข้าใจตนเองและสามารถมองเห็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อจะแก้ปัญหาของตนเองในที่สุดที่จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ของการบริการให้คำปรึกษา ก็คือ ช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและการเรียนการสอนของสถาบัน พรชูลี อาชวอรุง (2525) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาและแนะแนวในระดับอุดมศึกษาดังต่อไปนี้

- 1 เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพ การเลือกโปรแกรมการศึกษา หรือเรื่องสำคัญ ๆ อื่น ๆ
- 2 เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น
- 3 เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจตนเองและยอมรับตนเอง
- 4 เพื่อช่วยส่งเสริมทักษะทางการศึกษาและการเข้าสังคม
- 5 เพื่อเป็นที่พึ่งของนักศึกษาในยามที่มีปัญหาทางอารมณ์

การให้คำปรึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อสถาบันการศึกษาเป็นอันมาก การให้คำปรึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในเรื่องการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาแล้วเรียนและช่วยพัฒนานักศึกษา ตลอดจนเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยบริหารสถาบันอุดมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ มูลเลอร์ (Mueller อ้างถึงใน สำเนา ขจรศิลป์ , 2526) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาว่า บริการให้คำปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นหลักในการให้สวัสดิการทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา บริการให้คำปรึกษาจึงต้องมีเพียงพอแก่ทุก ๆ คนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เคริก (Kirk อ้างถึงใน สำเนา ขจรศิลป์ , 2526) ได้กล่าวว่า บริการให้คำปรึกษามีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญ ในการที่จะทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา วัตถุประสงค์อันสำคัญก็คือ การช่วยให้นักศึกษาได้รับผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมในด้านวิชาการอย่างมากที่สุด และบาลดริคและผู้อื่น (Baldrige, Kemea and Green 1982 Quoted in Young and other, 1989 อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2533) กล่าวว่า กิจกรรมช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความสำเร็จในชีวิตการเรียน และชีวิตมหาวิทยาลัยได้แก่ การปฐมนิเทศ การแนะแนวและการให้คำปรึกษา เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นปีที่ 1 ที่ผู้เรียนยังไม่ค่อยแน่ใจว่าเลือกสาขาที่ตนเองมีความถนัดและสนใจจริง ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบริการให้คำปรึกษา จึงต้องกว้างครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมในสถาบัน การปรับตัวของนักศึกษาเข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพการเรียนการสอน

การช่วยเหลือนักศึกษาแก้ปัญหาทุกด้านที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษา การพัฒนานักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ การเรียนวิชาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับนักศึกษา ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับอาจารย์และข้าราชการในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการช่วยเหลือนักศึกษาทั้งทางด้านการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา

รูปแบบและขอบข่ายของการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษามีขอบเขตกว้างขวาง และมีวิธีการหลายอย่างที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวความคิดหรือทฤษฎีในการให้คำปรึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันตามรายละเอียดของความสัมพันธ์ โครงสร้างและการพัฒนาทางบุคลิกภาพ เทคนิค วิธีการ และขั้นตอนในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ แต่โดยทั่วไปแล้วทุกแนวความคิดหรือทฤษฎีต่างก็มีความมุ่งหมายอันเดียวกันคือ ช่วยให้ผู้มาขอรับการให้คำปรึกษาได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแก้ปัญหาของคนได้ดีที่สุด การให้คำปรึกษานั้นสามารถครอบคลุมในแง่ของปัญหาส่วนตัว สังคม การปฏิบัติงาน การศึกษา ครอบครัว เศรษฐกิจ ตลอดจนสภาวะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นปัญหาทางจิตใจของบุคคล ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมที่เกี่วข้องกับทักษะและเทคนิค ตลอดจนทฤษฎีในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ โดยมีจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นสิ่งที่คอยกำหนดและควบคุมเพื่อปกป้องสวัสดิภาพและเพื่อให้การช่วยเหลือให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา (ทิพวรรณ กิตติพร, 2537) งานให้คำปรึกษาที่ควรวางใจให้แก่นักศึกษา ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะแนวด้านการเรียนหรือปัญหาเกิดจากการเรียน ปัญหาส่วนบุคคล ปัญหาบุคลิกภาพ หรือการวางแผนอาชีพ การมีชีวิตคู่ ปัญหาครอบครัว คลินิกทางจิต (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530)

สรุป การบริการให้คำปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้นควรมีหลายด้านและมีอย่างเพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้บริการและสามารถร่วมมือกับอาจารย์ ข้าราชการและผู้บริหารของสถาบันเพื่อช่วยให้สถาบันได้บรรลุวัตถุประสงค์ บริการต่าง ๆ ควรมีดังนี้

1 บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ โดยจัดให้มีผู้มีความรู้ ความชำนาญในด้านการให้คำปรึกษาด้านอาชีพประจำเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตน นอกจากนี้แล้วสิ่งที่สำคัญที่ควรจะต้องมีคือ ห้องสมุดอาชีพซึ่งมีข้อมูลทางด้านอาชีพที่มากและเชื่อถือได้ ให้บริการข่าวสารอาชีพ อาจมีแบบทดสอบความสนใจและความถนัดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

2 บริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่เกี่ยวกับทักษะในการศึกษาเล่าเรียน เช่น วิธีการจดคำบรรยาย วิธีดูหนังสือและนิสัยในการดูหนังสือ เป็นต้น ผู้ให้การปรึกษากับนักศึกษาจึงต้องให้ความรู้ความชำนาญที่จะค้นหาสาเหตุ เพื่อช่วยให้นักศึกษา

สามารถเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3 บริการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว เพื่อช่วยนักเรียนแก้ปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ปัญหาเกี่ยวกับความวิตกกังวลต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่เกี่ยวกับเพื่อน ปัญหาบุคลิกภาพของนักศึกษาและปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ของนักศึกษา การให้บริการแก่นักศึกษาในด้านนี้ผู้ให้บริการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญ และจะต้องให้เวลากับนักศึกษาแต่ละคนเป็นเวลานาน บางครั้งถ้านักศึกษาที่มีอาการป่วยทางโรครจิตมากก็มีความจำเป็นต้องส่งนักศึกษาไปให้จิตแพทย์เป็นผู้รักษา

4 การบริการทางการศึกษา บริการให้คำปรึกษาเป็นแหล่งความรู้ความชำนาญในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ บริการให้คำปรึกษา จึงเป็นแหล่งที่สามารถช่วยให้อาจารย์ที่สอนวิชาแนะแนวและการให้คำปรึกษาได้มีประสบการณ์มากขึ้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นรวมถึงการฝึกอบรมอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาให้เกิดทักษะในการให้คำปรึกษาด้วย

5 บริการพัฒนานักศึกษา บริการให้คำปรึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงขึ้น บริการดังกล่าวโดยมากมักอยู่ในรูปของการให้คำปรึกษา เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การฝึกปฏิบัติการกลางแจ้งแสดงออกและการฝึกความไวในการรับรู้ เป็นต้น

6 บริการชุมชนในสถาบันอุดมศึกษา คือการที่ผู้ให้คำปรึกษาได้ออกไปให้บริการแก่อาจารย์ ข้าราชการ และฝ่ายบริหารตามหน่วยงานต่าง ๆ ของสถาบัน เพื่อช่วยให้อาจารย์ ข้าราชการและฝ่ายบริหารได้เข้าใจนักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลในสถาบันนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและจะช่วยทำให้ทราบถึงการป้องกันและส่งเสริมทางด้านสุขภาพจิตของคนในสถาบันอีกด้วย การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้ออกไปเป็นวิทยากรเพื่อฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หอพักนักศึกษาและบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคลากรในสถาบันซึ่งจะเป็นผลดีในด้านการประสานงานอีกด้วย

งานให้คำปรึกษาเป็นบริการหนึ่ง ในงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และภายในงานแนะแนวฯ ควรจะมีบริการอื่น ๆ อีกด้วย คือ บริการทดสอบด้านต่าง ๆ บริการห้องสมุดอาชีพ บริการจัดหางาน บริการระเบียบสนธิสัมพันธ์ บริการติดตามและประเมินผล

การประเมินผลบริการให้คำปรึกษา โจเซฟ แซคคาเรีย (Joseph Zaccaria อ้างถึงใน วัชรีย์ ทรัพย์มี , 2523) ได้แบ่งวิธีประเมินผลการแนะแนวและอาชีพไว้เป็น 5 วิธีคือ

1 การประเมินผลโดยพิจารณาจากเกณฑ์ภายนอก เป็นต้นว่าสัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการ คุณสมบัติของนักแนะแนว วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้บริการต่าง ๆ ที่จัดครอบคลุมหมดทุกบริการหรือไม่ การประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและ

นอกโรงเรียนซึ่งผู้ประเมินจะพิจารณาว่าได้มีการจัดบริการตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

2 การประเมินโดยวิธีการติดตามผล ติดตามผลหลังจากที่นักเรียนออกจากสถาบันอุดมศึกษาไปแล้ว ถ้านักศึกษาประสบความสำเร็จในอาชีพ สามารถปรับตัวในชีวิตได้ดีก็หมายความว่าโครงการแนะแนวและอาชีพที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพ การติดตามผลอาจใช้การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม โดยอาจสอบถามจากศิษย์เก่าเหล่านั้นโดยตรงหรือสอบถามจากนายจ้างหรือหน่วยงาน เช่น ให้ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของศิษย์เก่าของสถาบันอุดมศึกษาที่เคยได้รับบริการแนะแนวและอาชีพ

3 ประเมินจากความคิดเห็นของผู้รับบริการ โดยสำรวจจากความคิดเห็นของผู้รับบริการซึ่งยังเป็นนักศึกษาอยู่ในปัจจุบัน ว่าบริการแนะแนวและอาชีพที่จัดให้เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ เพียงใด อาจใช้วิธีสัมภาษณ์หรือการกรอกแบบสอบถาม

4 ประเมินโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ หลังจากจบการจัดกิจกรรมตามโครงการแนะแนวต่าง ๆ เช่น การจัดสัปดาห์อาชีพ การนำไปเยี่ยมชมสถานที่ประกอบอาชีพ

5 ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออาจเป็นผลที่เกิดในระยะยาว ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้แน่ชัดว่าคาดหวังจะให้ศึกษามีพฤติกรรมใดเกิดขึ้นในระดับใด ซึ่งอาจใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมหรืออาจใช้วิธีทดลองเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองซึ่งได้รับบริการแนะแนวและอาชีพด้วยกิจกรรมนั้น ๆ กับกลุ่มควบคุมเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้รับบริการทดลอง เช่น การจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้รับบริการมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มมากขึ้น เมื่อจบกิจกรรมแล้วผู้รับบริการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมีวุฒิภาวะด้านอาชีพเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ (โดยมีเครื่องมือวัดวุฒิภาวะด้านอาชีพ) เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในงานการให้คำปรึกษา ได้แก่ ผู้บริหารไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของบริการให้คำปรึกษา หรือการให้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ขาดแคลนบุคลากรเนื่องจากไม่มีตำแหน่งที่จะบรรจุ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์เฉพาะทาง บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดสถานที่ที่เหมาะสม ขาดแบบทดสอบและข้อมูลในการให้คำปรึกษา และนักศึกษามาใช้บริการน้อย

๗ งานบริการจัดหางาน

บริการจัดหางานเป็นบริการช่วยเหลือนักศึกษาในการหางานทำ เพื่อให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของนักศึกษา เช่น การจัดหางานชั่วคราว หรืองานประจำ การเสริมทักษะ การสมัครงาน การประชาสัมพันธ์ บริการจัดหางานแก่ตลาด

แรงงาน การจัดส่งนักศึกษาไปทำงานหรือฝึกงาน การติดตามและประเมินผลการทำงานหรือฝึกงาน
ของนักศึกษา เป็นบริการหนึ่งในงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กองกิจการนักศึกษา
งานบริการจัดหางานเป็นประโยชน์ต่อสถาบัน ในการเพิ่มความผูกพันระหว่างนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชน ทำให้ได้ข้อมูลปรับแผนการศึกษาและ
หลักสูตรและสร้างความนิยมและความอยู่รอดให้แก่สถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการบริการจัดหางาน สถาบันบริการจัดหางานในสถาบันอุดมศึกษา
แห่งประเทศไทยหรืออเมริกา ได้ระบุวัตถุประสงค์ของการบริการจัดหางานในสถาบันอุดมศึกษาไว้ 2
ประการ คือ

1 เป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายวิชาการของสถาบันกับสังคมภายนอกและช่วย
ให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน

2 ช่วยให้นักศึกษาสำรวจขอบข่ายของอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความสนใจและ
บุคลิกภาพของนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพอใจในอาชีพและประสบความสำเร็จในการประกอบ
อาชีพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย

สำเนา ขจรศิลป์ (2525) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการบริการจัดหางานคือ

1 เพื่อให้นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารงานว่างและความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน

2 เพื่อให้เป็นแหล่งกลางในการติดต่อหางานให้นักศึกษาทั้งงานประจำและงานชั่วคราว

ตลอดจนการพบปะระหว่างนายจ้างกับนักศึกษาในการรับสมัครงานหรือฝึกงาน

3 เพื่อเพิ่มพูนทักษะของนักศึกษาในขั้นตอนการสมัครงานให้มีประสิทธิภาพ

4 เพื่อให้นักศึกษาได้รับรู้ข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ

บริการที่ควรมีในงานบริการจัดหางานได้แก่

1 บริการจัดหางานให้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อการฝึกประสบการณ์และหา
รายได้อีกกับตนเอง

2 บริการจัดหางานให้แก่ผู้ที่กำลังจะเป็นบัณฑิต

3 บริการข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ลักษณะอาชีพต่าง ๆ ภาวะตลาดแรงงาน
ความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

4 บริการข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารตลาดแรงงาน โดยการจัดส่งข่าวสารการสมัครงาน
ให้แก่บัณฑิต

5 บริการฝึกอบรมการเขียนใบสมัครงาน การสอบข้อเขียน การสัมภาษณ์

8 งานบริการและสวัสดิการ

งานบริการและสวัสดิการ เป็นงานของงานบุคลากรนักศึกษา หรืออาจจะจัดอยู่ในหลายหน่วยงาน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาโดยส่วนรวมในด้านชีวิตความเป็นอยู่และการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ด้านบริการสิ่งแวดล้อมและด้านบริการวิชาการ ส่วนงานสวัสดิการเป็นงานที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสวัสดิการให้นักศึกษา คือ เน้นให้แก่กลุ่มนักศึกษาเฉพาะคนที่มีความจำเป็นเท่านั้น ต้องมีการคัดต่อเก็บระเบียบสนประวัติหรืออาจจะมีการพิจารณาเลือกบุคคลให้ในทันทีผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเฉพาะงานบริการเท่านั้น ส่วนงานสวัสดิการได้กล่าวไปข้างแล้วข้างต้น

งานบริการเป็นงานที่มุ่งสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบุคคล เพื่อการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาเพราะสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเอกัตบุคคลให้เป็นไปตามที่พึงปรารถนา ถ้าศึกษาสภาพแวดล้อมโดยละเอียดแล้ว เราสามารถทายลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่在那นั้นได้ (Astin and Holland, 1973; George C. Stern, 1973 อ้างถึงใน ทองเวียน อมรัชกุล, 2525) ชิคเกอร์ริง (Chickering, 1969 อ้างถึงใน Miller and Prince, 1976) มีความเห็นว่า ลักษณะภายนอก ภายในและแหล่งที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา โดยสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น มิลเลอร์และพริ้นซ์ (Miller and Prince, 1976) ให้ทัศนะว่าชบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมแปลกพิสดาร จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะมีสภาพแวดล้อมอย่างไรก็ตาม แต่ถ้าหากว่าสภาพแวดล้อมที่จัดให้ดี ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางบวก และลดอิทธิพลพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการถดถอย ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมให้นักศึกษาภายในสถาบันเป็นอย่างยิ่ง และในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนานักศึกษานั้น จะต้องมองรอบด้าน ไม่ควรมุ่งเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งแต่ควรมีการประสานสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพื่อที่จะก่อให้เกิดการผสมผสานกันระหว่างการเรียนและสังคม อันจะส่งผลให้นักศึกษามีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมตามเป้าหมายที่ต้องการ แต่ในปัจจุบันนี้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนผู้สอนส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นถึงผลสัมฤทธิ์ทางด้าน การเรียนหรือสาระความรู้ โดยละเลยและไม่ให้ความสำคัญ การศึกษาของผู้เรียนด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยมที่จะปลูกฝังและพัฒนาให้กับผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

เพสและสเติร์น (Pace and Stern, 1958 อ้างถึงในจรรยา จิวานาน, 2528) เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่ยังคับให้ทุกคนในสังคมอุดมศึกษาต้องทำ เช่น การกระทำตามกฎเกณฑ์ระเบียบและวินัย ข้อบังคับและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสภาพแวดล้อมที่จะเป็นส่วนช่วยเสริม

แรงให้เกิดการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี หรืออาจจะเก็บกดเสริมแรงไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามได้ ถ้าหากมนุษย์สามารถจัดและควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมที่อาศัยอยู่เป็นอันมากและสภาพในสถานศึกษาก็ย่อมมีอิทธิพลต่อนักศึกษาเช่นเดียวกัน สภาพแวดล้อมมีทั้งกายภาพและจินตภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสภาพที่สัมผัสได้ เช่น อาคาร บริเวณสถานที่ ส่วนสภาพแวดล้อมทางจินตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ผลต่อจิตใจทำให้รู้สึกอิสระ อบอุน รื่นรมย์ กลัวเกลียด ชอบและความรู้สึกอื่น ๆ (จรรยา จัวนาน, 2528) นอกจากนี้วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่ามหาวิทยาลัยควรจัดให้มีพื้นที่สีเขียว มีที่นั่งพักผ่อน ที่นั่งเล่น ที่พูดคุย ที่ปรึกษา หรือในเรื่องส่วนตัว ปัญหาการเวียนและปัญหาอื่น ๆ ให้แก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ การจัดสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ ย่อมมีผลทำให้ชีวิตนักศึกษาสะดวกสบาย มีความสุขที่จะเข้ามาอยู่ในสถาบันแห่งนั้น ความร่มเย็นเป็นระเบียบมักจะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจผู้อยู่ให้สงบสุข นอกจากนี้แล้วการจัดสภาพแวดล้อมยังรวมถึงสภาพห้องเรียน จำนวน ชนิดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาแล้วเรือน สิ่งเหล่านี้ต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและมีปริมาณที่เพียงพอแก่การใช้งาน (จินตนา อุณิพันธ์, 2525) การจัดสภาพแวดล้อมไม่เพียงแต่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักศึกษาเท่านั้น มีงานบริการอื่น ๆ อีกที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ การจัดให้มีสนามกีฬา ห้องฝึกในที่ร่ม ที่นั่งพักผ่อน ที่ทำงาน ที่อ่านหนังสือ ส่วนหย่อม ธนาคาร ไปรษณีย์ ร้านค้า ร้านหนังสือ รถรับ-ส่ง โทรศัทพ์สาธารณะ บริการพิมพ์ อัดสำเนา ถ้วยเอกสาร ร้านอาหารว่างและเครื่องเล่น ร้านค้า สิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน บริการน้ำดื่ม บริการค่าโดยสารรถไฟและการรักษาความปลอดภัย ฯลฯ

นอกจากการจัดสภาพแวดล้อมข้างต้น การจัดบริการด้านอาหารก็เป็นสิ่งเกี่ยวพันกับการพัฒนาทางด้านร่างกายด้วย เพราะนักศึกษาเป็นวัยที่ต้องการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาในการเลือกอาหารที่ีราคาถูกและมีคุณค่าให้แก่นักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ในพรชูลี อาชวอำรุง, บรรณาธิการ 2525) ลักษณะขอบข่ายของการบริการด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับงานโภชนาการ การจัดและควบคุมโรงอาหารและโรงครัว การบำรุงรักษา และซ่อมแซมอุปกรณ์ในการบริการอาหาร การให้บริการโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น ทองเรือน อมรัชกุล (2525) เห็นว่า การบริการด้านอาหารของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องประกันในด้านความสะดวก สะอาด สุขภาพอนามัยและอื่น ๆ รวมตลอดถึงผู้ประกอบอาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ต้องมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาหารมาทำการนิเทศด้วย จากผลสรุปการสัมมนา ศึกษานักศึกษาของวิทยาลัยครูในประเทศไทย (สมใจ พิชญวงษ์สารักษ์, 2530) ทำให้ทราบว่า การให้บริการอาหารยังมีสภาพปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขหลายประการ ได้แก่ อาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ลักษณะตัวอาคารไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่มีทางระบายน้ำ ไม่มีที่ทิ้งขยะ และสภาพของโรงอาหารไม่อยู่ในสภาพที่ควบคุมความสะดวกของสถานที่และอาหารได้ ตลอดจน

ผู้บริการอาหารยังไม่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าพึงพอใจ ปัญหาที่ตามมาคือทำให้อาหารไม่สะอาดด้วย จากการศึกษาสภาพการบริการด้านอาหารในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (สายพิมพ์ ชรรมบำรุง, 2527) ก็พบปัญหาคล้ายกันว่านักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความสะอาดของสถานที่และอาหาร ความสะดวกในการใช้บริการ คุณภาพของอาหารและราคา สำหรับแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้จะต้องให้การอบรม และให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการร้านค้าและจำหน่ายอาหาร ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้กับ มหาวิทยาลัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยจะต้องควบคุมดูแล วิชาโรงอาหารให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ มีที่ระบายน้ำทิ้ง ส้วมที่กำจัดขยะ มีที่นั่งรับประทานอาหารที่สะอาดและเพียงพอ

สรุป การจัดสภาพแวดล้อมมีผลต่อการสร้างเสริมและหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้เรียน ผลกระทบของการตกแต่งบริเวณมีผลกระทบต่อความรู้สึก อารมณ์และปฏิกิริยาของมนุษย์ ดังที่นิคม ทาแดง และรัชชงค์ พรหมวงศ์ (2524) ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพเหล่านี้ แม้ระยะเวลาสั้นเราจะมองไม่เห็นหรือไม่รู้สึกในอิทธิพลของมันคือพฤติกรรมของผู้เรียน แต่ความเคยชินและการได้รับรู้ ได้คิดค่อสัมพันธ์กับสิ่งเหล่านี้เป็นประจำ จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนถูกสร้างสมความรู้สึกนึกคิด ความชอบ ความขี้ง คุดค่า ระบบค่านิยม ตลอดจนสร้างพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ถาวรเป็นเรื่องราวไปตามลักษณะของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา จึงควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาด้วย

งานบริการวิชาการ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า งานบริการวิชาการครอบคลุมงานที่จำเป็นต้องให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในวิชาการ วิชาชีพ และความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ได้แก่ งานรับนักศึกษา ในส่วนของการรับและคัดเลือกนักศึกษา เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้นมีความสำคัญมาก เพราะถ้ามีวิธีการคัดเลือกที่ดีก็จะได้นักศึกษาที่ตรงกับความสนใจเข้ามาเรียน งานทะเบียนนักศึกษา งานสอนในกิจการนักศึกษาเป็นการให้การศึกษาดูแลมีเนื้อหาและกระบวนการที่แตกต่างไปจากการให้การศึกษในห้องเรียน เป็นการอ้างถึงการส่งเสริม หรือเป็นพื้นฐานรองรับ เป็นวิถีทางที่จะทำให้การศึกษาดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์มากกว่าการเน้นเนื้อหาสาระทางการศึกษาที่แท้จริง เพื่อให้บุคคลมีพัฒนาการในด้านบุคลิกภาพ ซึ่งทั้งการสอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นวิธีการให้การศึกษาดูแลมากมุ่งให้เนื้อหาทางวิชาการ อันจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เป็นการพัฒนาทางวิชาการและสอนนอกห้องเรียนต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ มุ่งให้นักศึกษาได้พัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญของงานของตนเองทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกาย (ทองเรือน อัมรัชกุล, 2525) งานซ่อมเสริมเป็นงานที่มุ่งให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อบรมทั้งปรับปรุงกระบวนการเรียน เช่น การฝึกทักษะในการ

อ่าน การสอนการพูด การเขียน ฯลฯ งานปฐมนิเทศ เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้ข้อ
 สันทัดแก่นักศึกษาเข้าใหม่เป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจในสถานศึกษา
 แห่งใหม่ของตน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมใหม่ได้
 อย่างเหมาะสม และเกิดความรู้สึกคุ้นเคยกับสถานศึกษาใหม่ ในการจัดการปฐมนิเทศนักศึกษา จะ
 ทำให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ได้รู้จัก
 ผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ได้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน
 การสอน การวัดผล การลงทะเบียนเรียน กิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นและ
 ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษาในฐานะที่เป็น
 นักศึกษา สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการปฐมนิเทศจะมีแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสถาบัน
 อุดมศึกษาแต่ละแห่งซึ่งมีสภาพแวดล้อมและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน จึงมีรูปแบบการจัดปฐมนิเทศ
 ต่างกันด้วย บางแห่งเป็นการสอนในลักษณะรายวิชา การจัดสัปดาห์นักศึกษาใหม่ การประชุมนักศึกษา
 ใหม่ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก และเป็นกลุ่มพิเศษ การดำเนินงานในรูปของคณะผู้สอนเป็นทีม เป็นคณะ
 จัดงานจากฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา งานปัจฉิมนิเทศ ตลอดจนวิชาการหรือโปรแกรม
 ต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจ ได้แก่

1 การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่
 แสดงออกอย่างเหมาะสมในสังคมตามสิทธิของตน พฤติกรรมกล้าแสดงออกนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ
 มากในการดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้และเป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในสังคม เพราะถือว่าเป็น
 ส่วนหนึ่งของปัญหาความบกพร่องทักษะทางสังคม (ละเอียด ชูประสูตรและคณะ , 2527) เพราะ
 พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่าง
 เหมาะสม สอลล์แอนด์สเวิร์ทและกาลาสซี (Hollandswerth and Galassi , 1975) ได้
 กล่าวว่าผู้ที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทำให้บุคคลขาดความสามารถที่จะต้อง
 คิดต่อหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาและเหมาะสม สิ่งนี้ก่อให้เกิด
 ปัญหาอย่างมากในที่ทำงาน สถานศึกษาและในครอบครัว ในการเรียนการสอนจะเห็นว่านักศึกษา
 ยังมีความบกพร่องในเรื่องของพฤติกรรมกล้าแสดงออกอยู่มาก ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อ
 การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในมหาวิทยาลัย นักศึกษามีปัญหาในการเรียนเพราะขาดอาจารย์หรือ
 เกรงใจอาจารย์ ทำให้ไม่กล้าพูดหรือซักถามอาจารย์ในเรื่องที่ไม่เข้าใจ หรือบ่อย ๆ ที่นักศึกษา
 มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และมีนักศึกษบางกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่า
 นักศึกษาบางกลุ่ม ได้มีผู้ทำการทดสอบเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า
 เมื่อคนเราได้เรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมาแล้ว เขาก็จะมีทักษะที่จะทำให้
 เขาได้มีทางเลือกต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และมีการควบคุมชีวิตของ ตนเองได้ดียิ่งขึ้น (Bloom ,

Coburn and Pearlman, 1975) และศิริพรณ วิวัฒน์ศรีและคณะ (2526) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่านักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์มีระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ นักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ เลือกเป็นผู้เริ่มต้นด้านการสนทนากับคนแปลกหน้ามากที่สุดที่เป็นพฤติกรรม ที่ต้องการความกล้าแสดงออกมากขึ้น และมีความต้องการปรับปรุงความกล้าแสดงออกมากกว่า นักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และเสนอให้มหาวิทยาลัยมีโครงการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้แก่ นักศึกษา เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ยังบกพร่องอยู่ ซึ่งหากช่วยให้ นักศึกษามีพฤติกรรม กล้าแสดงออกที่เหมาะสมแล้ว ก็จะมีผลต่อสุขภาพจิตของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการ ฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ การบรรยายเกี่ยวกับความ แตกต่างระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกและพฤติกรรม ก้าวร้าวการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิระหว่างบุคคล การช่วยเหลือเพื่อเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะ มาขัดขวางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก การตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของ พฤติกรรมที่มีใช้จากทั้งหลาย เช่น ลักษณะท่าทางของร่างกาย การประสานสายตา การ แสดงออกทางสีหน้าและการใช้มือประกอบการพูด เทคนิคการผ่อนคลายเพื่อลดความวิตกกังวล เทคนิคการแสดงตัวอย่าง เพื่อสร้างรูปแบบของการตอบสนองอันถูกต้องเหมาะสมขึ้นใหม่รวมทั้งช่วย เสริมสร้างหรือลดการตอบสนองในรูปแบบเดิมที่เคยมีอยู่แล้วนั้น การซ้อมบทของพฤติกรรมเพื่อ สร้างทักษะในการแสดงออกที่เหมาะสมให้มากขึ้น การใช้เทปโทรทัศน์เพื่อการป้อนกลับทั้งด้านการ ใช้คำพูดและภาษาท่าทาง และเพื่อการแสดงตัวอย่างพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่ผู้เข้ารับการฝึก การมอบหมายให้ไปฝึกที่บ้านในระหว่างช่วงที่เข้ารับการฝึก และการใช้แบบสำรวจเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกให้ผู้เข้ารับการฝึกได้ทำก่อนและหลัง เข้ารับการฝึกเพื่อ ประเมินความก้าวหน้าอันเกิดจากการฝึก (พรพรรณ ทวีชยะประกา , 2526)

2 การพัฒนาบุคลิกภาพ บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคลในด้านกิจการงาน ชีวิตส่วนตัวและในสังคมทั่วไป เนื่องจากบุคลิกภาพเป็น ตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความล้มเหลวในการปรับตัว หรือการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (กนกรัตน์ สุระคงคะและคณะ 2528) โรเจอร์ (Roger ล้างถึงในบิงอร์ กูวิทรมย์, 2527) กล่าวว่า บุคลิกภาพขึ้นอยู่กับการรับรู้ของคน เมื่อบุคคลได้รับรู้แบบใดก็จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนไปตามแบบนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นไปตามสังคม อาจทำได้ด้วยการสร้างและการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของ บุคคลนั้นให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนาของสังคมนั้น คือ การที่นักศึกษาจะมีบุคลิกภาพดีตามที่ กำหนดไว้ในเป้าหมายของการพัฒนา สิ่งที่เป็นตัวกำหนดความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก

แต่ละคน ได้แก่ องค์ประกอบทางชีวภาพ อิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน ทักษะของบิดามารดา รวมถึง อิทธิพลทางโรงเรียน ได้แก่ วิธีสอนของครูและเพื่อนที่เรียนด้วยกันรวมทั้งอาจขึ้นอยู่กับอิทธิพลของ สื่อสารมวลชนด้วย ส่วนสุชาและสุรางค์ จันทร์เอม (2525) และกระแส ษณะวงศ์ (2536) กล่าวว่า อาจารย์เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างและสามารถสอดแทรกได้ใน ขณะที่สอน และสิ่งที่สถาบันการศึกษากระทำได้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา คือ การจัด สภาพแวดล้อมในสถาบันให้ดี สภาพแวดล้อมที่ดีจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีได้มาก การจัด สภาพแวดล้อมที่ดี จึงหมายถึง การจัดและการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม การรักษาความสะอาด สวยงาม การวางระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษา การดูแลให้ทุกคนปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ มีการให้ คำแนะนำปรึกษาและหน่วยพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา สภาพแวดล้อม ในมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อ อื่น ๆ หล่อหลอมบุคลิกภาพของนักศึกษาที่อยู่ร่วมกัน ดังนั้นมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อการปรับตัวและศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ (2535) กล่าวว่า กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองเป้าหมายในการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม ได้ด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า การดำเนินการเพื่อการพัฒนา นักศึกษาด้านพัฒนาบุคลิกภาพ และจริยธรรมนั้น ไม่ควรเป็นการบังคับโดยคุณลักษณะของกิจกรรมนันทนาการแล้วจะก่อให้เกิด การพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้รู้จักให้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของมนุษย์ ถ้าสมาชิกในสังคมเป็นผู้รู้จักให้ สุดท้ายทุกคนในสังคมนั้นจะเป็นผู้ได้รับ การให้ที่สำคัญก็คือการให้ เกียรติผู้อื่น การเป็นผู้มีความใฝ่รู้และรักงาน เป็นคุณสมบัติที่จะต้องมีในตัวนักศึกษาซึ่งเป็นวิธีที่ ใฝ่หาความรู้เพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพต่อไป ถ้านักศึกษามีคุณสมบัติในด้านนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่องต่อไปตลอดชีวิต ส่วนในด้านริักงานและรับผิดชอบในการทำงานเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญในการที่จะทำให้นักศึกษาผู้นั้นประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน สำหรับกิจกรรม นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองเป้าหมายในการพัฒนาบุคลิกภาพ และจริยธรรมดังกล่าว ข้างต้นได้ เพราะคุณลักษณะของกิจกรรมนันทนาการจะก่อให้เกิดการพัฒนา คือ ด้านการแสดงออก ของบุคคล ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ด้านการรับผิดชอบ ด้านการรับผิดชอบ ด้านการรู้แพ้รู้ชนะ ด้านความสัมพันธ์ในสังคม ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และด้านการศึกษาความรู้และมีคติ การพัฒนาดังกล่าวเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่เป็นการบังคับ แต่การเลือกกิจกรรมนันทนาการให้ เพื่อแสดงเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นควรจะได้พิจารณาเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม

สงบสุข ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาทางจิตใจและพฤติกรรม การฝึกทักษะมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในการพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์นั้นมององค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งคือ ทักษะส่วนตัวบุคคล ทั้งนี้เนื่องมาจากทักษะส่วนตัวบุคคลเป็นสิ่งที่มิชอบกึ่งนำพฤติกรรมของบุคคล หากบุคคลใดมีความคิดว่าผู้อื่นจะปฏิบัติต่อตนเองอย่างไม่เป็นมิตร บุคคลนั้นก็รับรู้และแปลความหมายของพฤติกรรมของผู้อื่นในทางลบ ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นมองผู้อื่นในแง่ดีก็จะสามารถเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การฝึกทักษะมนุษยสัมพันธ์ จึงมุ่งให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมส่วนตัวบุคคลโดยตรง เพื่อให้บุคคลมีสภาวะของจิตใจที่พร้อมจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ชูชีพ สมิกิโอรและสมัชชา เตียวสกุล (2530) ได้ทำการศึกษาผลของประสบการณ์กลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคลตามการรับรู้ของผู้รับการฝึก คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าผู้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบสำรวจทัศนคติส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการนับถือตนเองและด้านการมีทัศนคติมนุษยในแง่ดี แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้าน การยอมรับตนเองและด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิด ผู้รับการฝึกส่วนใหญ่จำนวนเกินกว่าร้อยละ 50 มีความคิดเห็นว่า ภายหลังจากการฝึกมนุษยสัมพันธ์ตนเองได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นอย่างมากคือ ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น รู้สึกไว้วางใจ ใกล้ชิด สนทนากับเพื่อนมากขึ้น มองเห็นแนวทางในการคลี่คลายความขัดแย้งกับผู้อื่น มองโลกในแง่ที่ดีขึ้น ได้รับประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิต การฝึกอบรมนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมาก นอกจากนี้จักรทอง ทาบทอง (2534) กล่าวว่า การที่วิศวกรไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนั้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากความเกียจคร้านหรือไร้ความสามารถ หากเป็นเพราะขาดการพัฒนาภาพพจน์และทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสามารถระบุถึงองค์ประกอบได้ 5 ประการ คือ ขาดประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน การขาดประสบการณ์และความเป็นคนที่รักอิสระมากเกินไป สรุปได้ว่า การฝึกทักษะมนุษยสัมพันธ์ได้ช่วยให้ผู้รับการฝึกมีทัศนคติส่วนบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบุคลากรนักศึกษา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานบุคลากรนักศึกษา พอลงประมวลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

1 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร

- 1 การได้มาซึ่งผู้บริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านกิจการศึกษาน้อย
- 2 นโยบายด้านกิจการนักศึกษาของผู้บริหารระดับสูงไม่ชัดเจน
- 3 ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ เข้าใจ และเห็นความสำคัญของงานกิจการนักศึกษา
- 4 ผู้บริหารในแต่ละระดับส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติต่องานกิจการศึกษาค่อนข้างดีและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 5 ความไม่ต่อเนื่องของคณะผู้บริหารอื่นเนื่องมาจากวาระการดำรงตำแหน่งยังไม่เหมาะสม
- 6 ขาดการวางแผนด้านกิจการนักศึกษาในระยะยาว
- 7 มหาวิทยาลัยยังไม่ได้นำวิชาการในสาขาต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยาและการบริหารมาพัฒนางานกิจการนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาอย่างแท้จริง
- 8 โครงสร้างการแบ่งส่วนการบริหารทางด้านกิจการนักศึกษายังไม่เหมาะสม
- 9 บุคลากรในมหาวิทยาลัยยังไม่เข้าใจปรัชญาอุดมศึกษา
- 10 ขาดนโยบายและการสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านการเมือง

2 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดระบบงาน

- 1 ขาดแคลนปัจจัยความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สถานที่ทำงาน บุคลากร สันามกีฬา แบบทดสอบมาตรฐาน เครื่องใช้สำนักงาน งบประมาณ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ หอพักนักศึกษา วัสดุต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา
- 2 ผู้บริหารยังไม่เห็นคุณค่าอันแท้จริงของงานกิจการนักศึกษา
- 3 การวางแผนและการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวางแผน ฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายบริหารมีน้อยทำให้การจัดกิจการนักศึกษาไม่สอดคล้องกับงานวิชาการ
- 4 หลักสูตรวิชาชีพและการจัดการเรียนการสอนบางสาขาไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา
- 5 บางสถาบันใช้เวลานอกราชการซึ่งควรเป็นเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาใช้เป็นเวลาเพื่อการสอนและการสอบ
- 6 ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาอย่างจริงจัง

- 7 ขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบทางราชการไม่คล่องตัว
- 3 ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของบุคลากร
- 1 บุคลากรขาดทักษะ ความรู้และประสบการณ์ เช่น ทักษะการจัดกิจกรรม จิตวิทยาแนะแนว ทักษะการให้คำปรึกษา (ขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง) และความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการ
 - 2 บุคลากรทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน
 - 3 บุคลากรมีโอกาสน้อยในการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษาและพัฒนานักศึกษา
 - 4 การกำหนดสัดส่วนของบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และจำนวนนักศึกษา
 - 5 บุคลากรไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของงาน
 - 6 ขาดแคลนผู้ที่มาทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
 - 7 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันเพื่อป้องกันและส่งเสริมการพัฒนานักศึกษา
 - 8 อาจารย์ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทาง วาจา ใจแก่นักศึกษาเป็นประจำ เพื่อให้ นักศึกษาซึมซับมาเป็นแบบอย่างของคน
 - 9 ไม่มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่ชัดเจน
 - 10 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ ของงานที่มีต่อนักศึกษา
 - 11 ขาดผู้นำที่มีความคิดริเริ่มโครงการใหม่ ๆ
 - 12 อาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ ยังยึดติดกับรูปแบบประสบการณ์เก่า ๆ เกี่ยวกับการจัดงานกิจการนักศึกษา มากกว่าการยึดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จึงทำให้ขาดการพัฒนางานให้ทันสมัยและน่าสนใจ
- 4 ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์
- 1 ขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น แบบทดสอบมาตรฐานต่าง ๆ อุปกรณ์กีฬาเอกสารสำหรับห้องสมุดอาเซียน เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผล วัสดุทัศนูปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ฯลฯ

- 2 ขาดแคลนอาคาร สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมนักศึกษาและสถานที่เพื่อการออกก้ำดั่งกาย และสิ้นทนาการ
 - 3 ขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนางานกิจการนักศึกษา
- 5 ปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์
- 1 การประชาสัมพันธ์ของงานกิจการนักศึกษาและของสถานศึกษาังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีคุณภาพดีเพียงพอ
- 6 ปัญหาเกี่ยวกับการขอความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ
- 1 อาจารย์ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรม นักศึกษาหรือมาเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2 บุคลากรในส่วนงานอื่น ๆ ไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญของลักษณะงานในฝ่าย กิจการนักศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองคลัง อาคารสถานที่และยานพาหนะ
- 7 ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงาน
- 1 งบประมาณที่ได้รับจำกัด ทำให้ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ ไม่สามารถฝึกอบรม ให้บุคลากรมีประสิทธิภาพและคุณภาพได้ทั้งหมดรวมทั้งโครงการพัฒนานักศึกษาต่าง ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ตามหลักการ
- 8 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมงานวิจัยทางด้านกิจการนักศึกษา
- 1 บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวิจัยทางด้านกิจการนักศึกษา
 - 2 ขาดข้อมูลจำเป็นพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการและลักษณะของ นักศึกษาในการวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาของฝ่ายต่าง ๆ
- 9 ปัญหาจากตัวนักศึกษา
- 1 นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา
 - 2 ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ การดำเนินงาน ตลอดจนกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ
 - 3 ขาดความรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 งานพัฒนานักศึกษาคาแบบของเอ ซี พี เอ

สืบเนื่องจากการประชุมของสมาคมบุคลากรนักศึกษาในวิทยาลัยอเมริกัน (The American College Personnel Association ACPA) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 เกี่ยวกับงานพัฒนานักศึกษาได้มีการพัฒนารูปแบบจำลองการจําลองการจําลองการเพื่อการพัฒนาที่ถือว่าสมบูรณ์แบบที่สําคัญ (Miller and Prince, 1976) รูปแบบจําลองดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสําคัญในการจําลองงานพัฒนานักศึกษา และความสัมพันธ์กับบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยยึดหลักการประสานงานความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาและบุคลากรเพื่อการพัฒนาที่ศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสําคัญที่ส่งผลให้การพัฒนานักศึกษาเป็นไปด้วยดี การประสานงานจะต้องสอดคล้องเกื้อกูลกันทั้งภายในองค์กรเองและระหว่างองค์กร ทุกฝ่าย ทุกงาน และทุกระดับมีความสําคัญเท่าเทียมกันและคําเนินงานเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ตามปณิธานที่ตั้งไว้ ให้พวกเขาสามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ครอบคลุมการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่สําคัญ 4 ด้านใหญ่ คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาทางอาชีพ ด้านการพัฒนาทางร่างกาย และด้านการพัฒนาทางอารมณ์และสังคม โดยที่สถาบันต้องยึดหลักการประสานงานของทุกฝ่ายเพื่องานพัฒนานักศึกษาที่ว่า

1) การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และสะสมกันมาของการเจริญเติบโต ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

2) การพัฒนามีการเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม ที่คาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่แต่ละคนหรือกลุ่มบุคคลทำงานร่วมกัน เพื่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าเพื่อตอบสนองภายหลังที่สิ่งนั้นได้เกิดขึ้นแล้ว

3) การได้สอนนักศึกษาถึงความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยให้พวกเขาเกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ

4) ควรให้นักศึกษามีโอกาสแก้ปัญหา เพื่อให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนา

5) การพัฒนาจะเป็นไปได้มากขึ้น ถ้านักศึกษา อาจารย์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในอันที่จะเสริมสร้างการพัฒนานั้น

6) ควรให้นักศึกษามีอิสระที่จะได้ลองแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกโดยไม่ต้องกลัวการโจมตีหรือการปฏิเสธความคิดเห็น

7) นักศึกษาต้องเป็นผู้เริ่มต้นด้วยตนเองที่จะก้าวไปข้างหน้าตามขีดความสามารถของคน และจะต้องประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นก่อนที่จะผ่านขั้นไปตลอดกระบวนการพัฒนา

8) นักศึกษาควรมีโอกาสได้ค้นหาความต้องการของตนเองที่จะเกิดการพัฒนาและตัดสินใจว่าการเรียนรู้อย่างใดที่เขาต้องการ และทำอย่างไรจะบรรลุความต้องการนั้น

9) นักศึกษาควรมีโอกาสได้สังเกตและมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มัพฏิการมที่สังคมยกย่องและมีคุณธรรม คุณลักษณะ ตลอดจนกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี

10) ควรให้นักศึกษาได้เข้าถึงแหล่งของกำลังคน กำลังทรัพย์ และข้อมูลที่จะเป็นต่อการพัฒนา

11) การทราบผลที่แท้จริงอันเกิดจากการกระทำของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนา

12) การเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติและลองใช้ความคิดและวิธีการใหม่ ๆ จะช่วยให้เกิดการพัฒนา

13) การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ซับซ้อน และการนำความรู้ไปใช้ในเวลานั้นควรในชีวิตจริง เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

จากหลักการดังกล่าวเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดการพัฒนาการด้านต่าง ๆ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดงานต่าง ๆ สำหรับช่วยเสริมการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ได้แก่

1 งานด้านการพัฒนาทางวิชาการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ลึกซึ้งในวิชาชีพที่นักศึกษาเลือกเรียน และมีความรอบรู้ในวิชาการด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความเจริญเติบโต สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่างๆและมีวิจารถาต มองการณ์ไกล งานที่มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาการดังกล่าว ได้แก่ การจัดหลักสูตรเพื่อการ

พัฒนาบุคคล จัดราชวิชาทางด้านศิลปศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ โปรแกรม การลดความวิตกกังวลทางการเรียน โปรแกรมฝึกการใช้ภาษา โปรแกรมฝึกความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ วิชาทฤษฎีการวัด โปรแกรมฝึกความเป็นผู้มีเหตุผล โปรแกรมฝึกทักษะในการอ่าน งานรับสมัครนักศึกษาและสอบคัดเลือกนักศึกษา งานทะเบียนนักศึกษา งานจัดชั้นเรียนเพื่อทบทวน ราชวิชา ศูนย์การเรียนรู้ โปรแกรมการพัฒนาทางด้านวิชาการ การใช้สื่อการเรียนการสอน การ ประเมินผลการเรียน โครงการส่งเสริมการศึกษาลดชีวิต การให้คำปรึกษาทางวิชาการ

2 งานด้านการพัฒนาทางอาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจตนเองโดย ใช้ความรู้และทักษะอย่างเต็มที่ของเขาเพื่อผลของการทำงานที่มีประสิทธิภาพและความพึงพอใจใน ทิศทางของอาชีพที่จะเลือกในอนาคต งานที่มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา มีการพัฒนาการดังกล่าวได้แก่ จัดหลักสูตรเพื่อการศึกษาวิชาชีพ การให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ กายภาพและศึกษาศาสตร์ การให้คำปรึกษาเพื่อวางแผนอาชีพและเป้าหมายชีวิต การจัดวางตัว บุคลากรให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ (อาชีพศึกษา) โปรแกรมการให้ความรู้เพื่อการกำหนดเป้า หมายชีวิตและค่านิยมทางอาชีพ โครงการความร่วมมือทางการศึกษากับภาคเอกชน งานบริการ จัดหางาน โปรแกรมฝึกทักษะการตัดสินใจ โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพทาง อุตสาหกรรม งานให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน การให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพ

3 งานด้านการพัฒนาทางร่างกาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็น ผู้ที่มีทักษะในการรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ซึ่งรวมถึงการพัฒนาทางเพศ งานที่มหาวิทยาลัย จะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาการดังกล่าวได้แก่ จัดหลักสูตรเพื่อการพัฒนา ทางด้านร่างกาย โปรแกรมให้ความรู้ทางด้านเพศศึกษา งานบริการอนามัย งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาร่างกาย โครงการพัฒนาสุขภาพชุมชน โปรแกรมทางด้านพลศึกษาและนันท นานการ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาร่างกายในมหาวิทยาลัยและระหว่างมหาวิทยาลัย การจัดสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ โครงการฝึกสมาธิ การให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพและพลานามัย

4 งานด้านการพัฒนาทางอารมณ์และสังคม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนา ให้เป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง สุขุมเยือกเย็น ว่างใจ แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในเกียรติ ชื่อสัตย์ อุดมและเสียสละเกิดการเรียนรู้และปรับตัวในด้านอารมณ์และสังคม งานที่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีการพัฒนาการดังกล่าว ได้แก่ จัดหลักสูตรเพื่อการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม โปรแกรมฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดง ออก โปรแกรมฝึกทักษะมนุษยสัมพันธ์ การประเมินสภาพแวดล้อม โปรแกรมการให้ความรู้เกี่ยวกับ ชีวิตคู่ ศูนย์สุขภาพจิต โปรแกรมชนกลุ่มน้อย โปรแกรมเกี่ยวกับศาสนา การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ นักศึกษาค่างชาติ การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือทางกฎหมาย งานวินัยนักศึกษา งานอาสา สมัครและบำเพ็ญประโยชน์ โครงการชุมชนสัมพันธ์ งานหอพัก กิจกรรมนักศึกษา การให้คำปรึกษา

ทางด้านอารมณ์และสังคม

ทั้งนี้การพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ที่จะเกิดขึ้นในตัวนักศึกษาร่างสมบูรณ์ได้ จะต้องมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับเป็นวงจรที่ผสมผสานอย่างต่อเนื่องกับบริบทอื่น ๆ ในรูปแบบจำลองดังกล่าวได้ใช้ สัญลักษณ์ของลูกศร เป็นเครื่องแสดงความสัมพันธ์ในการพัฒนานักศึกษาให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกด้าน จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ การตั้งเป้าหมายในการพัฒนา ยุทธวิธีในการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ การสอน การเป็นที่ปรึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินการพัฒนาตนเองของนักศึกษาและ การประเมินคปรแกรมการพัฒนานักศึกษา

1 การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรการและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานพัฒนานักศึกษา การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวควรเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมการกำหนดเป้าหมายด้วย เป็นการทํางานร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์และบุคลากร นักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษากำหนดพฤติกรรมและสภาพการณ์ที่ต้องการให้ชัดเจน

2 การจัดการเรียนการสอน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียนซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดการพัฒนาในตัวนักศึกษา ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงหลักของการเรียนรู้ มีศิลปะในการสอน แบบต่าง ๆ และความตระหนักในความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น การอภิปรายกลุ่ม การบรรยาย บทเรียนโปรแกรม การฝึกการใช้ประสบการณ์การทำงานกลุ่มและการใช้สื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการสอนคือ อาจารย์ ซึ่งจะต้องมีความสามารถที่จะจัดวิชาที่จะส่งเสริมการพัฒนาในตัวนักศึกษา และนำไปสู่การบรรลุไว้ในหลักสูตรและสามารถที่จะสอนเรื่องต่าง ๆ ประเภทคุณธรรม การตัดสินใจ เพศสัมพันธ์ สิ่งเสพติดและเรื่องอื่น ๆ ตามความสนใจของนักศึกษา และสามารถทำหน้าที่ได้หลายบทบาททั้งเป็นผู้สอน ผู้ฝึก ผู้ให้คำปรึกษาและ นักประเมินผล การจัดการเรียนการสอนควรจัดได้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เนื้อหาวิชาที่สอนนอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ก็ควรมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิต การตัดสินใจแก้ปัญหาทั้งทางวิชาการและชีวิต ในส่วนของงานบุคลากรนักศึกษาก็มีส่วนช่วยในการวางแผน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์และบุคลากรนักศึกษาเพื่อปรับสภาพการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาหรือเปิดวิชาใหม่หรือการฝึกอบรมนักศึกษา

3 การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา ความคับข้องใจความวิตกกังวลความว้าวุ่นใจและความไม่สบายใจต่าง ๆ เพื่อให้เขาสามารถแก้ไขปัญหาคูแลจัดการ กับความรู้สึกหรือสภาวะความไม่สบายใจดังกล่าว ก่อนที่ปัญหาหรือสภาวะเหล่านี้จะทวีความซับซ้อนและรุนแรงจนยากเกินกว่าจะแก้ไข การให้คำปรึกษามีทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มและองค์กร การให้คำปรึกษาเกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาเอ็กต์บุคคล โครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริม

และสนับสนุนให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเองตามความสนใจ ความถนัด ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อมกันด้วย ซึ่งในการจัดการให้คำปรึกษาควรจะให้มีการครอบคลุมทุกด้าน กิจกรรมนี้จะมีประโยชน์มากถ้าบุคลากรนักศึกษาทำงานร่วมกับคณะวิชาต่าง ๆ

4 การจัดสภาพแวดล้อม เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่ เพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนานักศึกษา สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะสม จะมีอิทธิพลอย่างสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องจัดทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีประสบการณ์ ทั้งนี้บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันโดยมีบุคลากรนักศึกษาเป็นฝ่ายจัดการ

5 การประเมินผล เป็นการคิดตามผล การตรวจสอบ ประเมินคุณค่าจากงานที่ได้คาดหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้และสมควรจะมีการปรับแก้ไขส่วนใดบ้าง ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนานักศึกษา นักศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวนักศึกษาด้วยการวัดการพัฒนาดตนเององค์ประกอบที่สำคัญในการประเมินความต้องการพัฒนาดตนเองของนักศึกษา ประเมินเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งในด้านส่วนตัวและการศึกษา ประเมินระดับการพัฒนาดตนเองโดยละเอียดทั้งในปัจจุบันและที่ประสบความสำเร็จแล้ว ประเมินผลการพัฒนาต่างต่อเนื่อง คือ มหาวิทยาลัยต้องมีสถานที่อย่าง เป็นทางการที่จะใช้ เป็นศูนย์กลางหรือที่ตั้งของโครงการ บุคลากรที่ทำงานด้านนี้ต้องมีความเชี่ยวชาญ เข้าใจในการวัดผลและเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเตรียมการ ดำเนินการและสรุปผลการประเมินได้อย่างต่อเนื่อง มีโปรแกรมสอนอาจารย์ บุคลากรนักศึกษาและนักศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน และการใช้ผลของการประเมินให้เป็นประโยชน์ และการประเมินโปรแกรมการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้แน่ใจว่ามีประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับการพัฒนานักศึกษา

6 บุคลากรเพื่อการพัฒนา นักศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรนักศึกษา(ฝ่ายกิจการนักศึกษา) ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้งานพัฒนานักศึกษาทั้ง 4 ด้าน ดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจนักศึกษา ความต้องการและจุดมุ่งหมายของพวกเขาและหาวิถีทางช่วยส่งเสริมให้เขาได้พัฒนาตนเองไปจนถึงที่สุดและประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน และบริบทที่เกี่ยวข้อง

การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการพัฒนาทั้ง 4 ด้านและบริบทที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษา มีหลักการพัฒนานักศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1 การพัฒนานักศึกษานั้นต้องพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน
- 2 นักศึกษาความแตกต่างกัน แต่ละคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง จึงควรปฏิบัติต่อนักศึกษาตามลักษณะที่มีความแตกต่างกัน
- 3 ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งหมด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษา
- 4 นักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบตนเองในการเข้าร่วมการพัฒนาบุคลากรด้วยความกระตือรือร้น
- 5 ทุกฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนานักศึกษา

ในการพัฒนานักศึกษานั้นสถาบันอุดมศึกษา มีเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาทางด้านวิชาการเพื่อให้ นักศึกษาได้มีความรู้ลึกซึ้งในวิชาชีพที่นักศึกษาเลือกเรียน และมีความรอบรู้ในวิชาการด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความเจริญเติบโต สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่างๆและมีวิจาร์ญาณ มองการณ์ไกล ในการพัฒนานักศึกษาทางด้านอาชีพเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจตนเองโดยใช้ความรู้และทักษะอย่างเต็มที่ของเขา เพื่อผลของการทำงานที่มีประสิทธิภาพและความพึงพอใจในทิศทางของอาชีพที่จะเลือกในอนาคต ในการพัฒนานักศึกษาทางด้านร่างกายเพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีทักษะในการรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางเพศ และการพัฒนานักศึกษาทางด้านอารมณ์และสังคม เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง สุขุมเยือกเย็น ว่างแ้ง แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความรับผิดชอบ อดทนหนักแน่นเพียร ซื่อสัตย์ อดทนและเสียสละเกิดการเรียนรู้และปรับตัวในด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนานักศึกษาทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง หากแก่การแบ่งออกจากกันอย่างเด็ดขาด ความการพัฒนานักศึกษาของรูปแบบเอ ซี พี เอ กวกำหนดเป้าหมายดังกล่าวจะต้องกระทำร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรเพื่อการพัฒนา นักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษากำหนดพฤติกรรมและสภาพการณ์ที่ต้องการอย่างชัดเจน และยังช่วยแนะนำให้นักศึกษาฝึกการตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การตั้งเป้าหมายยังมีความสำคัญต่อการบริหารและโปรแกรมการพัฒนานักศึกษามาก ทั้งนี้เพราะการพัฒนานักศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ถ้าขาดเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว การพัฒนานักศึกษาก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้

รูปแบบการพัฒนานักศึกษานี้ มีการกำหนดยุทธวิธีเพื่อใช้ในการพัฒนานักศึกษาที่สำคัญ และมีใช้หน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ควรที่จะเกิดขึ้นจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายและการทำงานร่วมกันได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรเพื่อการพัฒนา นักศึกษา(ฝ่ายกิจการนักศึกษา) และนักศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสถาบันอุดมศึกษา การทำงานร่วมกันดังกล่าวเป็นไปเพื่อการปรับสภาพการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา หรือการเปิดวิชาใหม่ หรือการฝึกอบรมนักศึกษา ลำดับต่อมาคือการเป็นที่ปรึกษา เพื่อช่วยให้ความต้องการและความสามารถของนักศึกษามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ช่วยในการวางแผนและการพัฒนานักศึกษาให้

สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของนักศึกษา ซึ่งจะเป็ประโยชน์มากถ้าบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาทำงานร่วมกับคณะวิชา มากกว่าทำงานเฉพาะส่วนกลาง และการจัดสภาพแวดล้อมเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ำให้ต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมและมีสัดส่วนที่พอดีกับนักศึกษา เพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การประเมินในที่นี้ครอบคลุมถึงการประเมินระดับการพัฒนาของนักศึกษาและการประเมินโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา การประเมินเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้นักศึกษารู้ถึงสภาพหรือระดับการพัฒนาของตนเอง และทำให้ทราบว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอีกมากน้อยเพียงใดจึงจะบรรลุเป้าหมาย ส่วนการประเมินโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าโปรแกรมพัฒนานักศึกษานั้น ๆ มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับการพัฒนานักศึกษา การประเมินจะเกี่ยวข้องกับกาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนักศึกษา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของนักศึกษาและของโปรแกรมมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 การจัดการศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 19 ก.พ. 2502 โดยความร่วมมือช่วยเหลือ ทางเศรษฐกิจและวิชาการระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ (Thai-German Junior Technical Institute) เปิดสอนหลักสูตรระดับช่างฝีมือ เพื่อผลิตช่างอุตสาหกรรมในสาขาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่รัฐบาลในขณะนั้นเริ่มให้ความสำคัญ (สมชาย ไชยเวช , 2530)

พ.ศ. 2506 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ เปิดสอนระดับช่างเทคนิคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น

พ.ศ. 2514 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติรวมวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี และวิทยาลัยโทรคมนาคม จัดตั้งเป็น "สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า" สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ต่อมาใน พ.ศ. 2517 ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ให้เป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้ง 3 วิทยาเขต เป็นส่วนราชการในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

และเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในด้านการบริหารงานของสถาบัน เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 จึงได้มีพระราชบัญญัติยกฐานะวิทยาเขตทั้งสามเป็นสภากันอิสระ มีฐานะเป็นกรมเทียบเท่ามหาวิทยาลัย ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี เฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ พ.ศ. 2502 ด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งถือเป็นขั้วใหม่ทางอาชีวศึกษาไทยที่มีการสนับสนุนทางการศึกษาจากเดิมในแนวอังกฤษและสหรัฐอเมริกา การจัดการศึกษาเป็นแบบฉบับเยอรมันที่มุ่งเน้นการปฏิบัติและสามารถกระทำได้จริง นักเรียนที่เข้ามาศึกษาที่มีคุณสมบัติที่เข้มงวดกว่าคนอื่น ความที่เป็นสโตร์เยอรมันที่ไม่เหมือนใคร มีจุดการศึกษาจากที่นี้จึงเป็นช่างที่ปฏิบัติงานได้ แก้ปัญหาในสนามได้ทันและมีฝีมือ ได้รับการยกย่องชมเชยและสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนเป็นที่รู้จักทั่วไป

ลักษณะดังกล่าวกลายเป็นเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัว และกลายเป็นแบบอย่างของการจัดดำเนินการเรียนการสอนทางสาขาวิชาชีพให้นักศึกษาให้แก่นักเรียนวิชาชีพ ทั่วประเทศในเวลาต่อมา

จากโรงเรียน กลายเป็นวิทยาลัย และยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีปรัชญาการจัดการศึกษาที่เน้นการสอน วิจัย และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเฉพาะเพื่อผลิตวิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยีและครุอาชีวศึกษาทั้งงานของทุกหน่วยมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนและสนับสนุนซึ่งกันและกันหมด เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่รู้อะไร ทำจริง คิดเป็นและทำอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับความต้องการกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีนิสิตที่จะผลิตให้ให้เป็น "ผู้สร้างเทคโนโลยี" มากกว่า "ผู้ใช้เทคโนโลยี" เพื่อการพึ่งตนเองทางอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อให้บัณฑิตเป็นคนโดยสมบูรณ์ มีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ และมีคุณธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาของสถาบันที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน นอกจากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล และได้รับความร่วมมือด้านค่าเช่า ๆ จากการประสานงานหน่วยงานอื่น ๆ ของภาครัฐแล้ว สถาบันยังได้รับความร่วมมือจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมหลายด้าน เช่น การให้โรงงานเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา การสมทบด้านการเงินในกิจกรรมต่าง ๆ การให้ทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ การร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา การให้บุคลากรทางวิชาการผู้เชี่ยวชาญร่วมกับการส่งแรงงานเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม การร่วมกันจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน และมีประสิทธิภาพในรูปแบบของ Sandwich หรือ Cooperative Education ที่นักศึกษาและบุคลากรของโรงงานต้องเรียนทั้งที่สถาบันและโรงงานเป็นช่วง ๆ สลับกันตามความเหมาะสม นอกจากนี้สถาบันได้มีความสัมพันธ์ติดต่อ และได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวางต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัย รัฐบาลและองค์กรต่างประเทศอีกหลายแห่ง ซึ่งเป็นความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างทันสมัยสอดคล้องกับวิทยาการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเปิดโอกาสที่จะ "เสริมสร้างและพัฒนา" คำดังกล่าว "ให้มีขีดความรู้ ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เป็น "ผู้สร้างเทคโนโลยี" มากกว่า "ผู้ใช้เทคโนโลยี" โดยส่งเสริมพร้อมกันให้มีความสำคัญต่อการศึกษางานวิจัย และงานบริการทางวิชาการ เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมของชาติได้พึ่งตนเองได้มากขึ้น (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2537)

สถาบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา 4 หน่วยงานคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และมีหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้บริการทางวิชาการ 7 หน่วยงานคือ สำนักงานอธิการบดี บัณฑิตวิทยาลัย สำนักหอสมุดกลาง สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา และสำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม ศูนย์บริการเทคโนโลยีไทย-ฝรั่งเศส และโครงการสำนักคอมพิวเตอร์ ในปีการศึกษา 2538 มีนักศึกษาทั้งหมด 11,482 คน บุคลากร 1,245 คน (กองแผนงาน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2538)

การบริหารสถานศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดการบริหารสถานศึกษาตามแผนภูมิโครงการสร้างแบ่งส่วนราชการสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประกอบด้วย คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สำนักหอสมุดกลาง สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม สำนักงานอธิการบดี มีหน่วยงานที่กำลังเตรียมการจัดตั้งเป็นสำนัก คือ โครงการสำนักคอมพิวเตอร์ มีหน่วยงานภายในอิสระอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานอธิการบดี คือ ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีไทย-ฝรั่งเศส และมีหน่วยงานภายในรอการจัดตั้งอย่างเป็นทางการในระดับคณะ คือ คณะอุตสาหกรรมศาสตร์ การดำเนินงานบริหารมีสภาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นองค์กรการบริหารงานสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบัน การบริหารงานของสถาบันยึดถือการยึดเป็นผู้นิ่งค้ำพิงเสาและรับผิดชอบในการบริหารงานทั้งหมด มีรองอธิการบดีช่วยปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร การบริหารงานในระดับสถาบันดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีสภาคณาจารย์สถาบัน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่ออธิการบดี สภาที่สภาสถาบันหรืออธิการบดีมอบหมาย มีคณะกรรมการบริหาร ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการบริหาร และนำเสนอข้อสังเกตต่ออธิการบดีและสภาสถาบันในเรื่องงานวางนโยบายด้านงานบริหารของสถาบันให้เล็งอำนาจคณาจารย์ดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายในการบริหารประเทศ ด้านการงบประมาณและการคลัง ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร กำนันทนแผนพัฒนาสถาบัน ติดตามผลการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบข้อบังคับและแผนงานที่สภาสถาบันมอบหมาย สนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถาบัน และมีคณะกรรมการวิชาการ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านวิชาการและนำเสนอข้อสังเกตต่ออธิการบดีและสภาสถาบันในเรื่องที่เกี่ยวกับ งานวางนโยบายและ

แผนวิชาการ งานพัฒนาและบริหารหลักสูตร งานคณาจารย์ งานค้ำประกันการเรียนและสัมป
สน์ งานด้านวิชาการและงานวิชาการอื่น ๆ ในระดับคณะและสำนักมีคณบดีหรือผู้อำนวยการเป็นผู้
บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการบริหารงาน มีรองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการช่วยปฏิบัติงานใน
ด้านต่าง ๆ ตามที่คณบดีจะได้มอบหมาย ในคณะแบ่งออกเป็นภาควิชาและสาขาวิชาต่างๆ มีหน้าที่
ในการจัดการเรียนการสอน ให้ความรู้และพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง มีหัวหน้าภาควิชา
ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและบริหารงานของภาควิชา ในการบริหารงานของคณะและสำนัก ดำเนินการ
ในรูปขององค์กร คือ คณะกรรมการประจำคณะ จึงทำหน้าที่วางนโยบายและแผนงานของหน่วย
งานให้สอดคล้องกับนโยบายของสภากัน พิจารณาเสนอหลักสูตรการศึกษาของคณะต่อสภากัน
จัดการและควบคุมการวัดผล การประเมินการศึกษาของคณะและให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณบดี
การได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร การการดำรงตำแหน่ง อำนวยหน้าที่และความรับผิดชอบ
เป็นไปตามข้อบังคับ และพระราชบัญญัติสภากัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สภากัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีและสภากัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2528

หน่วยการจัดการศึกษา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีฐานะเป็นคณะวิชาหนึ่ง ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2507
ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้ยกฐานะเป็นคณะเต็มรูปแบบ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ
เฉพาะด้านวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมศาสตร์ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาใน 2 ระดับ
คือ ปริญญาตรีและปริญญาโท ดังนี้

1. ในระดับปริญญาตรี มีการจัดการศึกษา 2 รูปแบบคือ

ก. สาขาวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.) มี 6 สาขา
วิชา ได้แก่ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิศวกรรมการผลิต สาขา
วิศวกรรมเคมี สาขาวิศวกรรมโยธาและสาขาวิศวกรรมอุตสาหกรรม
ข. สาขาอุตสาหกรรมศาสตร์ หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อศ.บ.) มี 4
สาขาวิชา ได้แก่ สาขาเทคโนโลยีสหสาขาวิชา สาขาเทคโนโลยีการผลิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า
อุตสาหกรรมและสาขาเทคโนโลยีโครงสร้าง

2. ในระดับปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (วศ.ม.) มี 4 สาขาวิชา
ได้แก่ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิศวกรรมการจัดการอุตสาหกรรม
และสาขาวิศวกรรมการผลิต

สำหรับการบริหารคณะนั้นได้แบ่งส่วนราชการไว้ดังนี้

- 1 สำนักงานคณบดี
- 2 ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล
- 3 ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
- 4 ภาควิชาวิศวกรรมการผลิต
- 5 ภาควิชาวิศวกรรมเคมี
- 6 ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม
- 7 ภาควิชาเทคโนโลยีขั้นสูง
- 8 ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิต
- 9 ภาควิชาเทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม
- 10 ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีฐานะเป็นคณะ ได้รับการจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2512 ในฐานะสาขาวิชาหนึ่งสังกัดวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้ยกฐานะขึ้นเป็นคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ได้มีการแบ่งส่วนงานวิทยาศาสตร์และครุศาสตร์ออกจากกัน ยกฐานะขึ้นเป็นคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะมีการจัดการเรียนการสอนใน 3 ระดับ คือ

ระดับปริญญาตรี

หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (ค.อ.บ.) มี 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิศวกรรมโยธา และสาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ระดับปริญญาโท

หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ค.อ.ม.) มี 5 สาขาวิชา คือ สาขาเครื่องกล สาขาไฟฟ้า สาขาโยธา สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา และสาขาบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา

ระดับปริญญาเอก

หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต (ค.อ.ค.) มี 1 สาขาวิชาคือ สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

สำหรับการบริหารคณะนั้นได้แบ่งส่วนราชการไว้ดังนี้

- 1 สำนักงานคณบดี
- 2 ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล
- 3 ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า
- 4 ภาควิชาครุศาสตร์โยธา
- 5 ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
- 6 ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา
- 7 ภาควิชาภาษาและสังคม

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีฐานะเป็นคณะ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2531 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อตอบสนองความต้องการบุคลากรของหน่วยงานภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนหน่วยงานรัฐบาลมีจัดการเรียนการสอนใน 2 ระดับ

ระดับปริญญาตรี

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) มี 6 สาขาวิชา คือ เคมีอุตสาหกรรม สติติประยุกต์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ประยุกต์ คณิตศาสตร์ประยุกต์ ฟิสิกส์อุตสาหกรรมและอุปกรณ์การแพทย์ และ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร

ระดับปริญญาโท

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) มี 1 สาขาวิชา คือ เคมีอุตสาหกรรม

สำหรับการบริหารภายในคณะได้แบ่งส่วนราชการไว้ดังนี้

- 1 สำนักงานคณบดี
- 2 ภาควิชาเคมีอุตสาหกรรม
- 3 ภาควิชาฟิสิกส์และอุปกรณ์การแพทย์
- 4 ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร
- 5 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ
- 6 ภาควิชาคณิตศาสตร์
- 7 ภาควิชาสติติประยุกต์

นอกจากนี้ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ได้มีความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข มีข้อตกลงในการสนับสนุนการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาอุปกรณ์การแพทย์ โดยทางส่งช่างเทคนิค

เข้ามาศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวจำนวนปีละไม่เกิน 20 คน ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเทคนิคการอุปกรณ์ ความต้องการของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีฐานะเป็นคณะวิชาหนึ่ง เดิมก่อตั้งในนามของโรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ (โทช-เขอมิน) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2502 จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการประกาศให้พระราชบัญญัติจัดตั้งเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาลัยเทคนิคเดิมจึงรวมเข้าเป็นภาควิชาหนึ่งของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีชื่อว่า ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 ได้แยกตัวออกจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ และได้ยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จัดการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2536 วิทยาลัยได้เตรียมยกฐานะขึ้นเป็นคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ในระหว่างดำเนินการนี้วิทยาลัยจึงจัดการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.วช.) เป็นหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาให้มีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีประสบการณ์ทางเทคนิค และพื้นฐานความรู้ทาง สังคมที่เหมาะสมต่อการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป มี 3 สาขาวิชาคือ สาขาเครื่องกล สาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาโยธา

2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.วส.) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตช่างเทคนิคที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามากขึ้น สามารถผลิตเครื่องมือเครื่องจักรซ่อมบำรุงรักษาวิเคราะห์และดำเนินการวางแผนการผลิตงานทางอุตสาหกรรม ตลอดจนมีความรู้การใช้เครื่องมือเครื่องจักรกลทันสมัย ทั้งต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การจัดการศึกษา มี 13 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาทางด้านเครื่องกล สาขาไฟฟ้า สาขาก่อสร้างและงานไม้

3 หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.สบ.) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นนักเทคโนโลยีที่สามารถคิด ออกแบบ สร้างและนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบและเหมาะสมในสถานภาพของนักเทคโนโลยี ผู้ผลิตและพัฒนาในสายงานอุตสาหกรรมหรือการประกอบอาชีพอิสระ มี 5 สาขาวิชา คือสาขาเทคโนโลยีเครื่องกล สาขาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยีโยธา สาขาเทคโนโลยีการเชื่อมและสาขาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับการบริหารวิทยาลัยนั้นได้แบ่งส่วนราชการไว้ดังนี้

1. สำนักงานผู้อำนวยการ
2. ภาควิชาเครื่องกล
3. ภาควิชาไฟฟ้า
4. ภาควิชาก่อสร้างและงานไม้
5. ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคม
6. ศูนย์ฝึกงานผลิตอุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย เป็นหน่วยงานระดับคณะที่ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ ประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงานของภาควิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบัน โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น

- 1) สำนักงานคณบดี
- 2) ฝ่ายวิชาการ
- 3) ฝ่ายวางแผนพัฒนาและวิจัย

หน่วยสนับสนุนการศึกษา

สำนักหอสมุดกลาง มีฐานะเป็นสำนักจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2531 โดยมีจุดมุ่งหมายในการเป็นหน่วยงานส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าและวิจัย บริการวิชาการ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลทางด้านอาชีพและเทคนิคศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ให้แก่นักศึกษา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไป ให้บริการวิชาการ ได้แก่ ให้บริการยืม-คืนหนังสือ และจองคิวระบบอาร์ไอดี บริการสืบค้นสารนิเทศภายในห้องสมุดด้วยระบบคอมพิวเตอร์และในระบบปกติจากฐานข้อมูลสิ่งตีพิมพ์ที่พัฒนาขึ้นไว้ บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM บริการสืบค้นข้อมูลจาก TDR TIAC และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ บริการสรุปข่าวสำคัญประจำวัน บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุด บริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาในรูปแบบของวัสดุสื่อส่วน เทปโทรทัศน์ เทปเสียง สไลด์ แผ่นโปร่งใสและชุดการเรียนด้วยตนเอง

สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มีฐานะเป็นสำนักจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2523 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้นคว้าและเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษา รวมทั้งแนวทางประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ดำเนินการวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พัฒนาแบบทดสอบ รวบรวม วิเคราะห์ ประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น วิจัยทางการศึกษาด้านเทคนิคและพัฒนาให้บริการวิชาการทาง

ด้านเทคโนโลยีเทคนิคศึกษาอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ รวมทั้งรับผิดชอบโครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ภายใต้โครงการความร่วมมือกับรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

สำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม มีฐานะเป็นสำนัก จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2534 มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่ออุตสาหกรรม วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และให้บริการด้านเทคนิคการผลิตแก่สถานประกอบการ

โครงการสำนักคอมพิวเตอร์ เป็นหน่วยงานภายในสถาบัน กำลังเตรียมการจัดตั้งเป็นสำนักคอมพิวเตอร์โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนการวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษาของสถาบันโดยทำให้บริการระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ พัฒนา และบำรุงรักษา ระบบสารสนเทศและเครือข่ายเพื่อการสนับสนุนการบริหารงานและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบัน เป็นศูนย์กลางในการเก็บรักษาปรับปรุงข้อมูล กำหนดรูปแบบสำหรับระบบงานคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ ตลอดจนค้นคว้าและวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์

ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีไทย - ฝรั่งเศส เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลฝรั่งเศส โดยความร่วมมือของทั้งสองกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมงานเชื่อมและแก๊ส สภาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลแห่งประเทศไทยฝรั่งเศส และสมาคมบริษัทผู้พัฒนาอุปกรณ์การสอนด้านอุตสาหกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษาของสถาบันและฝึกอบรมครูช่างอุตสาหกรรมทั้งภาครัฐและเอกชน ช่างและวิศวกรของสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล เครื่องเชื่อมอัตโนมัติ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และระบบการบิน ตลอดจนให้บริการให้คำปรึกษาด้านเทคนิคและวิธีการเพิ่มผลผลิต

สำนักงานอธิการบดี มีฐานะเป็นสำนัก โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นหน่วยกลางในการบริหารงานต่าง ๆ ของสถาบันมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นกองกลาง กองแผนงาน กองบริการการศึกษาและกองกิจการนักศึกษา

กองกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน ประสานงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชีและพัสดุ ดูแล บำรุงรักษาพัฒนาและตกแต่งอาคารสถานที่ การรักษาความปลอดภัยและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ดูแลและประสานงานด้านการบริหารงานบุคคล ตลอดจนการประสานงานประชาสัมพันธ์กิจการต่าง ๆ ของสถาบัน

กองแผนงาน มีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานในการกำหนดนโยบายและการวางแผนของสถาบัน การวิเคราะห์ การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้ของสถาบัน พัฒนาระบบคลังข้อมูล การทำแผนพัฒนาสถาบัน งานวิจัยสถาบัน และงานทางด้านวิเทศสัมพันธ์

กองบริการการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาวิชาการของสถาบัน การจัดทำทะเบียนและสภานักศึกษา งานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาคณาจารย์ งานส่งเสริมการวิจัยและงานที่เกี่ยวกับเอกสารการพิมพ์ของสถาบัน

กองกิจการนักศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานที่เกี่ยวกับนักศึกษา ที่สถาบันจัดให้มีขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้สัมผัส เรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรมและกีฬา นอกเหนือจากการศึกษาในชั้นเรียนปกติและจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ ให้นักศึกษา ในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สำคัญส่วนหนึ่งของสถาบัน ประกอบด้วยงานกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อเสริมหลักสูตรทางด้านการศึกษาและนันทนาการ รวมถึงการบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรมที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาการ จัดทำแผนกิจกรรมร่วมกัน ปกครองกันเอง เล่นกีฬา รื่นเริง ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์คือสังคมภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น ค่าอาสาสมัคร ฯ

การจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของศึกษา หลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือในปัจจุบัน ประกอบด้วยหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกเป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหลักสูตรในระดับปริญญาตรี สถาบันได้แบ่งหลักสูตรเป็นหมวดวิชาใหญ่ ๆ 3 หมวดวิชา คือหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นการศึกษาวิชาทั่วไปที่ครอบคลุมรายวิชาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ที่รู้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณภาพตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้ดีในลักษณะการจัดเป็นรายวิชา มีจำนวนหน่วยกิตรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้านซึ่งเป็นวิชาแกนวิชาเฉพาะวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้นอกจากนี้ยังมี

มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

หลักสูตรในระดับปริญญาโท มี 4 ลักษณะ คือ แผน ก (เดิม) เรียนรายวิชา 36 หน่วยกิต วิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต แผน ก (1) ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต แผน ก (2) ทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต เรียนรายวิชา ไม่น้อยกว่า 26 หน่วยกิต และแผน ข ศึกษาเฉพาะรายวิชา ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์

หลักสูตรระดับปริญญาเอก มี 2 ลักษณะ คือ เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ หรือเรียนรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิตและทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

ระบบการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดระบบการศึกษาเป็นระบบทวิภาค แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ

1 ภาคการศึกษาปกติ แบ่งออกเป็นภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ในแต่ละภาค การศึกษามีระยะเวลาการศึกษาไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ สำหรับภาคการศึกษาที่ 1 จะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และภาคเรียนที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม

2 ภาคการศึกษากู้คร้อน มีระยะเวลาการศึกษาประมาณ 6 สัปดาห์ จะเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม

เวลาเรียน ในภาคการศึกษาปกติจะแบ่งเป็น 2 รอบ

- รอบปกติ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.00-16.00 น.
- รอบค่ำ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 16.00-21.00 น. และวันเสาร์ เวลา 08.00-16.00 น.

เวลาเรียน ในภาคการศึกษากู้คร้อน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.00-16.00 น.

ระยะเวลาศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาศึกษาตามลักษณะของหลักสูตรสาขาวิชาคือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีระยะเวลาศึกษา 3 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 6 ปีการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รอบปกติ มีระยะเวลาศึกษา 2 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 4 ปีการศึกษา รอบค่ำมีระยะเวลาศึกษา 3 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 6 ปีการศึกษา ปริญญาตรี รอบปกติมีระยะเวลาศึกษา 4 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ปริญญาตรีต่อเนื่อง (2-3 ปี) รอบปกติ

มีระยะเวลาศึกษา 2 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 4 ปีการศึกษา รอบค่ามีระยะเวลาศึกษา 3 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 6 ปีการศึกษา

การรับเข้าศึกษา สถาบันดำเนินการรับเข้า 2 วิธี คือ การสอบคัดเลือกเองเป็นหลัก เพื่อเป็นการคงเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบันที่จะผลิตช่างเทคนิค ครูช่างและวิศวกรปฏิบัติโดยตรง นักศึกษาที่ผ่านการสอบคัดเลือกส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษามัธยมศึกษาจากสาขาวิชาชีวศึกษา เป็นนักศึกษาที่เรียนอยู่ในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาชีวศึกษาคู่ด้วยกัน หรือผู้ที่สอบผ่านการสอบคัดเลือกจะมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี การสอบคัดเลือกร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย (เริ่มปีการศึกษา 2536) เฉพาะผู้ที่ต้องการศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรม ปีละประมาณ 120 คน ผู้สมัครเข้าศึกษาในสถาบันจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกความวิสัยกว้างขั้น นักศึกษาเลือกสาขาวิชาที่ตนสนใจและตามความถนัด แยกตามสาขาวิชาและคณะในแต่ละระดับ และต้องมีคุณสมบัติและคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 7 แห่งระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือว่าด้วยการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและปริญญาโท พ.ศ. 2534

การขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา เนื่องจากสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถและพร้อมที่จะออกไปทำงาน โดดยไม่จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมหรือฝึกอบรมให้ก่อนที่สุดก่อนการปฏิบัติงาน ดังนั้นสถาบันจึงได้จัดดำเนินการรับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติและคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรด้วยวิธีการสอบคัดเลือกเอง นักศึกษาที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้จะมีสภาพเป็นนักศึกษา นักศึกษาต้องนำหลักฐานต่างๆ ที่สถาบันกำหนดไปขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่แจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งชำระเงินค่าธรรมเนียบการศึกษาและค่าบำรุงการศึกษา ค่าลงทะเบียนวิชาเรียนสำหรับภาคการศึกษานั้นให้ครบถ้วน

การลงทะเบียนเรียน สำหรับภาคการศึกษาปกตินักศึกษารอบปกติลงทะเบียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต และนักศึกษารอบค่าลงทะเบียนได้ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิตและไม่เกิน 18 หน่วยกิต สำหรับภาคการศึกษาคู่เรียน นักศึกษาลงทะเบียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

สถานภาพของนักศึกษามี 2 ประเภท คือ นักศึกษาสภาพปกติและนักศึกษาสภาพวิกาทัพที่ กล่าวคือนักศึกษาที่ลงทะเบียนเป็นภาคการศึกษาแรกหรือนักศึกษาที่สอบได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 และนักศึกษาสภาพวิกาทัพที่ คือ นักศึกษาที่สอบได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 และจะพ้นจากสภาพการเป็นนักศึกษาวิกาทัพที่เมื่อได้รับค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

ไม่ต่ำกว่า 2.00 นอกจากนี้สถาบันยังจัดการศึกษาพิเศษ โดยรับนักศึกษาพิเศษเข้าศึกษาโดยไม่นับหน่วยกิต และมีสิทธิลงทะเบียนได้ไม่น้อยกว่าภาคการศึกษาละ 6 หน่วยกิตและไม่เกิน 9 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาโครงการที่ีค่าลงทะเบียนได้ไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต ทั้งนี้ นักศึกษาพิเศษจะคงสภาพการเป็นนักศึกษาพิเศษได้ครั้งละ 1 ภาคการศึกษา แต่ไม่เกิน 2 ภาคการศึกษาคัดต่อกัน โดยไม่นับภาคการศึกษาฤดูร้อน เว้นแต่เป็นนักศึกษาของสถาบัน นักศึกษาพิเศษจะต้องได้คะแนนเฉลี่ยประจำภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 2.00 จึงจะเป็นนักศึกษาพิเศษในภาคเรียนที่สองได้ เว้นแต่เป็นนักกีฬาของสถาบัน

การวัดและประเมินผลการศึกษา การวัดและการประเมินผลการศึกษาเป็นไปตามระเบียบของสถาบันในเรื่องดังกล่าว ผลการศึกษาจะแสดงด้วยสัญลักษณ์เป็นตัวอักษร วิธีการวัดผลและประเมินผลใช้วิธีการสอบข้อเขียน การทำรายงาน มีการสอบกลางภาคและสอบปลายภาค

การสำเร็จการศึกษาและการขอรับปริญญา นักศึกษาจะต้องสอบได้จำนวนหน่วยกิตครบตามหลักสูตร และได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 สำหรับนักศึกษาซึ่งได้รับค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.50 และมีเวลาเรียนไม่เกินที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและไม่เคยสอบตกวิชาใด เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับเกียรตินิยมอันดับ 1 และนักศึกษาซึ่งได้รับค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และมีเวลาเรียนไม่เกินที่กำหนดในหลักสูตร และไม่เคยสอบตกวิชาใดเมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับเกียรตินิยมอันดับ 2

ข้อมูลพื้นฐานนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

นักศึกษาส่วนใหญ่ทุกระดับการศึกษาเป็นเพศชาย นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และ 20 ปี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ส่วนใหญ่อายุ 20 ปี และ 19 ปี ระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่อายุ 19, 20 และ 22 ปี ตามลำดับ และระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่อายุ 24 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ด้วยการพักอาศัยอยู่กับบิดามารดานับถือศาสนาพุทธ รองลงมาพักอาศัยอยู่บ้านเช่าหรือหอพัก ได้รับเงินอุดหนุนการศึกษาจากบิดามารดามากที่สุด รองลงมาจากการทำงาน มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2,000-6,000 บาท สถานภาพทางการสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่จะอยู่ด้วยกัน และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาบิดาถึงแก่กรรม (กองแผนงาน, 2537) นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานการศึกษาและผลการเรียนในเกณฑ์ดีจากสายอาชีพศึกษาคู่กัน มีบุคลิกภาพและการแสดงออกแตกต่างจากนักศึกษาสามัญศึกษา นักศึกษาบางคนเคยประกอบอาชีพก่อนเข้าศึกษาและบางคนประกอบอาชีพในระหว่างที่ศึกษา

สภาพการใช้พื้นที่ภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สภาพการใช้พื้นที่ภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันมีพื้นที่รวมทั้งหมด 81 ไร่ 1 งาน 9 ตารางวา ประกอบด้วยอาคารเรียน อาคารต่าง ๆ และสิ่งก่อสร้างอื่น

1 กลุ่มอาคารเรียน ได้แก่ อาคารวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (2 หลัง) มีพื้นที่ 28,941 ตารางเมตร อาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์ (5 หลัง) มีพื้นที่ 30,324 ตารางเมตร อาคารคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีพื้นที่ 9,372 ตารางเมตร อาคารศูนย์ปฏิบัติการเครื่องมือกลค้นแบบ มีพื้นที่ 300 ตารางเมตร อาคารศูนย์ปฏิบัติการครุศาสตร์อุตสาหกรรม 3,174 ตารางเมตร และอาคารอิเล็กทรอนิกส์ มีพื้นที่ 1,300 ตารางเมตร อาคารฝึกงานของภาควิชาเทคโนโลยีการผลิต (2 หลัง) มีพื้นที่ 1,200 ตารางเมตร อาคารฝึกงานของภาควิชาเทคโนโลยีขนถ่ายวัสดุ มีพื้นที่ 600 ตารางเมตร อาคารฝึกงานของสาขาวิชาช่างก่อสร้าง (2 หลัง) มีพื้นที่ 1,200 ตารางเมตร อาคารฝึกงานของภาควิชาวิศวกรรมเคมี มีพื้นที่ 600 ตารางเมตร อาคารฝึกงานของสาขาวิชาเครื่องจักรกลงานไม้ (2 หลัง) มีพื้นที่ 1,800 ตารางเมตร อาคารคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีพื้นที่ 17,260 ตารางเมตร อาคารกลุ่มโยธา มีพื้นที่ 10,932 ตารางเมตร

2 กลุ่มที่อยู่อาศัย บ้านพักอาจารย์และนักการภารโรง มีพื้นที่ 534 ตารางเมตร

3 กลุ่มอาคารอื่น ๆ ได้แก่ อาคารสำนักหอสมุดกลาง มีพื้นที่ 3,680 ตารางเมตร อาคารศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีไทย-ฝรั่งเศส มีพื้นที่ 3,330 ตารางเมตร อาคารสำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มีพื้นที่ 2,346 ตารางเมตร อาคารสำนักงานอธิการบดี มีพื้นที่ 2,310 ตารางเมตร อาคารโรงอาหารชั่วคราว มีพื้นที่ 1,200 ตารางเมตร อาคารใช้สอยทั่วไป มีพื้นที่ 880 ตารางเมตร อาคารโรงพิมพ์ มีพื้นที่ 300 ตารางเมตร อาคารงานอาคารสถานที่และยานพาหนะ มีพื้นที่ 150 ตารางเมตร อาคารพัสดุกลาง มีพื้นที่ 84 ตารางเมตร อาคารศูนย์พัฒนาอาชีพและอุตสาหกรรม มีพื้นที่ 80 ตารางเมตร อาคารสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมีพื้นที่ 80 ตารางเมตร อาคารอเนกประสงค์ มีพื้นที่ 18,183 ตารางเมตร และอาคารกิจกรรมนักศึกษา (กำลังก่อสร้าง) มีพื้นที่ 12,228 ตารางเมตร

สถาบันไม่มีศูนย์เรือนรวม พื้นที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละคณะจะเป็นห้องเรียนที่มีขนาดความจุตั้งแต่ต่ำกว่า ขนาดความจุ 30 คน ,ขนาดความจุ 30-60 และขนาดความจุ

61-100 คน ภายในห้องเรียนจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ พัดลม หรือเครื่องปรับอากาศ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สำหรับห้องปฏิบัติการทางภาษาและห้องคอมพิวเตอร์ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ มีหน่วยแยกบริการสื่อการเรียนการสอนต่างหาก ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดห้องทำงานไว้ให้นักศึกษาได้ทำงานตามลำพังเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือทำงานเป็นกลุ่มทำกาบ้าน ปรึกษาหารือ หรือทบทวน มีแต่บริเวณใต้ร่มไม้ ชั้นล่างของอาคาร กำลังมีอาคารกิจกรรมนักศึกษาใช้เป็นศูนย์กลางการบริหารของฝ่ายการนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษามีอิสระและมีการเรียนรู้จากการฝึกงานการบริหาร การจัดกิจกรรมของนักศึกษาและการพบปะสังสรรค์ระหว่างนักศึกษา (ไพฑูริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2538) มีหอประชุมอาคารเอนกประสงค์ภายในไว้สำหรับการประชุม บรรยายและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ สามารถจุได้ 900 คน ไม่มีหอประชุมเล็กภายใน ไว้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรมและทำพิธีต่างๆ นอกจากนี้ใช้เป็นสนามกีฬาในร่มด้วย ยังมีคุณภาพเชิงเทคนิค เงินทองและความสบายพลีชีพ อาคารเน้นลักษณะพิเศษในด้านการบิน การพูด การมอง การถ่ายเทอากาศ สี แสงและเสียง ไม่มีสโมสรหรือห้องอาหารสำหรับอาจารย์เพื่อให้ อาจารย์ได้พบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไม่มีสโมสรสำหรับนักศึกษา

มีโรงอาหารรวม 1 แห่ง และบริเวณชั้นบนของอาคาร 79 และโรงอาหารด้านหลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เป็นบริเวณที่จัดรับประทานอาหารของนักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน ในบริเวณเดียวกันจะประกอบด้วยบริเวณรับประทานอาหาร บริเวณประกอบอาหาร บริเวณจำหน่ายอาหาร บริเวณส่งของ บริเวณเก็บภาชนะและคอกภาชนะต่าง ๆ

บริเวณกิจกรรมนักศึกษา มีบริเวณที่ใช้ในด้านกิจกรรมต่าง ๆ และแสดงนิทรรศการอยู่ชั้นล่างและชั้นที่ 2 ของอาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์ บริเวณชั้นล่างและภายในหอประชุมอาคารเอนกประสงค์ มีพื้นที่สำหรับเล่นกีฬา คือสนามบาสเกตบอล 2 สนาม ด้านหลังอาคารเรียนของวิทยาลัยฯ สนามวอลเลย์บอล ตะกร้อ หน้าอาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์ สนามตะกร้อ 1 สนาม หน้าอาคารเรียนวิทยาลัย (ใช้พื้นผิวทางเท้า) มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาและภายในหอประชุม เป็นสำหรับกีฬาในร่มประเภทต่างๆ ได้อีก เช่น เทเบิลเทนนิส แบดมินตัน หมวกรุก หมวกละดาน ฯ แต่หากมีการใช้หอประชุมเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น เป็นสถานที่สอบ งานพิธีการ ก็จะไม่มีส่วนที่ไว้เล่นหรือแข่งขันกีฬาได้ ไม่มีสนามกีฬากลางแจ้งขนาดมาตรฐาน

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติเพื่อการฝึกงานด้านเทคนิค

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ เพื่อการฝึกงานด้านเทคนิค (IAESTE) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักศึกษาจากประเทศต่าง ๆ มีโอกาสฝึกงานหาประสบการณ์ด้านเทคนิคจากภาคอุตสาหกรรม

สาทรกรรมในระดับนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศหลายแห่งมีประเทศสมาชิกทั่วโลก สำหรับประเทศไทยมีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเป็นผู้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ภายใต้หน่วยงาน IAESTE THAILAND หรือในนามโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติเพื่อการฝึกงานด้านเทคนิคประจำประเทศไทย กิจกรรมหลักคือการส่งนักศึกษาไทยไปหาประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็พิจารณาให้นักศึกษานานาชาติมาฝึกงานในสถาบันการศึกษา โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัททั่วไปในประเทศไทย ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดโดยนักศึกษา จะได้รับการสนับสนุนค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าที่พัก ส่วนค่าเดินทางนักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบเอง นักศึกษาจะมีช่วงระยะเวลาในการฝึกงานในประเทศไทยในระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม หรือประมาณ 8-12 สัปดาห์ หรือตามความต้องการของทุกฝ่าย ใด ๆ ในที่หนึ่ง ๆ จะมีนักศึกษานานาชาติเข้ามาฝึกงานตามโครงการนี้ ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือประมาณ 20 คน นอกจากนี้ก็มีนักศึกษานานาชาติจากโครงการอื่น ๆ ก็จะมาสมทบ

การให้บริการและสวัสดิการแก่นักศึกษา

บริการห้องสมุด ห้องสมุดของสถาบันจัดอยู่ระบบศูนย์รวม คือ มีห้องสมุดประจำคณะ (ยกเว้นคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ อยู่ในระหว่างการดำเนินการ) มีลักษณะเป็นที่อ่านหนังสือและมีหนังสือ เอกสารเท่าที่จำเป็นต้องมีให้นักศึกษาใช้ได้อย่างเพียงพอ และมีสำนักหอสมุดกลาง เป็นศูนย์สารสนเทศในการให้บริการที่กว้างขวางขึ้น ให้บริการแก่คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบัน มีหนังสือส่วนใหญ่ออกอยู่ที่ ภายในติดตั้งเครื่องปรับอากาศ มีลักษณะเป็นที่อ่านหนังสือรวม ไม่ได้แยกเป็นห้องทำงานเฉพาะอาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ไม่มีบริการห้องประชุม สัมมนา กลุ่มย่อยสำหรับนักศึกษามาร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมเพื่อจะได้ไม่รบกวนผู้อื่น มีที่นั่งอ่านหนังสือเป็นที่นั่งเดี่ยวสำหรับผู้ต้องการค้นคว้าเป็นรายบุคคลน้อย มีการจัดเปลี่ยนป้ายนิเทศสม่ำเสมอ มีคณะกรรมการประจำสำนักเป็นผู้วางแผนนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ของห้องสมุด เปิดโอกาสให้บุคลากรและนักศึกษาได้เสนอข้อหนึ่งข้อสองที่ควรการใช้หรือสนใจ มีการจัดระบบเก็บรักษาและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการทำลายหรือสูญหายของหนังสือ มีปริมาณหนังสือภายในสำนักหอสมุดกลางตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหนังสือด้านศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์อื่น ๆ ด้วย มีบริการถ่ายเอกสาร บริการฝากของและระบบตรวจค้น มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุด เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดที่มีอยู่ในสถาบันมีแนวปฏิบัติไว้ในทิศทางเดียวกันและเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการ จึงเปิดให้บริการสำหรับภาคการศึกษาปกติ ทุกวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.00-19.00 น. และวันเสาร์เวลา 08.00-16.00 น. ภาคการศึกษาฤดูร้อน ทุกวันจันทร์-วันศุกร์

เวลา 08.00-16.00 น. การแนะนำการใช้บริการข้างต้นจะบรรจุไว้ในคู่มือการศึกษาของนักศึกษาและมีบริการสอบถามและช่วยการค้นคว้าแก่นักศึกษาทุกคน ตลอดจนการตีพิมพ์ประกาศประชาสัมพันธ์การใช้บริการต่าง ๆ เพิ่มเติมตามโอกาสประกาศ นักศึกษาต้องชำระค่าบำรุงห้องสมุดประจำแต่ละภาคการศึกษาคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคการศึกษาปกติภาคละ 100 บาท ภาคการศึกษาฤดูร้อน 200 บาท ส่วนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี ภาคการศึกษาปกติภาคละ 200 บาท ภาคการศึกษาฤดูร้อน 400 บาท

บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ อยู่ในความดูแลของงานทะเบียนและสถิตินักศึกษา กองบริการการศึกษา มีบริการออกหนังสือรับรองตั๋วเดือนรถไฟตลอดทั้งปี สำหรับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร และเดินทางไป-กลับโดยที่ให้บริการรถไฟเป็นประจำทุกวัน และออกหนังสือรับรองลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟประจำปี สำหรับนักศึกษาที่ต้องการเดินทางไปเยี่ยมบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่อยู่ต่างจังหวัด นักศึกษาต้องเสียค่าธรรมเนียมในการขอรับหนังสือรับรอง โดยมีการกำหนดการขอรับบริการได้ในเดือนสุดท้ายของภาคการศึกษาที่ 2 และครุราชจะเก็บเพิ่มเติมทั้งงานทะเบียนและสถิตินักศึกษา กองบริการการศึกษา ชั้น 2 อาคารสำนักงานอธิการบดี

บริการสุขภาพและอนามัย อยู่ในความดูแลของงานสวัสดิการและอนามัย กองกิจการนักศึกษา ให้บริการจ่ายยาตามอาการป่วยเล็กน้อยและไม่มีสาเหตุเรื้อรัง โดยไม่ผ่านแพทย์ มีพยาบาลประจำการ 2 คน ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีบริการตรวจรักษาโรคโดยแพทย์ทางด้านอายุรศาสตร์ ศัลยกรรมและจิตแพทย์ จากโรงพยาบาลคามวัน เวลาที่งานสวัสดิการและอนามัยจะได้ประกาศให้ทราบ ณ ชั้น 2 อาคารกลุ่มวิทยา

บริการทุนอุดหนุนการศึกษา สถาบันจัดให้ทุนอุดหนุนการศึกษาจากเงินรายได้ของสถาบันใน 2 ลักษณะ คือ เป็นทุนอุดหนุนการศึกษาโดยการยกเว้นค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และเป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่สร้างชื่อเสียงแก่สถาบัน ผู้ได้รับทุนอุดหนุนจะได้รับการยกเว้นค่าหน่วยกิตตลอดปีการศึกษา ไม่รวมภาคฤดูร้อน นอกจากนี้ก็เป็นทุนการศึกษาที่ธนาคาร มูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน คิษฐ์เก่าและผู้มีจิตศรัทธาบริจาคแก่สถาบันโดยตรง , ทุนการศึกษาที่ธนาคาร มูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน และผู้มีจิตศรัทธาบริจาคผ่านมาทางทบวงมหาวิทยาลัย , ทุนการศึกษาที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปีปีละ 50 ทุน ๆ ละ 4000 บาท และทุนเฉพาะสาขาต่าง ๆ ที่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้แผนกวิชาภาควิชาคณะโดยตรงแก่ผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะนั้น และทุนจากเงินรายได้ของคณะแต่ละคณะ

ที่จัดให้แก่ นักศึกษามีจำนวนทุนและมูลค่าของทุนความเหมาะสมและนโยบายของคณะ รายละเอียดของการขอรับทุนนักศึกษาสามารถติดตามรายละเอียดการขอรับทุนการศึกษาต่าง ๆ ได้ที่ภาควิชาแผนกวิชาที่นักศึกษาสังกัด และกองกิจการนักศึกษา สำหรับทุนนอกเหนือจากเงินรายได้สถาบันในภาคการศึกษาที่ 1 จะประกาศในเดือนสิงหาคมและภาคการศึกษาที่ 2 ในเดือนมกราคมของทุกปี

บริการวิชาการทหาร อยู่ในความดูแลของงานสวัสดิการและอนามัย กองกิจการนักศึกษา เพื่อเป็นการสนองค่านโยบายของรัฐบาล ที่จะปลูกฝังให้เยาวชนของชาติได้มีความรู้ในสาขาวิชาทหาร เพื่อเป็นกำลังช่วยเหลือในการป้องกันประเทศชาติในยามคับขัน และให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ต่อส่วนรวมในการป้องกันประเทศ สถาบันจึงส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาวิชาทหาร เพื่อนักศึกษาจะได้เรียนรู้วิชาทหาร นอกเหนือจากวิชาสี่ของคณะและเพื่อผลประโยชน์ของชาติเมื่อยามต้องการความช่วยเหลือด้านป้องกันประเทศ และถือว่าเป็นการพัฒนาความสมบูรณ์ให้กับนักศึกษา เพราะนักศึกษาจะได้เรียนรู้และปรับปรุงตัวเองในเรื่องของบุคลิกภาพได้ทางหนึ่ง รู้จักการเสียสละ กล้าหาญ อดทนและเด็ดเดี่ยว มีความพร้อมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสมองความคิด กองกิจการนักศึกษาจะดำเนินการประสานงานกับกรมการรักษาดินแดนในการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องวิชาทหาร การเรียนวิชาทหาร(วค.) ผู้ที่มีความประสงค์จะใช้สิทธินี้ ขึ้นแสดงความจำนงและสมัครในเดือนมิถุนายน การขอผ่อนผันเข้ารับการศึกษาเลือกเข้ารับราชการทหารประจำการสามารถติดต่อขอผ่อนผันในเดือนตุลาคมของทุกปี และอื่น ๆ เกี่ยวกับทหาร สามารถติดต่อได้ที่ หน่วยวิชาทหาร กองกิจการนักศึกษา ชั้น 3 อาคารสำนักงานอธิการบดี

บริการประกันอุบัติเหตุ อยู่ในความดูแลของงานสวัสดิการและอนามัย กองกิจการนักศึกษา ดำเนินการประสานงานกับบริษัทประกันภัย จัดทำประกันภัยอุบัติเหตุให้แก่ นักศึกษาทุกคน เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 ปัจจุบันนักศึกษาต้องชำระค่าประกันอุบัติเหตุไปการศึกษาละ 100 บาท ระยะเวลาเอาประกัน 1 ปี โดยจะเริ่มคุ้มครองตั้งแต่วันที่นักศึกษาขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาของสถาบัน และสิ้นสุด ๗ วันที่ 1 พฤษภาคม ของปีถัดไป การประกันอุบัติเหตุจะคุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากบาดเจ็บทางร่างกาย ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกร่างกายของผู้เอาประกันภัยอุบัติเหตุและทำให้เกิดผลถึงแก่กรรม สูญเสียอวัยวะ ทุพพลภาพถาวร รวมถึงการชดเชยหรือโดยสาธารณจักรธานชนด์ การถูกฆ่าหรือถูกทำร้ายร่างกาย ทุนประกันภัย 100,000 บาท การรักษาพยาบาลเนื่องจากอุบัติเหตุสามารถเบิกค่าใช้จ่ายได้ครั้งละไม่เกิน 10,000 บาท

บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ อยู่ในความดูแลของงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กองกิจการนักศึกษา ให้บริการให้คำปรึกษาแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ ปัญหาส่วนตัว

โดยนักแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้บริการเป็นประจำ มีบริการจัดหางาน แจกข่าวรับสมัครงาน ประกาศข่าวงาน บริการเอกสารเพื่อการเตรียมตัวศึกษาต่อ การสมัครงาน ห้องสมุดอาชีพ สามารถติดต่อขอรับได้ที่ กองกิจการนักศึกษา ชั้น 3 อาคารสำนักงานอธิการบดี

บริการงานทะเบียนและสถิตินักศึกษา เป็นหน่วยงานทะเบียนและสถิติด้านกลาง ให้บริการนักศึกษาในการทำบัตรประจำตัว การลงทะเบียนวิชาเรียน การเพิ่ม การเปลี่ยนแปลง และการถอนวิชาเรียน ตามกำหนดประกาศในปฏิทินการศึกษา ให้บริการเอกสารรับรองทางการศึกษาโดยนักศึกษาต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมตามประเภทของเอกสารนั้น ๆ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ โดยสามารถรับเอกสารที่คล่องการได้ตามกำหนดระยะเวลาเวลาที่งานทะเบียนฯ จะแจ้งให้ทราบ ตลอดจนให้บริการขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับประกาศนียบัตรหรือรับพระราชทานปริญญาบัตร รายละเอียดขั้นตอนการติดต่อกับงานทะเบียนฯ นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจได้จากคู่มือนักศึกษา และขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ของงานทะเบียนฯ บริการแจ้งผลการศึกษางานทะเบียนและสถิติด้านกลาง กองบริการการศึกษา จัดบริการแจ้งผลการศึกษาถึงผู้ปกครองให้แก่ นักศึกษาเฉพาะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเท่านั้น

บริการไปรษณีย์กองบริการการศึกษา งานทะเบียนและสถิติด้านกลาง กองบริการการศึกษา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการติดต่อบริษัทระหว่างบุคคล และระหว่างสถาบัน มีบริการเบิกจ่ายจดหมายลงทะเบียน จดหมายธรรมดา พัสดุไปรษณีย์ หนาฉัตร โทรเลขให้แก่ นักศึกษา จดหมายธรรมดาของนักศึกษาให้นักศึกษาไปรับที่ตู้แยกจดหมาย ส่วนจดหมายลงทะเบียน พัสดุไปรษณีย์ หนาฉัตรและโทรเลข ให้ตรวจสอบรายละเอียดชื่อจากป้ายประกาศและนำหลักฐานบัตรประจำตัวนักศึกษาหรือบัตรประจำตัวประจำตัวประจำสำนักมาติดต่อบริษัทจากเจ้าหน้าที่ ส่วนบริการส่งจดหมายธรรมดา มีบริการรับไปรษณีย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยอยู่บริเวณหน้าสถาบัน และต้องการส่งจดหมายลงทะเบียน พัสดุไปรษณีย์ หนาฉัตร ตัวแลกเงินไปรษณีย์ โทรเลข ดวงตราไปรษณีย์อากาศ ล่องพัสดุ ไปรษณีย์บัตรและซองจดหมายมาตรฐานของไปรษณีย์ รับและจ่ายเงินหนาฉัตรและตัวแลกเงิน นักศึกษาสามารถใช้บริการ ๗ สถานที่ทำการไปรษณีย์บางชื่อและบางโพ ซึ่งอยู่ใกล้กับที่ตั้งของสถาบัน

บริการจำหน่ายหนังสือ เอกสารและตำราเรียน ซึ่งแต่งโดยคณาจารย์ของสถาบัน จัดพิมพ์จากโรงพิมพ์ของสถาบัน มีจำหน่ายให้นักศึกษาในราคาประหยัด รวมทั้งมีเครื่องหมายเซ็นสัญลักษณ์ของสถาบัน กระดาษเย็บ ตำราต่าง ๆ มีที่ทำการบริเวณชั้นล่าง อาคารสำนักงานอธิการบดี

บริการถ่ายเอกสารและการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ บริเวณสำนักหอสมุดกลาง วิทยาลัย
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และบริเวณชั้นบน อาคาร 79 ในราคาประหยัด

กิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษา สถาบันสนับสนุนการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษา
โดยมีวัตถุประสงค์

- 1 เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเข้าใจ บทบาทตนเอง
เอง คอสิ่งควมในด้านการเรียนรู้หน้าที่และฝึกฝนตนเองในการใช้สิทธิ เสรีภาพและการปกครองคน
เองตามหลักประชาธิปไตย
- 2 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทัศนคติกว้างขวางและฝึกฝน
ตนเองในการจัดกิจกรรมร่วมกันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน
- 3 เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดี
งามของชาติ
- 4 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีบุคลิกภาพพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา
มีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความสามัคคีในหมู่คณะ
- 5 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งไม่ขัดต่อกฎ
ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันและประเทศชาติ
- 6 ส่งเสริมทัศนคติ สร้างสรรค์ในการทำงานร่วมกันเองหรือทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ
- 7 เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน

การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษานับออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน อยู่ใน
รูปของสภานักศึกษาและองค์การนักศึกษา ระดับคณะ อยู่ในรูปของสโมสรนักศึกษาคณะ วิทยาลัย
สภานักศึกษาประกอบด้วย สมาชิกสภานักศึกษาที่มาจากผู้แทนนักศึกษาซึ่งได้รับเลือกจากคณะ วิทยาลัย
ละ 3 คน สภานักศึกษามีหน้าที่ดำเนินงานด้านนิติบัญญัติ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร คือ
ร่างกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษา ตรวจสอบนโยบาย พิจารณางบประมาณ
กิจกรรมนักศึกษา และควบคุมให้องค์การนักศึกษานำไปปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้
ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน งานสภานักศึกษาส่วนใหญ่
เป็นการประชุมพิจารณาอนุมัติในหลักการของโครงการ โครงการงาน ตลอดจนงบประมาณกิจกรรม
นักศึกษาประจำปี ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อองค์การนักศึกษานำไปปฏิบัติและประเมินผล
การดำเนินงานขององค์การนักศึกษา ตลอดจนควบคุมความประพฤติและรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา

องค์การนักศึกษาประกอบด้วยกลุ่มผู้แทนนักศึกษาในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากนักศึกษาชั้นปีต่าง ๆ มีหน้าที่ปกป้องและรักษาผลประโยชน์และสิทธิอันชอบธรรมของนักศึกษา เป็นตัวแทนนักศึกษาในการติดต่อกับสถาบัน พิจารณาโครงการประจำปีของสโมสรและชมรม และนำเสนอโครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากสภานักศึกษาแล้ว เสนอคณะกรรมการบริหารเงินรายได้ ค้ำบ่ารุงกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพิจารณาอนุมัติ บริหารและดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ ตลอดจนดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษาในส่วนที่เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

ในการดำเนินงานของสภานักศึกษา องค์การนักศึกษา สโมสรและชมรมต่าง ๆ จะมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำส่วนกิจกรรมนั้น ๆ มีวาระ 1 ปี โดยการเสนอชื่อมาจากส่วนกิจกรรมนั้นมายังกองกิจการนักศึกษา และนำเสนออธิการบดีเพื่อแต่งตั้งต่อไป

กิจกรรมของชมรมต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายคือ

1 ฝ่ายอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกและปลูกฝังให้นักศึกษาได้ตระหนักในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม รู้จักใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง และบำเพ็ญประโยชน์คือสังคม มีจำนวนชมรม 7 ชมรม

2 ฝ่ายกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างพลานามัยและมีน้ำใจนักกีฬาของนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน มีจำนวนชมรม 19 ชมรม

3 ฝ่ายวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการให้แก่สมาชิกและนักศึกษาที่สนใจ มีจำนวนชมรม 6 ชมรม

4 ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและเผยแพร่ความรู้และเพิ่มทักษะในด้านศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มีจำนวนชมรม 5 ชมรม

ลักษณะการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่ ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามอบสมัคร มีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมากเพราะนักศึกษาต้องเรียนหนัก นักศึกษาที่ทำกิจกรรมจะมีเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น รูปแบบของกิจกรรมซ้ำกับแบบเดิม (ไพฑูริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2538) จากการศึกษาของปิยะชาติ ไชยพิพัฒน์ (2534) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันมีปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางที่เป็นปัญหาในระดับมาก คืออาจารย์ส่วนมากไม่สนใจกิจกรรมนักศึกษา ขาดการสนับสนุน

สนับสนุนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกจากสถาบันในการจัดกิจกรรมสถาบัน ให้การสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมนอก ชาติผู้ประสานงานกิจกรรมที่ดีและนักศึกษาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเพราะต้องใช้เวลาในการเรียนมาก ส่วนความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีกิจกรรมนักศึกษาที่นักศึกษามีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมาก คือ การจัดนิทรรศการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การแข่งขันกีฬา การจัดกิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมรับน้องใหม่ การจัดงานเลี้ยงส่งรุ่นพี่และพี่ที่ไหว้วล ในการจัดลำดับกิจกรรมสำคัญที่นักศึกษาสนใจเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านกิจกรรมทางสังคมและด้านศิลปวัฒนธรรม

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักศึกษา นอกจากการให้ความรู้ในการประชุมพิเศษแล้ว องค์การนักศึกษาร่วมกับสโมสรนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ เมื่อเปิดภาคการศึกษาแรกประมาณ 2 สัปดาห์ จะมีการจัดงานวันเปิดโลกกิจกรรม ในช่วงเวลา 2-3 วัน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักศึกษาที่จัดให้มีขึ้นในสถาบันและเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่สนใจกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ได้สมัครเป็นสมาชิกของส่วนกิจกรรมนั้น

งบประมาณงานด้านกิจกรรมนักศึกษา ได้มาจากการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งมาจากการเรียกเก็บจากนักศึกษาเป็นค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษาและเงินบริจาคหรือรายได้อื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนด้านกิจกรรมนักศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 งบประมาณในส่วนของเงินค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษานี้ จะแบ่งเป็นเงินค่าบำรุงกิจกรรมส่วนกลาง ภาคการศึกษาละ 100 บาท ค่าบำรุงกิจกรรมสโมสรนักศึกษาคณะ วิทยาลัย ภาคการศึกษาละ 50 บาท และค่าบำรุงกิจกรรมกีฬา ภาคการศึกษาละ 50 บาท จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายของสภานักศึกษา องค์การนักศึกษา สโมสรนักศึกษาคณะวิทยาลัยและชมรมต่าง ๆ กีฬามหาวิทยาลัยและเงินสำรองจ่าย ในการจัดทำแผนงบประมาณ การบริหาร การรายงานและการประเมินผลการใช้เงินค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษา จะเป็นไปตามประกาศของสถาบันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และการเบิกจ่ายในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลการใช้จ่ายของคณะกรรมการบริหารเงินรายได้อื่นที่เป็นค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์และตัวแทนนักศึกษา

ในการประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาระหว่างสภานักศึกษา องค์การนักศึกษา สโมสรนักศึกษา ชมรมกับกองกิจการนักศึกษามีฐานะ เป็นผู้ประสานงานกลางให้มีความคล่องตัว สถาบันโดยคณะกรรมการนโยบายกิจการนักศึกษา ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติและ

ขั้นตอนการดำเนินงานของอนุมัติเงินกิจกรรมนักศึกษา ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดินและค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร นักศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดได้จากคู่มือกิจกรรมนักศึกษา และขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมนักศึกษาจากนักกิจกรรมนักศึกษาประจำกองกิจการนักศึกษา

สถานที่ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษา ในขณะที่สถาบันจัดสถานที่เพื่อเป็นที่ทำการชั่วคราวให้แก่สภานักศึกษา องค์การนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ กระจายอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องสถานที่ และอยู่ในระหว่างที่รอการก่อสร้างอาคารกิจกรรมนักศึกษาให้เรียบร้อย ส่วนสโมสรนักศึกษาของแต่ละคณะก็จะอยู่ภายในอาคารคณะของตนหรือภายนอกอาคาร

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นหน่วยงานระดับโครงการ เริ่มดำเนินการ พ.ศ. 2530 อยู่ในความดูแลของภาควิชาภาษาและสังคม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1 เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา การบริหาร เศรษฐศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน
- 2 บริการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาทั้งปัญหาการเรียนและปัญหาทางอารมณ์ รวมทั้งการแนะแนวเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดให้มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตขึ้น เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งรูปร่าง หน้าตา ท่าทางมารยาทต่าง ๆ ตลอดจนการพูดจา มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก สบายใจ มีความสุขที่จะปรากฏตัวแสดงตนในการร่วมกิจกรรมอันเป็นรากฐานที่มั่นคงในการทำงาน ศูนย์มีการจัดโครงการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นโครงการต่อเนื่อง โดยได้รับงบประมาณจากเงินรายได้ของสถาบันโครงการส่วนกลางเป็นรายปี มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1 กระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพด้วยการแต่งกายที่ถูกระเบียบและรู้จักควบคุมกิริยามารยาทของตนเอง ตลอดจนเป็นสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่มีบุคลิกภาพดีด้วยการประกาศเกียรติคุณให้ทราบโดยทั่วกัน
- 2 เป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของทุกคณะ
- 3 ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลิกภาพของตนเอง
- 4 ให้นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันได้เห็นแบบอย่างของบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ อันเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้

5 เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมารยาทในการเข้าสังคม การพูดและการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า

6 ให้นักศึกษาได้ปรับปรุงตนเองให้มีบุคลิกภาพในด้านการพูด กิริยามารยาท ตลอดจนการแต่งกาย มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการได้รับพิจารณาให้เข้าสู่ตำแหน่งงานและอาชีพที่พึงประสงค์ ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

7 เพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน ที่ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติมด้านจิตวิทยาในสาขาวิชาต่าง ๆ อันจะเป็นการเสริมสร้างคุณค่าให้แก่ชีวิตทั้งในด้านส่วนตัวและการประกอบอาชีพ มีลักษณะการดำเนินงาน

- 1 บรรยาย อภิปรายและสาธิตการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี
- 2 จัดนิทรรศการเผยแพร่มารยาทไทยและสากล
- 3 จัดประกวดผู้มีบุคลิกภาพดีและมารยาทงาม
- 4 ฉายวิดิทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ
- 5 บริการทดสอบบุคลิกภาพ

พัฒนาการงานกิจการนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

- พ.ศ. 2502 โรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ ได้รับการสถาปนาขึ้น โดยความร่วมมือช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการ ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และพ.ศ. 2507 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ ในขณะนั้นเป็นส่วนราชการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ งานที่เกี่ยวกับกิจการนักศึกษา มีเฉพาะงานเกี่ยวกับการปกครองและการรักษาพยาบาล
- พ.ศ. 2514 มีกฏประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พ.ศ. 2514 โดยมีสาระสำคัญ คือ การรวมวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี และวิทยาลัยโทรคมนาคม นนทบุรี เข้าด้วยกันยกฐานะขึ้นเป็น "สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า" เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2514 เป็นส่วนราชการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ งานที่เกี่ยวกับกิจการนักศึกษา แบ่งออกเป็น 2 งาน คือ งานกิจกรรมนักศึกษาและงานอนามัย อยู่ในความดูแลของกองกิจการ โดยเฉพาะงานกิจกรรมนักศึกษา เน้นงานทางด้านกีฬาและงานอาสาพัฒนาชนบท

- พ.ศ. 2517 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า แก้ไขเพิ่มเติมโดย คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้ง 3 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตพระนครเหนือ วิทยาเขตธนบุรีและวิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบังโอนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ไปเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2517 จากการบริหารปรุงลักษณะการบริหารทำให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาและงานอาสาพัฒนาได้รับการสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น
- พ.ศ. 2519 คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้มีคำสั่งที่ 42/2519 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและนักเรีบน โดยมีสาระสำคัญให้ยกเลิกองค์การนักศึกษานิตยบาล ทบวงระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาทั้งหมด และอนุญาตให้นักศึกษาจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายในสถานศึกษาได้เฉพาะกีฬา ศิลปวัฒนธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ ความความจำเป็นและความเหมาะสม โดยได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา ต่อมาได้มีการผ่อนคลายและเห็นความสำคัญของนักศึกษาและงานกิจการนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา โดยเปลี่ยนจากงานปกครองมาเป็นงานกิจการนักศึกษาและออกระเบียบให้มหาวิทยาลัยของรัฐขนาดใหญ่ จัดตั้งกองกิจการนักศึกษาสำหรับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ งานที่เกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษา เป็นหน่วยงานระดับงานกิจกรรมนักศึกษา งานอนามิธ อยู่ในความดูแลของกองบริการการศึกษา สำนักงานรองอธิการบดี
- พ.ศ. 2529 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ให้ทั้งสามวิทยาเขตแยกออกจากกัน เป็นอิสระ เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมเทียบเท่ามหาวิทยาลัย ทั้ง 3 แห่ง และพ.ศ. 2530 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ดำเนินการจัดตั้งกองกิจการนักศึกษา ประกอบด้วยในระหว่าง ปี พ.ศ. 2528-2529 จัดให้มีการสัมมนากิจการนักศึกษานักศึกษาของสโมสรนักศึกษา ผลจากการสัมมนาและความเห็นชอบของสถาบัน ควรจะแยกงานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา งานบริการแนะแนว งานบริการจัดหางาน ออกจากกองบริการการศึกษาแยกงานบริหารด้านกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ออกจากงานบริหารวิชาการและงานบริการวิชาการของสถาบัน และมีวัตถุประสงค์ให้งานกิจการนักศึกษาสามารถดำเนินการ

1. เพื่อให้นักศึกษาเป็นชาวชนที่มีคุณภาพดี มีคุณภาพดี มีคุณธรรม พัฒนาตนเองในทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์และพละนาถที่มีดี มีความสามัคคีในหมู่คณะ รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้หน้าที่และฝึกฝนตนเองในการใช้สิทธิเสรีภาพ รู้จักการครองตนเองความหลักประชาธิปไตย
4. เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามและเอกลักษณ์ของชาติ

พ.ศ. 2531 มีประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 385 เล่ม 105 ตอนที่ 180 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2531 จัดตั้งกองกิจการนักศึกษา ประกอบด้วยงานธุรการ งานกิจกรรมนักศึกษา งานสวัสดิการและอนามัยนักศึกษา งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และงานวินัยนักศึกษา โดยมีแผนกวิชาการแบ่งส่วนราชการของกองกิจการนักศึกษาศาสนาบัณฑิตเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

แนวทางการพัฒนานักศึกษา

ชงชัย วงศ์เสนา (2529) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินการพัฒนานักศึกษาด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญา และความสามารถ ด้านอาชีพและด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดดำเนินการพัฒนานักศึกษาทั้ง 4 ด้านในระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับนักศึกษากลุ่มนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน ส่วนการให้ลำดับความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามากที่สุด คือ แนวทางการพัฒนานักศึกษาด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณภาพ และจริยธรรม

บุญธรรม จิตโฮสง (2529) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีสอภานีและมหาวิทยาลัยศรีสอภานี พบว่าปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนานักศึกษา คือ การขาดเงินอุดหนุน นักศึกษาขาดความสนใจกิจกรรมทางวิชาการและทางสังคม ผู้สอนขาดความสนใจในการพัฒนานักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา เห็นว่าวิทยาลัยดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านอาชีพและด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม และให้ความสำคัญมากที่สุดทางด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม

พัฒนาการของนักศึกษา

ประไพ นวลแสง (2530) ได้ศึกษาการพัฒนาการพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาตามแนวทางการพัฒนานักศึกษาของซิกเกอร์ทั้ง 7 ด้าน พบว่า วิทยาลัยมีการพัฒนานักศึกษาในด้านสติปัญญา ร่างกาย และ ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง อันนำไปสู่อาชีพ จากการรายงานของนักศึกษามหาวิทยาลัยซิกเกอร์ พบว่า นักศึกษาพัฒนาในระดับมากในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและการกำหนดเป้าหมายในชีวิตชัดเจน และมีการพัฒนาระดับปานกลางในด้านการพัฒนาอารมณ์และการพัฒนาบุคลิกภาพ สำหรับความคิดเห็นของอาจารย์พบว่า การพัฒนาความรับผิดชอบและอาชีพ สำหรับกิจกรรมที่ นักศึกษาสนใจเป็นอันดับหนึ่งคือ การพัฒนาชนบท

สุกัญญา ทัศนะ (2530) ได้ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา ตามแนว การพัฒนานักศึกษาของซีกเกอริงทั้ง 7 ด้าน พบว่า การพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา ส่วน ใหญ่เป็นการพัฒนาทางด้านร่างกายและทางด้านกีฬา นักศึกษามีการพัฒนาในระดับมากในด้านการ พัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนา ความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจนและ การพัฒนาบุรณภาพ นักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลางในด้านการพัฒนาอารมณ์ ในขณะที่อาจารย์ มีความเห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลางทุกด้าน

สุวรรณ หันไชยงูวา (2530) ได้ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของสหวิทยาลัยตามแนวการ พัฒนานักศึกษาของซีกเกอริงทั้ง 7 ด้าน พบว่า สหวิทยาลัยมีการพัฒนานักศึกษาแตกต่างกันตามการ เปลี่ยนแปลงของหลักสูตร คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2527 มีเป้าหมายในการผลิตครู การพัฒนานักศึกษา จึงมุ่งเน้นความเป็นคนดี ครูดี และเป็นผู้มีความรู้ดี จากปี พ.ศ. 2527 จนถึง ปัจจุบัน สหวิทยาลัย มีบทบาทในการผลิตบุคลากรสาขาวิชาชีพนอกเหนือจากการผลิตครูด้วย การพัฒนานักศึกษาจึงมุ่ง เน้นความสามารถในการประกอบอาชีพ ตามการรายงานของนักศึกษาพบว่ามีการพัฒนาในระดับ มากในด้านสมรรถภาพ ความมีเอกลักษณ์ ความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การพัฒนา บุรณภาพ มีการพัฒนาในระดับปานกลาง ในด้านอารมณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง การกำหนด เป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน อาจารย์มีความคิดเห็นว่านักศึกษารวมของสหวิทยาลัยมี การพัฒนาใน ระดับปานกลาง

อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2531) ได้ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนตาม แนวการพัฒนานักศึกษาของซีกเกอริงทั้ง 7 ด้าน พบว่า การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและความสามารถในการประกอบอาชีพ ตามการ รายงานของนักศึกษา พบว่ามีการพัฒนาในระดับมากในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาความมี เอกลักษณ์ การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และการพัฒนาบุรณภาพ มีการพัฒนาในระดับปานกลางในด้านการพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการ กำหนดเป้าหมายชีวิตอย่าง ชัดเจน อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาทั้ง 7 ด้านใน ระดับปานกลาง

การจัดบริการนักศึกษา, งานบุคลากรนักศึกษานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

เขาวลัทธิ คัดโนภาส (2524) ได้ศึกษาการบริการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา ประเภทของบริการที่นำมาสำรวจจำแนกเป็น 8 ประเภท คือ บริการทะเบียนประวัติ บริการปรึกษาแนะแนว บริการอาหารและที่พักอาศัย บริการสุขภาพ กิจกรรมนักศึกษา บริการทุนการศึกษาและการจัดหางาน บริการวินัยนิสิตนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดบริการประเภทต่าง ๆ ยังอยู่ในระดับสภาพการจัดไม่ดี ยกเว้นบริการประเภทบริการปรึกษาแนะแนวนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เห็นว่าสภาพการจัดดี และบริการประเภททุนการศึกษาและจัดหางานที่นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เห็นว่าสภาพการจัดดี และนอกจากนี้ยังพบว่านิสิตนักศึกษาในทุกวิทยาเขตใช้บริการทุกประเภทอยู่ในระดับได้ใช้ร้อยละ

ละออง วรรณโคตร (2525) ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานบุคลากรนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2525 พบว่าลักษณะและขอบข่ายของงานบุคลากรนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นพอจะกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีขอบข่ายงานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านบริการและสวัสดิการ และด้านวินัยนักศึกษาค่อนข้างคล้ายคลึงกัน แต่ในรายละเอียดปลีกย่อยนั้นย่อมแตกต่างกันตามความต้องการและความจำเป็นของนิสิตนักศึกษาในแต่ละแห่ง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณของสถาบันอีกด้วย จะพบว่ารูปแบบและขอบข่ายงานทางด้านกิจกรรมนักศึกษาและงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา มีความแตกต่างกันออกไปมากกว่ารูปแบบและขอบข่ายของงานด้านวินัยนักศึกษา ส่วนปัญหาที่พบในการดำเนินงานด้านบุคลากรนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากระบบบริหารนั้นมีดังนี้

- 1 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เพราะมหาวิทยาลัยมีความจำเป็นในงานด้านอื่นอีกมาก มีการเสนอโครงการทำกิจกรรมจึงอาจไม่ได้รับการอนุมัติ
- 2 ระบบบริหารยังไม่เป็นรูปแบบที่ดีพอ เพราะขาดคนที่ทำงานในตำแหน่ง และขาดการประเมินโครงการงานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
- 3 ระบบงานทางด้านนี้ยังไม่ดีพอ เพราะขาดงบประมาณ บุคลากรที่ทำงานต้องขี้นมาจากหน่วยงานอื่น ทำให้ผู้ที่ทำงานขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะมีผู้บังคับบัญชาหลายคน

จิรวัดน์ วีรังกร (2527) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างและกระบวนการบริหารงานบุคลากรนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า ในด้านขอบข่ายและประเภทงานนั้นมีการจัดคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อนำมาเทียบกับแนวสากลพบว่า ภาระหน้าที่ทางด้านการสอน มหาวิทยาลัย

ในประเทศไทยมีการจัดทำน้อยกว่า ในด้านโครงสร้างการบริหารงาน พบว่า ทุกสถาบันได้จัดให้มีฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ มีกองกิจการนักศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติ โครงสร้างที่มีอยู่ยังขาดประเภทงานที่จะดำเนินการเพื่อช่วยเหลือแก้ปัญหาทางการเรียนของนักศึกษา นอกจากนี้โครงสร้างที่มีอยู่ยังขาดงานเพื่อการพัฒนา นักศึกษา ในส่วนของกระบวนการบริหารที่เป็นอยู่ ยังไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาด้านตนเองมากเท่าที่ควร เพราะการดำเนินการส่วนใหญ่มุ่งเน้นในการให้บริการมากกว่า การดำเนินการเพื่อการพัฒนา นักศึกษา ยังมีการดำเนินการน้อย และเท่าที่มีอยู่ก็ยังคงดำเนินการอยู่ในระดับไม่คืบหน้า

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทพส์ (Lilian Brown Poats, 1984) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางด้านสติปัญญาและปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์และความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ของปัจจัยด้านสติปัญญา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางภาษาอังกฤษและองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา เช่น อายุ เพศ นิสัยการเรียน เจตคติต่อการเรียน การปฐมนิเทศทางการเรียน ความวิตกกังวลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพการทำงาน รูปแบบของการอยู่อาศัย ที่มีผลต่อการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 244 คน ของมหาวิทยาลัยทางแถบตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่าในบรรดาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบด้านสติปัญญานั้นผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ในวิชาภาษาอังกฤษ ผลสัมฤทธิ์ด้านเรื่องความภาษาอังกฤษคะแนนรวมการอ่านและความเข้าใจ มีส่วนช่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา ปัจจัยทางด้านสติปัญญาเหล่านี้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับค่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา $R = .43$ และในบรรดาองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา ได้แก่ อายุ รูปแบบของความเป็นอยู่ เจตคติต่อการเรียน ความวิตกกังวลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพการทำงาน นิสัยการเรียนและเพศ พบว่ามีส่วนช่วยในการเรียนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $R = .09$ ถ้าพิจารณาองค์ประกอบด้านสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญาแล้วจะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ อายุ ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในวิชาภาษาอังกฤษ ความวิตกกังวลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์เจตคติต่อการเรียน ความเข้าใจในการอ่าน คำศัพท์ที่ใช้ในการอ่าน การอ่านทั่วไป เพศ รูปแบบของความเป็นอยู่ และสถานภาพการทำงานองค์ประกอบทั้งหมดนี้ มีส่วนสนับสนุนอย่างสำคัญต่อคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพส (Pace ,1984) ได้ศึกษาเรื่องโปรแกรมสอนซ่อมเสริมที่จัดให้มีชั้นในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้จัดให้โปรแกรมดังกล่าวขึ้นในปี ค.ศ. 1982 เพื่อช่วยให้นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีภูมิหลังทางการศึกษาที่แตกต่างกัน และส่วนใหญ่ก็ขาดความรู้พื้นฐานจำเป็น สำคัญที่จะนำพวกเขาไปสู่ความสำเร็จในการศึกษาตามหลักสูตรปกติในระดับอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโครงการดังกล่าว โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในปี ค.ศ. 1982 และผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมสอนซ่อมเสริมในวิชาภาษาอังกฤษ และวิชาคณิตศาสตร์ เปรียบเทียบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เข้าศึกษาในปี ค.ศ. 1981 และไม่ได้เข้าร่วมในโปรแกรมดังกล่าว ซึ่งต่างก็มีภูมิหลังทางการศึกษาและผลการเรียนที่คล้ายคลึงกัน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ผ่านโปรแกรมดังกล่าวโดยเฉลี่ย สามารถเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยได้นานกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ผ่านโปรแกรมนี้อย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่ผ่านโปรแกรมนี้อาจได้มีผลต่อระดับคะแนนวิชาภาษาอังกฤษหรือวิชาคณิตศาสตร์ แต่ที่ได้ระดับคะแนนดีเป็นเพราะเนื่องมาจากการมีภูมิหลังในการเรียนวิชาเหล่านั้นมาอย่างดีแล้วในระดับมัธยมศึกษา

เมนคาดี (Mencadi, 1993) ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาของนักศึกษานานาชาติ ระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาและการสังเกตเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษานานาชาติ ระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่า ความรุนแรงของปัญหาของนักศึกษานานาชาติมีความแตกต่างกันออกไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา โอกาสและบุคลิกภาพของพวกเขาเหล่านั้น ในระหว่างที่ใช้ชีวิตเป็นนักศึกษามักจะประสบกับปัญหาความสับสนเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม ความคาดหวัง ค่านิยมและวัฒนธรรม สารสนเทศและบริการที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้ยังเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาน้อยกว่าความสัมพันธ์ของครอบครัว กลุ่มเพื่อน และความสามารถทางวิชาการของนักศึกษาเองในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

มอร์ดอค (Murdoch, 1985) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักศึกษา ผลปรากฏว่าในการเลือกอาชีพของนักศึกษาวิทยาลัยส่วนมากได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบด้านความสนใจ ความสามารถของตนเองและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้ นักศึกษาส่วนมากตัดสินใจได้ดี ได้แก่ การสนทนากับบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ และการอ่านหนังสือ

คอวาส (Korvas, 1994) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดโปรแกรมพัฒนาของศูนย์การวางแผนอาชีพและบริการวางแผนอาชีพในปัจจุบันและอนาคต โดยมีกลุ่มประชากรเป็นหัวหน้าของศูนย์ดังกล่าว จำนวน 290 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมการวางแผนอาชีพและการวางแผนอาชีพบุคคลมิคเวสต์แอนด์แลนดิค จำนวน 151 แห่ง พบว่า ตามการรับรู้ของหัวหน้าศูนย์เหล่านี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดที่มีต่อการจัดโปรแกรมพัฒนาของแต่ละศูนย์ 4 คือ ตัวนักศึกษา ขอบประมาณและนโยบายของศูนย์ และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดโปรแกรมในอนาคต คือ นโยบายของศูนย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ผู้ช่วยจัดโปรแกรมพัฒนาทางอาชีพ (ร้อยละ 75) งานบริการวางแผนอาชีพ (ร้อยละ 16) และประสบการณ์การเรียนรู้ (ร้อยละ 7)

จากการศึกษางานวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้นในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนานักศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาทางครุศึกษา ซึ่งก็พบว่านอกจากที่สถาบันจะเน้นการพัฒนานักศึกษาทางด้านสติปัญญาและความสามารถด้วยแล้ว ยังต้องควรเน้นการพัฒนานักศึกษาทางด้านอารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ก็เป็นงานวิจัยเพื่อต้องการทราบว่า นักศึกษาในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต่างก็มีเอกลักษณ์และจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษามีการพัฒนาในด้านใดบ้าง ส่วนใหญ่พบว่านักศึกษามีการพัฒนาการในระดับมากในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ และระดับปานกลางในด้านการพัฒนาทางอารมณ์ และเมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของงานบุคลากรนักศึกษา ซึ่งถือเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของนักศึกษา และการพัฒนานักศึกษาในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาก็พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในภาพรวมของการจัดงาน โครงสร้างและกระบวนการบริหารของงานบุคลากรนักศึกษา ซึ่งยังมุ่งเน้นในการให้บริการมากกว่าการดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษา แต่การศึกษาเฉพาะในแต่ละมหาวิทยาลัยและตามรูปแบบของเอ ซี พี เอ ยังไม่มีการดำเนินการ

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นถึงผลของการจัด โปรแกรมของงานพัฒนานักศึกษาแล้วจะช่วยให้ นักศึกษาเกิดการพัฒนาการในมิติสำคัญต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้ เข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าว ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักศึกษา